

Қазақстан Республикасы денсаулық сақтау министрлігі

ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

РЕЗИДЕНТУРА

ЖАҚ-БЕТ ХИРУРГИЯСЫ,

оның ішінде балалар жақ-бет хирургиясы

мамандығы

Астана 2010

АЛҒЫ СӨЗ

1 Медицина білімі және ғылымының инновациялық технологиялар Республикалық орталығы ӘЗІРЛЕГЕН ЖӘНЕ ЕНГІЗГЕН.

2 АЛҒАШ РЕТ ЕНГІЗІЛДІ.

3 ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ 2009 ж. мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес «Жақ-бет хирургиясы» мамандығы бойынша резидентура үшін әзірлеген.

4 ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2010 жылғы 23 қарашадағы № 916 бұйрығымен бекітілген.

МАЗМҰНЫ

1. Түсіндірме жазба	6
2. Пән сағаттарын бөлу	10
3. Бейіндеуші пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны	11
4. Бейіндеуші шектес пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны	59
5. Оқу және оқыту әдістері	78
6. Білімді бағалау	79
7. Клиникалық база	79
8. Ұсынылатын әдебиеттердің тізімі	80

Бұл үлгілік оқу бағдарламасын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

Кіріспе

Мамандандырылған жәрдем көрсетудің дамуы Қазақстан денсаулық сақтау жүйесі дамуының басым бағытына жатады, ол бағдарлама құжаттарының негізінде басты көрініс алады («Денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының заңы, Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау ісін реформалау мен дамытудың 2005 – 2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы).

Қазақстан халқы денсаулығындағы қолайсыз үрдістердің туындауы халықтың өмір сүру сапасының төмендігіне, денсаулық сақтау саласының мемлекеттік емес секторларының ерекшелігіне, халықтың өмір сүру деңгейінің төмендігіне, мамандандырылған медициналық жәрдем көрсету ұйымдарының материалды-техникалық базамен жабдықталуының қанағаттанарлықсыз күйде болуына, хирург-мамандармен толық қамтамасыз етудің жеткіліксіздігіне байланысты болып отыр, сондықтан соған сәйкес медициналық қызметті оптимизациялау жолымен қосымша және терең зерттеуді талап етеді. Осы мәселе жақ-бет хирургиясы сияқты мамандандырылған хирургиялық жәрдем көрсету аймағында кең көрініс табады. Бұл аймақ хирургиялық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру-әдістемелік талдаулардан шет қалуда. Себебі, жақ-бет хирургиясын жеке мамандық ретінде емес стоматологиялық және оториноларингологиялық қызмет көрсету саласына жатқызып келді.

Хирургиялық стоматологиялық аурулармен сырқаттанатын науқастар саны азаяр емес. Мұрын сүйектері мен төменгі жақсүйектердің сынуы бассүйек жаракатының ішінде жетекші орын алады. Балаларда жақ-бет аймағының одонтогенді және ірінді-қабыну аурулары санының бірден өскені байқалады. Жақ-бет аймағының кемістіктерімен және деформацияларымен сырқаттанатын науқастарды оңалту қалпына келтіру хирургиясындағы өзекті мәселелердің бірі. Операцияның замануи әдістерін енгізу хирургтардың арнайы дайындығын, хирургияны құнды жоғары деңгейлі технологиялармен қамтамасыз етуді талап етеді, бұл дегеніміз осы категориядағы науқастарды оңалтуға кететін шығындардың көбеюін тудырады. Жақ-бет аймағының қалпына келтіру хирургиясының бейін бөлімшелерінде жақ-бет хирургиясы аймағында мамандандырылған жәрдем көрсете алатын, кадрларды дайындайтын жүйе құру науқастарды медициналық оңалту оптимизациясының мүмкіншілігін тудырады.

Пәннің мақсаты: жақ-бет хирургиясы бойынша резидентурада білім алатындарды дайындау деңгейіне қойылатын міндетті талаптарды орындау есебінен медициналық білім беретін ЖООнан кейінгі білімнің сапасын жоғарлату және дәлелдемелі медицинаның замануи принциптеріне сәйкес жақ-бет хирургиясы бойынша резидент-тәлімгерлер оқу және практикалық қызметтерін жетілдіру.

На русском языке**основная:**

1. Тимофеев А.А. Основы челюстно-лицевой хирургии, 2007.- 1024 с.
2. Дентальная имплантология. Параскевич. – М.: 2006-400 с.
3. Дифференциальная диагностика хирургических заболеваний ЧЛЮ. Муковозов. – М.: 2002-240 с.
4. Заболевания височно-нижнечелюстного сустава Безруков. – М: 2002-48 с.
5. Клиническая оперативная челюстно-лицевая хирургия. Балин. – СПб.: 2005-574 с.
6. Краткий курс лекций по хирургической стоматологии и ЧЛХ. Рузин. – Киев. 2006-232 с.

дополнительная:

1. Безруков В.М. Амбулаторная хирургическая стоматология. – Москва: 2002-75 с.
2. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии.: 2003-416 с.
3. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии. Бернадский. – М.: 2003-416 с.
4. Семенов Г.М. Современный хирургический инструментарий. – СПб.:Питер, 2006.- 352 с.
5. Деформации лицевого черепа. Безруков. – М.: 2005-312 с.

На казахском языке**основная:**

1. Уразалин Ж.Б., Тулеуов К.Т. Хирургиялық стоматология (Учебник на казахском языке). – Алматы, 1998,- С. 368.
2. Құраш А.Ғ. – Бастың және мойынның клиникалық анатомиясы. Оқулық I том. – Қарағанды 2006-277 бет.
3. Сағындықов Х. Л., Ревюк И. С., Айтбаев Ж.Ж. Стоматологиялық тәжірибедегі қауіпті жағдайлар мен бет-жақ аймағының жедел қабыну аурулары және жаракаттары кезінде көрсетілетін жедел көмектер: Оқу әдістемелік нұсқау. – Астана: ГТАО, 2006.-118 бет.
5. Талимов К. К., Атабаев С.А. – Пародонт ауруларын хирургиялық жолмен емдеу тәсілдері .- Оқу әдістемелік нұсқау. – Алматы 2002 ж.
6. Сағындықов Х.Л., Ревюк И.С., Айдаров Ғ.Ж., Кожакөв Б.Б. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде стоматологиялық көмекті ұйымдастыру. Әдістемелік нұсқау. – Алматы 2004 ж.

Итоговый контроль: экзамен, включающий тестирование/собеседование и оценку практических навыков.

7 Клиническая база

Организации амбулаторные и стационарные стоматологического профиля, отделения челюстно-лицевой хирургии, отделения функциональной диагностики, клинические лаборатории, приемный покой стационаров, станции скорой неотложной помощи.

Пәннің міндеттері:

- жақ-бет хирургиясындағы кең таралған аурулар мен шұғыл жағдайлар кезінде халыққа шұғыл жәрдем көрсету үшін жүргізілетін негізгі медициналық емдеу-диагностикалық және профилактикалық әрекеттерде машықтарын бекіту;
- адам және оның отбасы тіршілігінде саламатты өмір салтын қалыптастыру принциптері мен әдістерін құру;
- жақ-бет хирургиясы жағдайында сараптамалық, сауықтыру, профилактикалық, емдеу-диагностикалық және оңалту шараларын өткізу кезінде дәрігерлік этика мен деонтология талаптарын сақтауға үйрету;
- дәлелдемелі медицина принциптерінің негізінде кәсіби шешім қабылдауды үйрету;
- халықпен, әріптестермен, әлеуметтік жұмыс қызметкерлерімен қарым-қатынас кезінде соған сәйкес коммуникативті машықтарды жетілдіру;
- өз жұмысын ұйымдастыру барысында менеджмент принциптерін қабылдауға үйрету;
- өз кәсіби жұмысының барысында үздіксіз кәсіби білім алуға, өз білімі мен машығын жетілдіруге машықтандыру;
- МСАЖ жағдайында науқастарды жүргізу кезінде қажетті деонтология, моральды-этикалық және құқықтық мәдениет машықтарын жетілдіруге үйрету;
- альтруизм, рахымдылық, көңіл білдіру, жауапкершілік, шыншылдық сияқты кәсіби құндылықтарды ұстауды дамыту және құпиялық принциптерін сақтауға үйрету;
- бір командада жұмыс істеу және лидерлік сапа машығын бекітуге үйрету.

Білім берудің түпкілікті нәтижелері

Резидент:

- республикада жақ-бет хирургиялық жәрдемді, жедел және шұғыл жәрдем көрсету жұмыстарын ұйымдастырудың жалпы мәселелерін;
- негізі аурулардың этиологиясын, патогенезін, клиникалық симптоматикасын, олардың профилактикасын, диагностикасын, емдеу принциптерін, жақ-бет хирургиясының клиникасындағы шекаралық жағдайлардың клиникалық симптоматикасын;
- шұғыл жағдайлар, хирургиялық аурулар, жақ-бет аймағының жарақаттары кезіндегі диагностикалау мен шұғыл жәрдем көрсету негіздерін;
- реаниматология негіздерін: қанайналымның кенеттен тоқтауы, жіті тыныс алу жеткіліксіздігі, аллергиялық, комалық жағдайлар, үсу, суға бату және электрлі жарақаттар кезіндегі жүргізілетін реанимацияның негізгі әдістерін;
- госпитальға дейінгі кезеңде қолданылатын жалпы және жергілікті анестезияның негіздерін;
- жіті аурулар, бас жарақаттары, бассүйектің бет бөлімінің, мойынның, кеуденің, құрсақ қуысы ағзаларының, тірек-қимыл аппаратының, нерв жүйесінің жарақаттары, құлақ, тамақ және мұрынның жіті аурулары мен жарақаттары, термиялық зақымданулар, экзогенді жіті уланулар, ауыз қуысы мен тістің аурулары мен жарақаттары кезіндегі диагностика мен шұғыл жәрдем көрсету негіздерін білуі тиіс.

Резидент:

- хаттамаға сәйкес жақ-бет патологиясымен сырқаттанатын науқастарды тексеру кезінде қажетті зертханалық және аспаптық әдістерді тағайындауды;
- эндоскопиялық, рентгенологиялық және ультрадыбысты зерттеу әдістерінің, МРТ, КТ мәліметтерін түсіндіруді;
- зерттеудің зертханалық әдістерінің нәтижелерін түсіндіруді;
- хаттамаларға сәйкес саралау диагностикасын өткізуді, клиникалық диагнозды негіздеуді, адекватты терапияны тағайындауды;
- жақ-бет аймағының зақымдануы кезінде жүргізілетін реанимациялық шаралардың көлемі мен реттілігін анықтауды, шұғыл жәрдем көрсетуді;
- жақ-бет аймағының патологиясымен сырқаттанатын науқастардың шұғыл хирургиялық ауруларын, қабылдау бөлімінде және госпитальға дейін науқастардың өміріне қауіп төнетін жағдайларды;
- жақ-бет аймағының патологиясымен сырқаттанатын науқастарды операция алдында адекватты дайындауды, науқасты операциядан кейін күтім жасауды;
- шұғыл операциялық әрекеттердің көрсетімдері мен қарсы көрсетімдерін анықтауды;
- жақ-бет аймағының патологиясы бар науқастарға жүргізілетін гемотрансфузия көрсетімдері мен қарсы көрсетімдерін анықтауды, өткізу ережелерін, гемотрансфузиялық асқынулардың симптоматикасын және оларды емдеу әдістерін;
- жақ-бет аймағының аурулары бар науқастарға және сау адамдарға диспансеризация өткізуді;
- жақ-бет аймағына жасалатын әртүрлі хирургиялық әрекеттер кезінде жергілікті жансыздандырудың барлық түрлерін өткізуді;
- денсаулық сақтау заңнамасында қарастырылған медициналық құжаттамаларды рәсімдеуді **үйреніп алуы қажет.**

Резидент:

- жергілікті жансыздандырудың, соның ішінде жергілікті шеткі анестезияның барлық түрін жасауға;
- тісті алып тастаудың типтік операциясын орындауға;
- тісті алып тастаудың атипиялық операциясын орындауға;
- тіс түбірінің ұшын резекциялау операциясын жасауға;
- альвеолоэктомия (экзостоздар кезінде) операциясын жасауға;
- төменгі үшінші маляр аймағындағы капюшонды кесіп алу операциясын орындауға;
- тісті алып тастағаннан кейінгі кеткен қанды тоқтатуға;
- альвеолитті емдеуге;
- периостотомияны жасауға (сүйектің сыртқы қабығының астындағы абсцесс);
- сілемейбездің түтіктерін сүңгілеуге;
- төменгі жақсүйектің шығып кеткен буындарын қалпына келтіруге;
- жарақат кезінде шығып кеткен тісті орнына келтіруге және бекітуге;

7	Пункция плевральной полости при напряженном пневмотораксе (в условиях учебно-клинического центра).
Итого: 36 часов	
Анестезиология и реанимация	
1	Курация больных.
2	Ведение медицинской документации.
3	Проведение предоперационной подготовки взрослых.
4	Инфузионная терапия.
5	Парентеральное и энтеральное зондовое питание.
6	Эксплуатация аппаратов для анестезии и наблюдения за больными, искусственной вентиляции лёгких, распознавание основные неисправностей.
7	Местная аппликационная анестезия.
8	Подготовка наркозно-дыхательной и контрольно-диагностической аппаратуры к работе.
9	Измерение ЦВД.
10	Применение инфузоматов.
11	Оценка состояния периферических сосудов.
Итого: 36 часов	

5 Методы обучения и преподавания

Лекции: обзорные, проблемные.

Семинары и практические занятия: курация больных, ведение медицинской документации, работа в различных подразделениях лечебно-профилактических организаций стоматологического профиля, участие в обходах, разбор тематических больных, работа в малых группах, дискуссии, презентации, обратная связь, организация научно-практических конференций.

Самостоятельная работа резидента (СРР): курация больных в палатах, на амбулаторном приеме и на дому, работа в различных подразделениях лечебно-профилактических организаций, работа с учебно-научной литературой и контрольно-измерительными средствами, написание историй болезни, подготовка презентаций, закрепление навыков в учебно-клиническом центре на фантомах и муляжах, формирование портфолио.

6 Оценка знаний

Текущий и рубежный контроль: определяются обучающей организацией образования.

4	Определение калорийности пищи в суточном и недельном рационе, биологической ценности.
5	Анализ эффективности лечебного питания.
Итого: 18 часов	
Нейрохирургия	
1	Курация больных.
2	Ведение медицинской документации.
3	Работа в кабинетах визуальной диагностики.
4	Подготовка больных к диагностическим манипуляциям.
5	Оценка анализа состава ликвора, ликвородинамические пробы больных нейрохирургического профиля.
6	Наложение повязки на голову.
7	Чтение краниограмм и спондилограмм у больных с травмой головного и спинного мозга.
8	Чтение МРТ/КТ, томограмм головного и спинного мозга.
Итого: 54 часа	
Урология	
1	Курация больных.
2	Ведение медицинской документации.
3	Работа в кабинетах визуальной диагностики.
4	Подготовка больных к диагностическим манипуляциям.
5	Определение показаний к амбулаторному и стационарному лечению.
6	Разработка плана подготовки больного к экстренной и плановой операции.
7	Определение группы и совместимость крови.
Итого: 18 часов	
Травматология и ортопедия	
1	Курация больных.
2	Ведение медицинской документации.
3	Наложение мягкой повязки.
4	Вправление вывиха нижней челюсти, головки плечевой кости (в условиях учебно-клинического центра).
5	Транспортная иммобилизация при переломах трубчатых костей, ключицы, позвоночника (в условиях учебно-клинического центра).
6	Наложение герметической повязки при открытом пневмотораксе (в условиях учебно-клинического центра).

- сынықтар кезінде жақсүйектерді уақытша иммобилизациялауға;
- жақсүйек сынықтарын сымды шендеуіштермен бекітуге;
- жұмсақ тіндер кемістігі жоқ жақ-бет аймағының беткей жарақаттарын хирургиялық өңдеуге;
- жақ-бет аймағының зақымданулары кезінде ауыз қуысын гигиеналық өңдеуге;
- жақ-бет аймағының зақымдануларымен сырқаттанатын науқастарды тамақтандыруға;
- кистотомия операциясын орындауға;
- кистозектомия операциясын орындауға;
- беттегі, ауыз қуысындағы беткей орналасқан ісіктерді (папиллома, фиброма) алып тастауға, биопсия алуға;
- тілдің және жоғарғы еріннің қысқа жүгеншігі кезінде операция жасауға;
- сабақшалы қиындыны қолданумен жақ-бет аймағын қалпына келтіру, пластикалық операцияларды орындауға;
- жақ-бет аймағындағы тіндерді еркін жамауға: сүйектерді, шеміршектерді еркін жамауға;
- жақсүйектердің туа біткен және жүре пайда болған ақауларын, деформацияларын жоюға, дистракциялық және компрессиялық әдістерді орындауға;
- стоматологиялық имплантацияларға: имплантацияның бір және екі кезеңді әдістерін орындауға;
- жақсүйекасты сілекейбездің экстирпациясын орындауға;
- төменгі жақсүйектің операциядан кейінгі кемісітігін жамау кезінде сүйек ауто-трансплантанттарын еркін ауыстырып салуға;
- ұрттағы эпидермальдық кистаны алып тастауға;
- трахеостомияны орындауға;
- жақ-бет аймағының және мойынның іріңді лимфадениті мен аденофлегмонасын ашуға;
- жақ-бет аймағының қатерлі және қатерсіз ісіктерін алып тастауға және тіндерді бір кезеңмен қалпына келтіруге;
- остеосинтездің замануи әдістерін қолдана отырып бет қаңқасының сынықтарын емдеуге;
- бет қаңқасының сүйектеріне жасалатын қалпына келтіру операцияларына: донор аймағынан тері-бұлшықет-сүйек кескіндерін қолдана отырып бассүйектің, беттің жоғарғы, ортаңғы және төменгі аймақтарының жарақаттан кейінгі деформацияларын жоюға;
- толық және жартылай ақаулар кезінде құлақ қалқанын қалпына келтіруге;
- жоғарғы ерін мен тандайдың туа біткен қоянжырығын емдеуге;
- жоғарғы және төменгі жақсүйектің альвеолярлы өсінділерін қалпына келтіруге;
- жергілікті тіндерді қолдана отырып жоғарғы және төменгі қабақты қалпына келтіру операциясын (блефаропластика) жасауға;
- көрші жатқан тіндерді (ротациялық кескінді) қолдана отырып бастың шаш бөліміндегі үлкен ақауларды жоюға;

- толық және жартылай кемістіктер кезінде мұрынды қалпына келтіруге, мұрынның пішіні өзгерген жағдайда операция (ринопластика) жасауға;
- бет нервінің тармақтарын сақтай отырып шықшытбезді алып тастауға;
- көз жасы жолдарын қалпына келтіру операциясын жасауға;
- қозғалмайтын және баяу қозғалатын төменгі жақсүйектің функциясын қалпына келтіруге;
- тістүйістің бұзылуымен (ортогнатика) байланысты төменгі және жоғарғы жақсүйекке ортодонтиялық емдеумен қатар операция жасауға;
- бет пропорциясы бұзылған жағдайда бет қаңқасына сүйек-пластикалық операция жасауға;
- одонтогенді абсцесстерді, беттің және мойынның флегмоналарын ашуға машықтануы қажет.

2 Пән сағаттарын бөлу Бейіндеуші пәндер

Пәндер	Аудиториялық сағаттар			РӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Амбулатория-емханадағы жақ-бет хирургиясы - 1	396	36	360	198
Амбулатория-емханадағы жақ-бет хирургиясы - 2	396	36	360	198
Жалпы хирургия	396	36	360	198
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 1	396	24	372	198
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 2	396	24	372	198
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 3	396	24	372	198
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 4	396	24	372	198
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 5	396	24	372	198
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 6	396	24	372	198
Сағаттардың жалпы саны	3564	252	3312	1782

	улучшение дыхательной функции. Восполнение энергетических потребностей. Методы предупреждения и коррекции дыхательной недостаточности, направленные на поддержание свободной проходимости трахеобронхиального дерева, улучшение дренажной функции бронхов и увеличение функциональной жизненной емкости легких. Мониторный контроль газового состава крови. Пути развития нарушений функционального состояния сердечно-сосудистой системы в раннем послеоперационном периоде у детей. Профилактика болевого синдрома, восполнения объемов циркулирующей крови и жидкости, согревание ребенка. Поддержание нормального кислотно-основного состояния и водно-электролитного состава. Парентеральное питание с необходимым количеством жидкости, солей, углеводов, белков, жиров, калорий, витаминов и микроэлементов (сбалансированная скандинавская схема).
Итого: 64 часа	

4.3 Примерный план самостоятельной работы резидента (СРР)

№	Содержание СРР
Клиническая фармакология	
1	Составление лекарственных формуляров по нозологиям.
2	Составление П-списка.
3	Клинический аудит лекарственной деятельности
4	Составление таблиц совместимости лекарственных средств.
Итого: 18 часов	
Лучевая диагностика	
1	Ведение медицинской документации.
2	Работа в кабинетах визуальной диагностики.
3	Подготовка больных к диагностическим манипуляциям.
4	Интерпретация результатов визуальных исследований.
Итого: 18 часов	
Нутрициология	
1	Контроль за работой пищеблока.
2	Органолептическое определение качества продуктов и готовых блюд.
3	Забор пробы для направления блюд на лабораторное исследование.

		Объем необходимых лабораторных исследований выполняемых перед плановой операцией. Предоперационное голодание. Соблюдение режима предоперационного голодания наличие желудочно-пищеводного рефлюкса у ребенка. Период голодания. Премедикация. Пути введения препаратов для премедикации. Лекарственные препараты, применяемые для премедикации. Антихолинэргические препараты. Барбитураты. Нейролептики. Наркотические анальгетики. Ненаркотические анальгетики.
11	Анестетики и другие лекарственные средства, применяемые в анестезиологии и интенсивной терапии	Ингаляционные анестетики. Неингаляционные анестетики. Местные анестетики. Анальгетики. Нейролептики и атарактики. Мышечные релаксанты. Холинолитические средства. Антихолинэстеразные средства. Компоненты анестезии. Механизма действия. Показания и противопоказания. Побочные эффекты и методы их профилактики. Простой (однокомпонентный) наркоз. Ингаляционный наркоз. Неингаляционный наркоз.
12	Комбинированный (многокомпонентный) наркоз	Наркоз с деполаризующими миорелаксантами. Наркоз с недеполаризующими миорелаксантами. Наркоз с применением деполаризующих и недеполаризующих миорелаксантов. Наркоз с применением нейролептаналгезии. Наркоз с применением атаралгезии.
13	Местная анестезия	Механизм действия. Способы местной анестезии. Выбор вида анестезии.
14	Опасности и осложнения анестезии у детей	Осложнения со стороны органов дыхания. Осложнения со стороны сердечно-сосудистой системы. Злокачественная гипертермия. Аллергические реакции. Передозировка анестетиков. Осложнения местной анестезии. Клиническая картина. Диагностика. Методы профилактики различных осложнений.
15	Мониторинг в интенсивной терапии	Методы мониторинга. Сердечно-сосудистая система. Дыхательная система. Нервная система. Мониторинг нервно-мышечной проводимости. Другие виды мониторинга. Технологии мониторинга.
16	Интенсивная терапия в послеоперационном периоде у детей	Целенаправленная коррекция и превентивная терапия в до и раннем послеоперационном периоде. Основные задачи в раннем послеоперационном периоде. Предупреждение и лечение болевого синдрома. Нормализация КОС и водно-электролитного баланса. Терапия, направленная на

Бейіндеуші шектес пәндер

Пәндер	Аудиториялық сағаттар			РӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Клиникалық фармакология	36	6	30	18
Сәулелік диагностика	36	4	32	18
Нутрициология	36	4	32	18
Нейрохирургия	108	16	92	54
Урология	36	4	32	18
Травматология және ортопедия	72	4	68	36
Анестезиология және реанимация	72	8	64	36
Сағаттардың жалпы саны	396	46	350	198

3 Бейіндеуші пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

3.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы
Амбулатория-емханадағы жақ-бет хирургиясы -1	
1	ҚР амбулатория-емханалық қызметті ұйымдастыру. Госпитальға дейінгі кезеңде стоматологиялық, жақ-бет хирургиялық жәрдем көрсетуді ұйымдастырудың негізгі принциптері.
2	Қазіргі жағдайларда стационардың орнын басатын технологиялар.
3	Ауыз қуысының, тістің, қызылиектің жіті хирургиялық патологиялары кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
4	Беттің жұмсақ тіндерінің жіті хирургиялық патологиялары кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
5	Жоғарғы және төменгі жақсүйектің, иектің жіті хирургиялық патологиялары кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
6	Мойынның иектің жіті хирургиялық патологиялары кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.

7	Құлақмаңы аймағының жіті хирургиялық патологиялары кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
8	Қантамырлардың жіті хирургиялық патологиялары кезінде (жіті флеботромбоздар, тромбофлебиттер, артерия эмболиясы), соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
9	Ауыздың, мұрынның, көздің, бастың шаш бөлімінің соғылуы, жарақаттары, жануарлар тістеп алған жарақаттар, үсу, күйеу кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
10	Бассүйектің бет бөліміндегі сүйектердің, жоғарғы және төменгі жақсүйектердің, буындардың сынықтары кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
11	Жарақаттық остеомиелит кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
12	Буынның шығуы, ойнамалы шығуы кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
13	Бет нервінің зақымдануы кезінде дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
14	Балалардағы туа біткен қисықмойын кезінде дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
15	Зақымданған тісті, ауыз қуысындағы, жұтқыншақтағы, сыртқы есту жолындағы, мұрын қуысындағы бөгде денелерді, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан оларды анықтау және алып тастау.
16	Көру ағзаларының жарақаттары, көзмаңындағы гематомалар, сынықтар мен мұрын сынықтары кезінде, соның ішінде балаларда дәлелдемелі медицина тұрғысынан көрсетілетін дәрігер әрекеті.
Жиыны: 36 сағат	
Амбулатория-емханадағы жақ-бет хирургиясы -2	
1	Бассүйектің бет бөліміндегі сүйектердің сынуы.
2	Жоғарғы және төменгі жақсүйектер мен буындардың сынуы.
3	Жарақаттық остеомиелит.
4	Буындардың шығуы, ойнамалы буындар.
5	Бет нервінің зақымдануы.
6	Бұлшықеттік туа біткен қисықмойын.
7	Балалардағы жақ-бет аймағының сүйектері мен жұмсақ тіндерінің жарақаттары.
8	Ауыз қуысында бөгде денелері бар наукастарды жүргізу тәсілі.
9	Көру ағзаларының жарақаттары, көзмаңындағы гематомалар, сынықтар, оның ішінде балалардағы жарақаттар.

		эндотрахеальной общей анестезии во время наркоза, во время операции в раннем послеоперационном периоде. Эндобронхиальная общая анестезия. Методика, техника. Показания и противопоказания. Контрольно-диагностические пробы для проверки положения трубки. Эндобронхиальная интубация здорового легкого – одноклеточная общая анестезия. Методика, техника. Показания и противопоказания. Осложнения и их профилактика.
9	Анестезия у детей раннего и старшего возраста	Анатомо-физиологические особенности сердечно-сосудистой системы, органов дыхания, печени, почек, эндокринных органов, обменных процессов у детей раннего и старшего возраста. Психоневрологические реакции. Выбор доз препаратов в зависимости от массы тела и возраста ребенка. Подготовка к анестезии. Премедикация. Введение в наркоз. Аппаратура. Поддержание анестезии. Спинальная, эпидуральная и спинально-эпидуральная анестезия. Особенности периода пробуждения.
10	Подготовка ребенка к операции и анестезии	Подготовка к проведению общей анестезии. Влияние госпитализации и медицинского вмешательства на ребенка и роль анестезиолога. Подготовка к проведению общей анестезии. Беседа с родителями. Предоперационный осмотр. Соответствие массы тела и роста ребенка его возрасту, психомоторное развитие, видимые нарушения со стороны костно-мышечной системы, поведенческие реакции. Нарушения со стороны центральной нервной системы (ЦНС), как врожденного характера, так и приобретенные в результате травм или перенесенных заболеваний. Состояние дыхательных путей ребенка, характер и степень выраженности дыхательной недостаточности, компенсаторные возможности внешнего дыхания, механических свойств легких, внутрилегочного газообмена. Своевременная предоперационная диагностика нарушений функционального состояния легких и соответствующая их коррекция в предоперационном периоде - создание дренажного положения, оксигено- и ингаляционная терапия, санация трахеобронхиального дерева и назначение бронхолитических препаратов, лечебная физкультура и вибрационный массаж, антибактериальная и противоотечная терапия, назначение по показаниям энергетических субстратов и мембраностабилизирующих препаратов Состояние сердечно-сосудистой системы типа гемодинамических нарушений.

		анаболические гормоны. Методика и техника. Осложнения. Энтеральное питание. Методика, осложнения.
4	Мониторинг во время анестезии и интенсивной терапии	Мониторинг электроактивности головного мозга, глубины, качества, адекватности анестезии, степени нейровегетативного торможения (НРТ), действия миорелаксантов (ЭЭГ, математический анализ ритма сердца –МАРС, миография, термометрия, почасовой диурез). Мониторинг вентиляции и газообмена. Мониторинг кровообращения.
5	Предоперационный период	Этапы предоперационной подготовки: предварительная подготовка и премедикация. Задачи подготовки в предоперационном периоде. Предоперационная подготовка при плановых и экстренных вмешательствах. Лечебно-профилактическая подготовка больного. Факторы, влияющие на исход оперативного вмешательства. Оценка общего состояния больного. Оценка объема и характера операции. Оценка характера анестезии. Степени риска. Задачи премедикации. Препараты премедикации. Оценка эффекта премедикации. Особенности предоперационной подготовки больных с сопутствующими заболеваниями и состояниями.
6	Местная анестезия	Виды местной анестезии. Показания. Противопоказания. Психологическая подготовка больного. Терминальная (поверхностная) анестезия. Инфильтрационная анестезия по Вишневскому. Проводниковая (регионарная) анестезия. Шейная вагосимпатическая анестезия. Паранефральная блокада. Осложнения местной анестезии. Спинальная (субарахноидальная) анестезия. Методика выполнения. Осложнения. Противопоказания. Эпидуральная анестезия. Методики, используемые при эпидуральной анестезии местные анестетики и их фармакологическая характеристика. Эпидуральная анестезия опиоидными анальгетиками. Каудальная анестезия. Профилактика и лечение осложнений.
7	Неингаляционная общая анестезия	Наркоз препаратами барбитуровой кислоты. Наркоз кетамин. Наркоз пропофол. Наркоз гипномидатом. Стероидный наркоз. Наркоз натрия оксибутиратом. Методика наркоза. Клиническая картина наркоза. Мониторинг. Осложнения и побочные эффекты. Противопоказания.
8	Эндотрахеальная и эндобронхиальная общая анестезия	Преимущества и недостатки эндотрахеальной анестезии. Показания и противопоказания. Оснащение для проведения эндотрахеальной общей анестезии. Техника интубации при эндотрахеальном методе общей анестезии. Осложнения во время интубации. Признаки правильно выполненной интубации. Осложнения и опасности

10	Мұрынның сынуы, жүргізу тәсілі.
11	Зақымданған тісті, ауыз қуысындағы, жұтқыншақтағы бөгде денелерді анықтау және алып тастау, оның ішіндегі балалардағы ерекшеліктері.
12	Зақымданған тісті, ауыз қуысындағы, жұтқыншақтағы, сыртқы есту жолындағы, мұрын қуысындағы бөгде денелерді анықтау және алып тастау, соның ішінде балалардағы ерекшеліктері.
Жиыны: 36 сағат	
Жалпы хирургия	
1	Хирургиядағы дәлелдемелі медицина. Хирургиялық аурулар кезіндегі клиникалық фармакология мен фармакотерапияның негізгі мәселелері.
2	ҚР хирургиялық қызметті ұйымдастыру. Амбулаториялық хирургиялық қызмет. Асептика мен антисептиканың қазіргі принциптері.
3	Шұғыл хирургиялық патологиялар кезінде шұғыл жәрдем көрсету.
4	Жиі кездесетін хирургиялық аурулардың этиологиясы, патогенезі, клиникасы, диагностикасы, саралау диагностикасы, хирургиялық және консервативті жолдармен емдеу әдістерін талғау.
5	Мезентериальды қанайналымның жіті бұзылыстары.
6	Стационар жағдайында типтік, жиі және сирек кездесетін, диагностикалауға күрделі хирургиялық ауруларды операциядан кейін жүргізу.
7	Жіті хирургиялық патологиялар кезіндегі (жіті аппендицит, жіті панкреатит, жіті холецистит, қысылған жарық) дәрігер тәсілі.
8	Жіті хирургиялық патологиялар кезіндегі (ішектің жіті түйілуі, асқазан мен ішектен қан кету, ойықжара ауруларының асқынулары, іштің ашық және жабық жарақаттары) дәрігер тәсілі.
9	Госпитальға дейінгі кезеңде хирургиялық жәрдем көрсетуді ұйымдастырудың жалпы принциптері. Замануи стационар алмастырушы технологиялар. Амбулаториялық хирургия орталығының жұмысын ұйымдастыру. ОДА хирург жұмысы.
10	Жіті проктологиялық патологиялар кезіндегі (ректальды қан кету, анус сызаты, жіті парапроктит, геморроидальды түйіндердің тромбозы).
11	Операциялық емнің инновациялық әдістері. Эндовидеохирургия, телемедицина.
12	Қан кету. Қан кетумен және оның салдарымен күресудің қазіргі принциптері. Қан және оның компоненттері мен препараттарын құю.
13	Құю мен үсуді емдеу. Электрлі жарақаттар.
14	Жарақаттарды емдеудің қазіргі принциптері.
15	Хирургиялық инфекциялар, алдын алу және емдеу.
16	Инфекцияға қабыну жауабы жүйесінің синдромы (SIRS).

17	Нозокомиальды, анаэробты инфекциялар кезіндегі емдеу тәсілі.
18	Даму ақауларын диагностикалау және емдеу.
19	Ісіктерді диагностикалау мен емдеудің негізгі принциптері.
20	Операциядан кейінгі кезеңде науқастардың жағдайын бақылау.
Жиыны: 36 сағат	
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 1	
1	ҚР стоматологиялық және жақ-бет хирургиялық қызметті ұйымдастыру.
2	Жақ-бет хирургиясындағы асептика мен антисептиканың қазіргі принциптері.
3	Жақ-бет аймағындағы хирургиялық операциялар, түрлері.
4	Жақ-бет аймағына жасалатын операциялар кезіндегі жансыздандыру түрлері мен оларды қолдану түрлері, балалардағы ерекшеліктері.
5	Жалпы жансыздандыруды жүргізу ерекшеліктері, оның ішінде балалардағы жалпы жансыздандыру.
6	Жақ-бет аймағындағы жергілікті жансыздандыру, балалардағы ерекшеліктері.
7	Жақ-бет аймағындағы абсцесстер мен флегмоналар. Іріңді инфекциялардың таралу жолдары.
8	Одонтогенді синуситтер. Жүргізу тәсілі.
Жиыны: 24 сағат	
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 2	
1	Сілекей-тас ауруы, оның ішінде балалардағы. Жүргізу тәсілі.
2	Жақ-бет аймағы мен мойындағы лимфадениттер мен аденофлегмоналар, оның ішінде балалардағы.
3	Жақ-бет аймағының жарақаттан зақымдануы кезіндегі асқынулар, олардың емі мен алдын алу, оның ішінде балалардағы.
4	Сілекейбездің қатерлі және қатерсіз ісіктері, оның ішінде балалардағы.
5	Жақ-бет аймағындағы туа біткен және жүре пайда болған ақаулар мен деформациялар.
6	Сүйек аутоотрансплантанттын еркін алмастыру.
7	Ұрттың эпидермальды кистасы. Жүргізу тәсілі.
Жиыны: 24 сағат	
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 3	
1	Жақ-бет аймағындағы қатерлі ісіктердің жіктелімі. TNM жүйесі бойынша зақымдану сатылары.
2	Ерте анықтаудың мәні. Онкологиялық сақтық. Диспансеризациялау принциптері.

		патологические состояния проксимального конца бедра. Врожденные заболевания коленного сустава и болезнь Гоффа, врожденные искривления и ложные суставы голени. Врожденная косолапость. Наследственные системные заболевания скелета.
10	Приобретенные деформации	Посттравматические деформации конечностей, последствия рахита, последствия полиомиелита. Контрактуры Дюпюитрена и Фолькманна. Последствия перенесенного остеомиелита. Детский церебральный паралич (ДЦП). Остеохондропатии. Приобретенные заболевания суставов и деформирующий артроз. Послеожоговые деформации конечностей. Остеохондроз позвоночника. Деформация стопы.
Итого: 68 часов		
Анестезиология и реанимация		
1	Принципы устройства аппаратов в анестезиологическом и реаниматологическом отделениях	Принципы устройства аппаратов для ингаляционного наркоза. Конструкции современных аппаратов. Блок-схема аппаратов. Обеспечение питания аппаратов для ингаляционного наркоза медицинскими газами. Принципы устройства аппаратов для искусственной вентиляции легких (ИВЛ). Особенности устройства и действия генераторов вдоха аппаратов ИВЛ. Особенности переключения дыхательных фаз. Правила эксплуатации наркозно-дыхательной аппаратуры. Контроль за работой аппаратов в процессе эксплуатации. Обеззараживание аппаратов для ингаляционного наркоза, респираторов, инструментария и приспособлений. Меры предупреждения взрывов.
2	Инфузионно-трансфузионная терапия (ИТТ)	Основные цели ИТТ. Определение группы крови больного и донора. Методы переливания крови. Способы уменьшения объема операционной кровопотери и осложнений, связанных с переливанием донорской крови. Трансфузионная терапия при острой кровопотере. Инфузионная терапия. Препараты для инфузионной терапии. Лекарственная инфузионная терапия. Дезинтоксикационная инфузионная терапия. Нормализация кислотно-основного состояния. Нормализация водно-электролитных нарушений.
3	Парентеральное и энтеральное питание	Парентеральное питание. Абсолютные показания. Относительные показания. Противопоказания. Основные компоненты парентерального питания. Расчет доз инсулина, применяемых при введении больших количеств глюкозы. Препараты для нормализации водно-электролитного баланса и кислотно-основного равновесия. Витамины,

3	Травматология грудной клетки, плечевого пояса и верхних конечностей	Переломы ребер и грудины, плечевого пояса и верхней конечности, пневмо- и гемоторакс. Переломы лопатки и ключицы. Вывихи ключицы. Вывихи плеча и повреждения сумочно-связочного аппарата плечевого сустава. Повреждения лучезапястного сустава и суставов запястья, повреждения кисти и пальцев, повреждения сухожилий. Переломы костей запястья, кисти и пальцев.
4	Травматология нижних конечностей. Травматология костей таза	Травматические вывихи бедра, переломы бедренной кости, повреждения коленного сустава и переломы надколенника, переломы костей голени. Повреждения голеностопного сустава и переломы лодыжек. Переломы таза и повреждения тазовых органов.
5	Травматология позвоночника. Политравма	Классификация повреждений позвоночника, повреждения шейных позвонков, повреждения грудных и поясничных позвонков. Осложненные переломы позвоночника. Классификация, клиника и диагностика политравмы, способы консервативного и оперативного лечения при политравме. Доминирующее повреждение при политравме, тактика лечения.
6	Травматология детского возраста	Анатомия и рентгеноанатомия опорно-двигательного аппарата детского возраста. Родовые повреждения опорно-двигательного аппарата, переломы характерные для детского возраста, переломы в области локтевого сустава. Особенности оперативных вмешательств и остеосинтеза у детей. Реабилитация на уровне ПМСП.
7	Травматология пожилого возраста	Возрастные изменения в костно-мышечной системе в пожилом возрасте. Остеопороз. Переломы, характерные для пожилого возраста, переломы проксимального конца бедренной кости, гиподинамические и гипостатические осложнения при переломах у пожилых. Особенности консервативного и оперативного лечения переломов у пожилых. Реабилитация на уровне ПМСП.
8	Общая ортопедия и методы исследования в ортопедии	Терминология и основные понятия ортопедии. Методы диагностики ортопедических заболеваний, современные принципы лечения ортопедических больных, основные методы лечения в ортопедии.
9	Врожденные деформации	Деформации и аномалии развития шеи, аномалии развития позвоночника. Врожденные деформации грудной клетки, пороки осанки и сколиоз. Недоразвитие и врожденные деформации верхних конечностей. Врожденные заболевания лопатки. Артрогрипоз, врожденный вывих бедра, болезнь Моделунга и Блаунта. Врожденные

3	Бет терісінің, еріннің қызыл жиегінің, ауыз қуысының сілемей қабығының обыралды аурулары: жіктелуі, этиологиясы, гистогенезі, диагностикасы, клиникасы, емі, профилактикасы, оның ішінде балалардағы ерекшеліктері.
4	Обыралды ауруларымен сырқаттанатын науқастарды диаспансеризациялау принциптері мен әдістері.
5	Бет терісінің қатерлі ісіктері, саралау диагностикасы, емдеу принциптері мен әдістері, профилактикасы, оның ішінде балалардағы қатерлі ісіктер.
6	Төменгі еріннің қатерлі ісіктері, саралау диагностикасы, емдеу принциптері мен әдістері, профилактикасы, оның ішінде балалардағы қатерлі ісіктер.
7	Ауыз қуысы ағзалары мен тіңдерінің қатерлі ісіктері, метастаздану ерекшеліктері, саралау диагностикасы, емдеу принциптері мен әдістері, профилактикасы, оның ішінде балалардағы қатерлі ісіктер.
8	Сілекейбездің қатерлі ісіктері, метастаздану ерекшеліктері, саралау диагностикасы, емдеу принциптері мен әдістері, профилактикасы, оның ішінде балалардағы қатерлі ісіктер.
9	Жақсүйектердің қатерлі ісіктері, метастаздану ерекшеліктері, саралау диагностикасы, емдеу принциптері мен әдістері, профилактикасы, оның ішінде балалардағы қатерлі ісіктер.
10	Жақ-бет аймағына жасалатын реконструктивті операцияларға науқастарды тексеру және дайындау ерекшеліктері, оның ішінде балалардағы.
11	Жақ-бет аймағындағы жергілікті-пластикалық операцияларды жоспарлау принциптері, оның ішінде балалардағы.
12	Жергілікті тіңдермен жамау: қолдану көрсетімдері, әдістері, тәсілдері, оның ішінде балалардағы.
13	Филатов сабақшасын қолданумен қатар жүргізілетін жақ-бет аймағындағы қалпына келтіру операциялары: жақ-бет аймағындағы кемістік тіңдерді алмастыру көрсетімдері, сабақшаны дайындау әдістері, миграциялар, жаттығулар және кемістікті жабу.
Жиыны: 24 сағат	
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 4	
1	Тіңдерді еркін алмастыру: түрлері, оларды қолдану көрсетімдері, әдістері.
2	Теріні жамау, терілік трансплантанттардың түрлері, қолдану көрсетімдері.
3	Жақсүйектердің жүре және туа пайда болған ақаулары мен деформациялары, оның ішінде балалардағы.
4	Жақсүйек кемістіктері мен деформацияларын дистракциялық және компрессиялық емдеу әдістері, балалардағы ерекшеліктері.
5	Трансплантациялау принциптері мен әдістері, балалардағы ерекшеліктері.

6	Сүйекті жамау: көрсетімдері, сүйек трансплантанттарының түрлері және оларды қолдану, балалардағы ерекшеліктері.
7	Шеміршек тіндерді трансплантациялау әдістері, балалардағы ерекшеліктері.
8	Самай-төменгі жақсүйек буынының анкилозы, балалардағы ерекшеліктері.
9	Төменгі жақсүйектің контрактурасы, оның ішінде балалардағы контрактура.
10	Үш тармақты және бет нервтерінің аурулары мен зақымдануы, балалардағы ерекшеліктері.
11	Үш тармақты және бет нервтерінің аурулары мен зақымдануын кешенді жолдармен емдеудегі хирургиялық әдістер, балалардағы ерекшеліктері.
12	Стоматологиялық имплантация: көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері, имплантаттар түрлері. Имплантацияға науқастарды дайындау. Стоматологиялық имплантациядан кейін науқастарды қадағалау, балалардағы ерекшеліктері.
13	Ерте және кеш кездесетін асқинулар, переимплантиттер, оларды емдеу, балалардағы ерекшеліктері.
Жиыны: 24 сағат	
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 5	
1	Операциялық жолдармен емдеудің инновациялық әдістері. Эндовидеохирургия, телемедицина.
2	Бас пен мойын аймағындағы туа біткен кемістіктер мен деформациялардың реконструктивті-қалпына келтіру операциялары, оның ішінде балалардағы.
3	Бас пен мойын аймағындағы жүре пайда болған кемістіктер мен деформациялардың реконструктивті-қалпына келтіру операциялары, оның ішінде балалардағы.
4	Тіндерді бір кезеңмен қалпына келтірумен қатар бассүйек-жақ-бет аймағындағы қатерсіз ісіктерді алып тастау, оның ішінде балалардағы.
5	Тіндерді бір кезеңмен қалпына келтірумен қатар бассүйек-жақ-бет аймағындағы қатерсіз ісіктерді алып тастау, оның ішінде балалардағы.
6	Остеосинтездің замануи әдістерін қолдану арқылы бет қаңқасы сүйектерінің сынықтарын емдеу, балалардағы ерекшеліктері.
7	Бет қаңқасының сүйектеріне жасалатын қалпына келтіру операциялары, бассүйектің, беттің жоғарғы, ортаңғы және төменгі аймақтарының жарақаттан кейінгі деформацияларын донорлық аймақтардан тері-бұлшықет-сүйек кесінділерін алу арқылы жою, оның ішінде балалардағы деформацияларды.
8	Жартылай және толық кемістіктер кезінде құлақ қалқанын қалпына келтіру, оның ішіндегі балалардағы кемістіктерді.
9	Жоғарғы ерін мен таңдайдың туа біткен қоянжырығын емдеу, балалардағы ерекшеліктері.

		изменений уретры и шейки пузыря после перенесенных операций. Эндоскопическая диагностика банального и специфического воспаления мочевого пузыря, конкрементов, новообразований, аномалий терминального отдела мочеточника, мочевого пузыря и уретры. Уретеропиелоскопия, применение ригидных и гибких эндоскопов. Фотодинамическая эндоскопия. Пункционные доступы для эндоскопических вмешательств на почке и мочевых путях. Возможности эндоскопии в лечении заболеваний почек и мочевых путей. Эндоскопическая литотрипсия, удаление опухолей, эндопиелотомия, уретротомия, трансуретральная аденомэктомия и резекция простаты.
6	Общие методы лечения в урологии.	Диетотерапия, антибактериальная и противовоспалительная терапия, трансфузиология, применение аутокрови. Физиолечение, лечебная физкультура, иглорефлексотерапия. Санаторно-курортное лечение.
Итого: 32 часа		
Травматология и ортопедия		
1	Методы обследования в травматологии и ортопедии. Общие вопросы травматологии	Основные клинические методы исследования больных с повреждениями и заболеваниями опорно-двигательного аппарата. Диагностика переломов и вывихов. Измерение длины конечностей и их сегментов. Виды укорочений конечностей и их определение. Рентгенологические и радиологические методы исследования в травматологии. Электрофизиологические и лабораторные методы исследования травматологии. Терминология и основные понятия травматологии. Современные классификации переломов и вывихов, осложнения и последствия при консервативном и оперативном лечении переломов и вывихов. Основные методы лечения переломов и вывихов. Основные способы оперативных вмешательств на костях и мягких тканях, реабилитация больных перенесших повреждения опорно-двигательной системы на уровне ПМСП.
2	Амбулаторно-поликлиническая травматология	Структура и организация работы травматологического пункта и травматологического кабинета поликлиники. Транспортная иммобилизация при повреждениях опорно-двигательного аппарата. Гипсовые повязки и гипсовая техника. Виды гипсовых повязок. Методы анестезии при повреждениях опорно-двигательного аппарата. Техника репозиции костных отломков и способы вправления вывихов.

4	Лучевые методы диагностики	Возможности УЗИ в выявлении морфологических и функциональных изменений почек и верхних мочевых путей. Фармакоультразвуковое исследование. Ультразвуковая доплерография почечных сосудов и почек. Возможности УЗИ в диагностике заболеваний мочевого пузыря, простаты, семенных пузырьков, уретры и наружных половых органов. Ректальное и вагинальное ультразвуковое исследование, эхоуродинамические исследования нижних мочевых путей. Диагностические и лечебные манипуляции под контролем ультразвука. Рентгеновские исследования. Обзорный снимок, томография, зонография. Рентгеноконтрастные препараты, классификация, применение, осложнения, их терапия и профилактика. Экскреторная и инфузионная урография, фармакоурография. Сосудистые исследования почек (обзорная брюшная аортография, селективная артерио- и венография, фармакоартерио- и венография почек, кавография, субтракционная ангиография), их роль в диагностике и выработке лечебной тактики при почечных заболеваниях, тазовая ангиография, лимфография, умение интерпретировать результаты. Ретроградная и антеградная пиелоуретерография, цисто- и уретрография, генитография, умение выполнять и интерпретировать результаты. Рентгеновская визуализация лечебных манипуляций, рентгентелевизионная регистрация и видеозапись исследований, умение выполнять и интерпретировать результаты. Последовательность и объем рентгеноурологических диагностических исследований. Рентгеновская компьютерная томография органов брюшинного пространства и таза, применение контрастирования, спиральная компьютерная томография, магнитно-резонансная томография органов мочеволовой системы, умение интерпретировать результаты. Радионуклидные исследования. Умение интерпретировать результаты. Принципы радиометрии и радиографии, исследования in vitro. Роль радиофармпрепарата в реализации диагностической задачи, динамическая нефросцинтиграфия, ангионевросцинтиграфия, применение функциональных нагрузок, туберкулина. Радиоизотопная диагностика пузырно-мочеточникового рефлюкса, радиоизотопная урофлоуметрия, определение остаточной мочи.
5	Эндоскопические методы диагностики	Уретроскопия («сухая» и ирригационная), цистоскопия. Диагностика уретрита, стриктуры уретры, гиперплазии и рака простаты, склероза шейки мочевого пузыря, рубцовых

10	Жоғарғы және төменгі жақсүйектің альвеолярлы өсінділерін қалпына келтіру, оның ішіндегі балалардағы.
11	Жергілікті тіндерді қолдану арқылы жоғарғы және төменгі қабақтардың қалпына келтіру операциялары (блефаропластика), оның ішіндегі балалардағы.
Жиыны: 24 сағат	
Стационардағы жақ-бет хирургиясы - 6	
1	Көрші тіндерді қолдану арқылы бастың шаш бөліміндегі ауқымды кемістіктерді жою (ротациялық кесінді), оның ішіндегі балалардағы.
2	Жартылай және толық кемістіктер кезінде мұрынды қалпына келтіру, оның ішіндегі балалардағы кемістіктер.
3	Мұрын пішіні өзгерген кезде жасалатын операциялар (ринопластика), балалардағы ерекшеліктері.
4	Бет нарвінің тармақтарын сақтай отырып шықшытбезді алып тастау, балалардағы ерекшеліктері.
5	Көз жасы жолдарындағы қалпына келтіру операциялары, балалардағы ерекшеліктері.
6	Қозғалмайтын немесе баяу қозғалатын төменгі жақсүйектің функциясын қалпына келтіру, балалардағы ерекшеліктері.
7	Тістіүйістің бұзылуына (ортогнатика) байланысты жоғарғы және төменгі жақсүйекке ортодонтиялық емдеумен қатар жасалатын операциялар, балалардағы ерекшеліктері.
8	Беттің пропорциясы бұзылған кезде бет қаңқасына жасалатын сүйек-пластикалық операциялар, балалардағы ерекшеліктері.
9	Мимикалық бұлшықеттердің қимылы бұзылған кезде жасалатын қалпына келтіру операциялары; бет нервiнiң зақымдануы (салдану, әртүрлі парездер) кезінде микрохирургиялық техниканы қолдану арқылы жасалатын операциялық ем.
10	Ұйқы апноэ синдромын (түнде дем алалмай қалу, қорыл) операциялық жолдармен емдеу, балалардағы ерекшеліктері.
Жиыны: 24 сағат	

3.2 Семинарлар мен практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

№	Тақырыбы	Мазмұны
Амбулатория-емханадағы жақ-бет хирургиясы -1		
1	ҚР амбулаториялық-емханалық қызметті ұйымдастыру	ҚР амбулаториялық-емханалық қызметті ұйымдастыру. Госпитальға дейінгі кезеңде стоматологиялық, жақ-бет хирургиялық жәрдем көрсетуді ұйымдастырудың жалпы принциптері. Емханада жақ-бет хирургиясы бөлімшесін және хирургиялық стоматологиялық кабинетті ұйымдастыру. Бөлімшені ұйымдасу нормативтері. 10 мың халыққа арналған бір кісілік төсек орындардың саны. Ғимарат, операциялық бөлімше. Хирургиялық стоматология бойынша нормативті (есепке алу – есеп беру) құжаттамалар. Хирургиялық қызметті ұйымдастыру бойынша ҚР ДСМ бұйрықтары. Денсаулық сақтау бойынша құқықтық актілер. Хирургиялық стоматология кабинетін жабдықтау. Аспаптар мен құрал-жабдықтар. Аудандық, аймақтық және қалалық стоматологиялық емханаларда хирургиялық кабинетті жабдықтау варианттары. Тісті жұлу, шұғыл және жоспарлы операцияларды жүргізу кезіндегі аспаптар мен құрал-жабдықтар. Хирургиялық стоматологиялық кабинетті дәрі-дәрмек препараттарымен жабдықтау.
2	Хирургиялық стоматологиядағы микробты деконтаминация	Хирург қолын және операциялық блокты дайындау. Құрал-жабдықтарды және таңу материалдарын дезинфекциялау және зарарсыздандыру. Хирург-стоматолог практикасындағы антисептикалық ерітінділер. Қолды гигиеналық және хирургиялық өңдеудің қазіргі әдістері, операция жасайтын аймақты өңдеуге арналған қазіргі антисептиктер, химиялық, физикалық дезинфекциялар варианттары және зарарсыздандыру, ОЗБ жабдықтау, кадрлармен толықтыру, зарарсыздандыру алдындағы дайындық.
3	Жақ-бет патологиясы бар науқастарды қарап тексеру	Жақ-бет аймағының хирургиялық патологиялары бар науқастарды клиникалық қарап тексеру. Хирургиялық стоматологиядағы зерттеудің арнайы әдістері. Хирургиялық стоматологиядағы зерттеудің зертханалық әдістері. Диагностиканың арнайы әдістерін қолдану көрсетімдері, гомеостаздың зертханалық зерттеу әдістері, цитологиялық және гистологиялық зерттеу.

		условиях, методы их изучения в клинических условиях, патогенетические основы урологических заболеваний. Функционально-диагностическое направление в урологии. Анатомия и физиология предстательной железы, особенности ее топографии в нормальных и патологических условиях. Анатомия и физиология мочеточниково-пузырного и пузырно-уретрального сегментов мочевых путей, их деятельность в нормальных и патологических условиях.
2	Семиотика и методы диагностики	Симптомы заболеваний почек и мочевых путей, общие и местные проявления урологических заболеваний. Боль, расстройства мочеиспускания, изменения количества и качественного состава мочи, изменение размеров органов и их формы, патологические выделения из уретры, изменения спермы, расстройства половой функции (копулятивной и репродуктивной). Патогенетическое обоснование симптомов заболеваний почек, мочевых путей и мужских половых органов. Изменение размеров органов и их формы. Пальпируемая почка, патологическая подвижность, увеличение в размерах, изменение положения, симптом ballotирования, изменения поверхности и консистенции, болезненность. Симптом Пастернацкого, бимануальный симптом острого пиелонефрита Ю.А. Пытеля. Изменение размеров и деформация предстательной железы, поверхность, консистенция, состояние междолевой борозды, состояние семенных пузырьков. Симптом диафаноскопии. Изменение количества выделяемой мочи: полиурия, олигурия, анурия (аренальная, преренальная, ренальная и постренальная).
3	Лабораторная диагностика, исследования крови, мочи, секрета простаты, спермы	Изменения качественного состава мочи. Изменения цвета под влиянием лекарств и пищевых продуктов, причины помутнения мочи (дифференциальная диагностика уратурии и фосфатурии), примесь слизи. Пиурия (бактериальная и асептическая), бактериурия. Протеинурия. Гематурия. Гемоглобинурия, миоглобинурия, хилурия, липурия, пневматурия, глюкозурия, гиперурикемия и урикозурия, сперматурия. Выделения из уретры, уретроррагия, простаторея, сперматорея. Лабораторные признаки воспалительных, новообразовательных процессов, оценка функционального состояния почек и половых органов. Значение лабораторных исследований в диагностике, выборе лечебной тактики и оценке эффективности лечения.

5	Сосудистые заболевания головного и спинного мозга	Классификация, клиника, периоды течения, диагностика и осложнения нетравматических субарахноидальных кровоизлияний. Классификация и особенности аневризм головного мозга, геморрагических инсультов, артериовенозных мальформаций и артериосинусных соустьев головного мозга. Диагностика и принципы лечения сосудистых заболеваний головного и спинного мозга. Возможность хирургического лечения ишемических и геморрагических инсультов головного мозга. Ближайшие и отдаленные результаты лечения.
6	Заболевания периферической нервной системы и дегенеративные заболевания позвоночника	Хирургическая анатомия периферической нервной системы. Классификация, патогенез, клиника, диагностика и принципы лечения заболеваний периферической нервной системы и дегенеративных заболеваний позвоночника. Виды травматических повреждений периферических нервов. Клиническая картина повреждения основных периферических нервных стволов. Методы диагностики степени травмы и определение показаний к оперативному лечению. Виды оперативного вмешательства. Объем и методы консервативного лечения больных с травмой периферических нервов. Строение позвоночного столба и межпозвонковых дисков. Стадии их дегенерации. Классификация дорсопатий. Биомеханика процесса, патологическая анатомия и патогенез. Особенности клиники, диагностики дорсопатий шейного и поясничного отделов позвоночника в зависимости от стадий процесса. Методы обследования (обзорные спондилограммы, КТ и ЯМРТ, миелография, дискография). Показания к хирургическому и консервативному лечению. Техника оперативного вмешательства. Виды операций. Консервативное (медикаментозное и физиотерапевтическое) лечение. Исходы лечения.
Итого: 92 часа		
Урология		
1	Функциональная анатомия и клиническая физиология органов мочеполовой системы	Анатомия и физиология почек в нормальных и патологических условиях, топографическая анатомия органов брюшинного пространства, брюшной полости и таза, оперативные доступы к органам мочеполовой системы. Анатомия и физиология чашечно-лоханочной системы, мочеточников, мочевого пузыря и уретры. Изменения анатомо-физиологических факторов в патологических

4	Хирургиялық стоматологиядағы шұғыл жағдайлар	Хирург-стоматолог практикасындағы аллергиялық реакциялар. Қауіпті топтар, науқастарды аллергологиялық тексеру. Хирург-стоматолог практикасындағы шұғыл жағдайлар (дәрілік анафилактикалық шок, бронх демікпесінің ұстамасы, стенокардия ұстамасы, миокард инфарктының дамуы, гипо- және гипергликемиялық кома, қояншық талмасы, гипертониялық криз, ми инфаркты). Жергілікті анестетиктердің уытты әсері. Дәрілік анафилактикалық шоктың әртүрлі формаларының клиникалық симптоматикасы, алғашқы медициналық жәрдем көрсету реттілігі бойынша нұсқалар, дәрілік препараттарды симптомдар бойынша енгізу. Алғашқы дәрігерлік жәрдем көрсетуге арналаған дәрі-дәрмектер. Жергілікті анестетиктердің уытты әсерінің клиникалық көріністері. Шұғыл жағдайлар кезінде алғашқы дәрігерлік жәрдем көрсету әрекеті.
5	Ауыз қуысының, тістің, қызылтиктің жіті хирургиялық патологиялары кезіндегі дәрігердің тәсілі, оның ішінде балалардағы	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Ауыз қуысының, тістің, қызылтиктің жіті хирургиялық патологиялары бар балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
6	Тісті жұлу операциясы	Тісті жұлу операциясының көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Төменгі және жоғарғы жақсүйектің тістерін жұлуға арналған құрал-жабдықтар. Тістерді жұлу операциясы, жоғарғы және төменгі жақсүйек тістерін жұлу операциясының ерекшеліктері, тісті күрделі жұлу операциясы, дистопиялық және ретенциялық тістерді жұлу операциясы, ортодонтиялық көрсеткіш бойынша тістің сауытты бөлігін ашу операциясы. Тісті жұлу операциясы кезіндегі жергілікті асқынулар. Тісті жұлу кезінде және одан кейін туындайтын жергілікті асқынулар: тіс ұясынан қан кету, ауырсыну синдромы, альвеолит, көрші тістердің сынуы, жақсүйектің, альвеолярлы өсіндінің сынуы және т.б.. Геморрагиялық диатезі, жүрек-қан тамыр патологиялары, ішкі ағзалардың (бауыр, бүйрек) аурулары бар науқастарға тісті жұлу операциясын жүргізу ерекшеліктері. Хирургиялық жолдармен емдеуді жоспарлау, жергілікті анестетиктерді талғау.

7	Беттің жұмсақ тіндерінің жіті хирургиялық патологиялары кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Беттің жұмсақ тіндерінің хирургиялық патологиялары бар балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
8	Жоғарғы және төменгі жақсүйектің, иектің жіті хирургиялық патологиялары кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Жоғарғы және төменгі жақсүйектің, иектің жіті хирургиялық патологиялары бар балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
9	Мойынның жіті хирургиялық патологиялары кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Мойынның жіті хирургиялық патологиялары бар балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
10	Құлақмаңы аймағының жіті хирургиялық патологиялары кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Құлақмаңы аймағының жіті хирургиялық патологиялары бар балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
11	Тамырлардың жіті хирургиялық патологиялары кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Тамырлардың жіті хирургиялық патологиялары (жіті флеботромбоздар, тромбофлебиттер, артерия эмболиялары) бар балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
12	Ауыз, мұрын, көз, бастың шаш бөлімінің соғылуы, жарақаттары, жануарлар тістеп алған жарақаттары, үсуі, күюі кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Ауыз, мұрын, көз, бастың шаш бөлімінің соғылуы, жарақаттары, жануарлар тістеп алған жарақаттары, үсуі, күюі кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.

2	Неотложные состояния в нейрохирургии. Аномалии развития нервной системы, гидроцефалия	Классификация нарушений сознания при нейрохирургической патологии. Дислокационный синдром. Острая гидроцефалия. Классификация, анатомия, клиника, диагностика и лечение аномалий развития нервной системы. Патология ликворообращения при различных формах гидроцефалии взрослых. Диагностика и лечение гидроцефалии взрослых.
3	Черепно-мозговая и позвоночно-спинальная травма	Консервативное и оперативное лечение больных с закрытой черепно-мозговой травмой. Особенности клинической картины открытых черепно-мозговых травм, проникающих ранений головного мозга. Диагностика открытых черепно-мозговых повреждений. Этап первичной хирургической обработки открытых, в том числе и огнестрельных ранений головного мозга. Особенности транспортировки больных с позвоночно-спинномозговой травмой. Дифференциальная диагностика ушибов и сдавления спинного мозга. Оперативное и консервативное лечение. Осложнения повреждения спинного мозга, их профилактика и лечение.
4	Опухоли центральной нервной системы	Гистологическая классификация опухолей ЦНС. Клиническая картина опухолевого поражения ЦНС. Диагностика опухолей ЦНС. Особенности клиники, диагностики и лечебной тактики при опухолях различной гистологической структуры и локализации. Статистика опухолей головного мозга. Их классификация в зависимости от строения, зрелости, локализации. Этиопатогенез, патологическая анатомия. Клиническая картина – общемозговые и очаговые неврологические симптомы. Методы диагностики (неврологический статус, рентгенологические методы – каротидная ангиография, вентрикулография, компьютерная томография, ЯМРТ и др.). Методы хирургического лечения, адъювантная терапия. Исходы. Статистика опухолей спинного мозга. Их классификация в зависимости от строения, зрелости, отношения к спинному мозгу и уровню расположения. Этиопатогенез, патологическая анатомия. Клиническая картина. Корешковые, сегментарные и проводниковые расстройства. Стадии нарастания неврологической симптоматики. Методы оперативного вмешательства. Послеоперационное лечение. Исходы.

4	Основы нутрициологии при заболеваниях желудочно-кишечного тракта	Цель лечебного питания при заболеваниях желудочно-кишечного тракта. Обеспечение больному полноценного питания и сохранение компенсации при хроническом течении процесса. Диета с ограничением веществ, возбуждающих желудочную секрецию и раздражающих слизистую оболочку желудка. диета пониженной энергоценности за счет углеводов и частично жиров и белков. Показания к ее применению. Диета пониженной энергоценности за счет углеводов и с нормальным содержанием жиров и белков. Показания к ее применению. Лечебное питание при поражении печени, желчевыводящих путей и поджелудочной железы, методы контроля ее эффективности.
5	Основы нутрициологии при заболеваниях почек и мочевыделительной системы	Цель лечебного питания при заболеваниях почек и мочевыделительной системы. увеличения в диете количества продуктов, богатых на калий (печеный картофель, чернослив, изюм, курага и т.д. Использование разгрузочных углеводных дней (сахарный, яблочный, картофельный, рисово-компотный, арбузный, ягодный и т.д.).
6	Основы нутрициологии при болезнях обмена веществ	Коррекция нарушений обменных процессов. Лечебное питание при ожирении. Принципы питания при сахарном диабете. Разгрузочные дни. Диета для установления выносливости к углеводам и подбора доз инсулина или других препаратов.
Итого: 32 часа		
Нейрохирургия		
1	Нейрохирургическая операционная. Инвазивные и неинвазивные методы обследования в нейрохирургии	Оснащение нейрохирургической операционной. Люмбальная пункция. Показания, противопоказания. Техника выполнения. Работа в перевязочной с выполнением люмбальных пункций. Оценка анализа ликвора. Пневмоэнцефалография. Показания, противопоказания. Техника выполнения. Чтение пневмоэнцефалограмм. Вентриколопункция и вентрикулография. Техника выполнения, показания и противопоказания. Ангиография сосудов головного мозга. Виды ангиографий. Подготовка. Техника выполнения. Показания и противопоказания. Чтение ангиограмм. Компьютерная томография. Суть метода. Его принцип. Чтение томограмм. Ядерно-магнитно-резонансная томография. Суть метода. Его принцип. Чтение томограмм.

	Бассүйектің бет бөліміндегі сүйектердің, жоғарғы және төменгі жақсүйектердің, буындардың сынықтары кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Бассүйектің бет бөліміндегі сүйектердің, жоғарғы және төменгі жақсүйектердің, буындардың сынықтары кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
Жиыны: 360 сағат		
Амбулатория-емханадағы жақ-бет хирургиясы -2		
1	Бассүйектің бет бөліміндегі сүйектердің сынуы	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Бассүйектің бет бөліміндегі сүйектердің сынуы кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
2	Жоғарғы және төменгі жақсүйектер мен буындардың сынуы	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Жоғарғы және төменгі жақсүйектер мен буындардың сынуы кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
3	Жарақаттан болған остеомиелит	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Жарақаттық остеомиелит кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
4	Буындардың шығуы, ойнамалы буындар	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Буындардың шығуы, ойнамалы буындар кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
5	Бет нервiнiң зақымдануы	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Бет нервiнiң зақымдануы кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.

6	Бұлшықеттік туа біткен қисықмойын	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Бұлшықеттік қисықмойын кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
7	Жақ-бет аймағының сүйектері мен жұмсақ тіндерінің жарақаттары	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Жақ-бет аймағының сүйектері мен жұмсақ тіндерінің жарақаттары кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
8	Жарақаттан болған остеомиелит кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Жарақаттан болған остеомиелит кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
9	Буындардың шығуы, ойнамалы буындардың шығып кетуі кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Буындардың шығуы, ойнамалы буындардың шығып кетуі кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
10	Бет нервiнiң зақымдануы кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Бет нервiнiң зақымдануы кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
11	Балалардағы бұлшықеттік туа біткен қисықмойын кезіндегі дәрігер тәсілі	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері.
12	Зақымданған тісті, ауыз қуысындағы, жұтқыншақтағы, сыртқы есту жолындағы, мұрын қуысындағы бөгде денелерді, имплантаттарды анықтау және алып тастау	Ауыз қуысындағы, жұтқыншақтағы, сыртқы есту жолындағы, мұрын қуысындағы бөгде денелер. Жиі кездесетін варианттары. Тірі бөгде денелер. Ауыз қуысына, жұтқыншаққа, сыртқы есту жолына, мұрын қуысына бөгде денелердің түсу механизмі, оның ішінде балалардағы. Диагнозы. Бөгде денелердің түрлері (бөгде денелер өткір қырлы, болуы, ісінген, бөгде денелерді алуға әрекеттенген, бөгде денелер түспей тұрып науқас басқа да аурулармен сырқаттанған).

		дегенеративно-дистрофических заболеваний у детей. Визуальная диагностика опухолей костей и суставов.
Итого: 32 часа		
Нутрициология		
1	Понятия и термины нутрициологии	Понятия и термины нутрициологии. Общие сведения о питании, пище, пищевых веществах, основных, эссенциальных и заменимых компонентах пищи. Нутриентная обеспеченность различных групп населения. Применение продуктов питания в профилактических и лечебных целях. Макронутриенты. Микронутриенты. Классические и альтернативные теории питания. Научные концепции питания.
2	Общая нутрициология	Белки и белковый обмен. Роль белков в организме. Потребность организма в белках. Незаменимые аминокислоты. Заменимые аминокислоты. Состав и энергетическая ценность жиров. Особенности потребления жиров. Углеводы, классификация. Углеводы в пищевых продуктах и организме человека. Вода. Значение воды в питании. Водопотребление. Другие макронутриенты. Витамины витаминоподобные вещества, их классификация. Минеральные вещества и биоэлементы. Биоэлементы-органогены. Методы гигиенической оценки фактического питания. Правила составления рациона питания. Биологически активные добавки (БАДы) к пище. Отличие БАДов от пищевых продуктов и лекарств. Классификация и связь с фактическим питанием. Схема оценки состояния здоровья в связи с характером питания. Особенности составления суточного рациона питания в зависимости от возраста. Характеристика основных диет, требования к их построению. Избыточное питание. Ожирение. Проблема холестерина.
3	Основы нутрициологии при заболеваниях сердечно-сосудистой системы	Цель лечебного питания при заболеваниях сердечно-сосудистой системы. Принципы питания при основных заболеваниях сердечно-сосудистой системы. 12 основных правил питания для людей с повышенным уровнем холестерина в крови и больных атеросклерозом. Правильное питание при ишемической болезни сердца и артериальной гипертензии. Лечебное питание, направленное на профилактику развития атеросклероза. Лечебное питание, диета № 10 с ограничением жидкости до 800 мл в сутки. Соблюдение водно-солевого режима при ХСН. Лечебное питание после инфаркта миокарда.

Лучевая диагностика		
1	Визуальная диагностика заболеваний сердца и сосудов	Методы обследования заболеваний сердечно-сосудистой системы. Лучевая анатомия сердца, магистральных сосудов. Рентген-семиотика заболеваний сердца и крупных сосудов. Лучевая диагностика пороков сердца. Визуальная диагностика аневризмы аорты, перикардита. Визуальная диагностика заболеваний мышц сердца. Особенности визуального обследования заболеваний сердечно-сосудистой системы у детей.
2	Визуальная диагностика заболеваний бронхолегочной системы	Рентген-семиотика заболеваний легких, нарушения бронхиальной проходимости, нарушения кровообращения в легких. Визуальная диагностика острых и хронических неспецифических воспалительных заболеваний, туберкулеза легких, плевры, лимфатических узлов грудной полости. Визуальная диагностика опухолей легких, средостения. Визуальная диагностика заболеваний плевры и диафрагмы. Особенности визуального обследования заболеваний бронхо-легочной системы у детей.
3	Визуальная диагностика заболеваний желудка и кишечника	Лучевая анатомия и рентген-физиология органов пищеварения. Методы обследования глотки и пищевода. Визуальная диагностика поражений желудка, двенадцатиперстной кишки. Доброкачественные опухоли желудка. Методы исследования толстой и прямой кишки.
4	Визуальная диагностика заболеваний печени, билиарной системы и поджелудочной железы	Методы исследования печени и желчевыводящих путей. Визуальная диагностика заболеваний поджелудочной железы. Особенности визуального обследования заболеваний пищеварительной системы у детей.
5	Визуальная диагностика заболеваний почек и мочевыводящих путей	Лучевая анатомия почек и мочевыводящих путей. Визуальная диагностика заболеваний почек и мочевыводящих путей. Визуальная диагностика воспалительных заболеваний почек, опухолей почек, мочекаменной болезни. Особенности визуального обследования почек и мочевыводящих путей у детей. Визуальная диагностика аномалии развития почек у детей.
6	Визуальная диагностика заболеваний костей и суставов	Лучевая анатомия костей и суставов. Возрастные особенности костей и суставов, аномалии развития у детей. Визуальная диагностика заболеваний и повреждений костей и суставов. Визуальная диагностика воспалительных заболеваний костей и суставов. Визуальная диагностика

		Бөгде денелерді анықтаудағы отоскопия, фарингоскопия, риноскопия, ларингоскопия. Бөгде денелердің көлемін, орналасқан жерін анықтау. Бөгде денелерді алып тастау. Сыртқы есту жолында кездесетін бөгде денелер кезінде оларды алып тастау әдістерін талғау – көлемі 100-150 мл шприцке толтырылған жылы сумен жуу. Қарсы көрсетімдері. Асқынулары. Көлемі үлкен бөгде денелерді операциялық жолмен алып тастау (оқ қалдықтарын, металлдар және т.б.). Балалардағы зақымданған тісті, ауыз қуысындағы, жұтқыншақтағы, сыртқы есту жолындағы, мұрын қуысындағы бөгде денелер кезіндегі клиникалық көріністердің және оларды алып тастаудың ерекшеліктері.
13	Көру ағзаларының жарақаттары, көзмаңындағы гематомалар, мұрынның сынуы	Диагностикасы, саралау диагностикасы, науқастарды тексерудің зертханалық және аспаптық әдістерін өткізу көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Емдеу және оңалту принциптері. Көру ағзаларының жарақаттары, көзмаңындағы гематомалар, мұрынның сынуы кезінде балаларды қарап тексеру ерекшеліктері.
Жиыны: 360 сағат		
Жалпы хирургия		
1	ҚР хирургиялық қызметті ұйымдастыру. Амбулаториялық хирургиялық қызмет	Стационарда және емханада шұғыл емдеу шараларын қажет ететін жиі кездесетін хирургиялық аурулармен сырқаттанатын науқастарды клиникалық түрде зерттеу. Алдын ала диагноз қою, бағытталған диагнозды бағалау. Науқастарды зерттеу жоспарын құру. Зерттеудің арнайы әдістерін талғау және негіздеу. Хирургиялық емнің көрсетімдері мен қарсы көрсетімдерін анықтау. Операциялық құралды талғау. Операция қауіпінің деңгейін анықтау. Операция алдындағы дайындық және операциядан кейін күтім жасау. Операциядан кейінгі асқынулардың алдын алу. Еңбекке қабілеттілікті сараптау.
2	Асептика мен антисептиканың қазіргі принциптері	Тігіс материалдарын өңдеу әдістері, хирург қолын дайындау. Құрал-жабдықтарды, операциялық заттарды, таңу материалдарын зарарсыздандыру әдістері. Механикалық антисептика. Жарақаттарды біріншілікті және екіншілікті хирургиялық өңдеу туралы түсінік, орындау принциптері мен кезеңдері. Физикалық антисептика. Жарақаттар мен қуыстарды кептіру, тампондау, дренаждау, вакуумды өңдеу, вакуумды аспирация, сұйықтықтарды құю арқылы өңдеу, аспирациялық-шаю әдістері, УКС, лазерлік

		сәуелендіру, ультрадыстық кавитация, гипербариялық оксигенация, озонотерапия. Химиялық антисептика. Өртүрлі химиялық заттарды қолдану тәсілдері. Өртүрлі жергілікті және жалпы қолданылатын антисептикер. Атисептикалық заттардың негізгі топтары. Рациональды антисептикалық химиотерапияның негізі. Биологиялық антисептика. Биологиялық антисептиканың түрлері. Биологиялық антисептикалық заттар. Бактерияға қарсы емнің көрсетімдері. Бактерияға қарсы препараттарды талғау. Бактерияға қарсы препараттарды енгізу мөлшерлері мен әдістерін талғау. Бактерияға қарсы емнің тиімділігін бағалау. Емдеу процесі кезінде антибактериальдыбактерияға қарсы препараттарды алмастыру. Бактерияға қарсы емнің ұзақтығы. Организмнің иммунды жүйесіне әсер ету әдістері. Хирургиядағы баяу және белсенді иммунизация. Иммунокоррекция және имуностимуляция. Аралас антисептика.
3	Хирургиялық операция, түрлері	Шұғыл операция. Жедел операция. Жоспарлы операция. Анықтамасы, мерзімдері, хирургиялық әдістерді талғау. Хирургиялық операциялардың үш кезеңі.
4	Операциялық емнің инновациялық әдістері	Операциялық емнің инновациялық әдістері. Эндовидеохирургия, телемедицина. Әдістеме. Көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Операциялық емнің инновациялық әдістерінің артықшылықтары.
5	Десмургия	Таңуды орындау әрекетінің реттіліктері. Десмургия, десмургия тарихы. Желім таңғыштар. Пластырлық таңғыштар. Дененің әр бөлігіне таңатын жаулық таңғыштар. Сақпан тәрізді таңғыш. Түтікшелі және түтікшелі-торкөзді дәкелерді қолдану арқылы салынатын таңғыштар. Дәке таңғыштарын қолданудың жалпы ережелері. Дәке таңғыштардың негізгі варианттары (циркулярлы, спиральды, жылжығыш, масактәрізді, кресттәрізді және т.б.). Басқа және мойынға салынатын дәке таңғыштар (циркулярлы, орамалы, Гиппократ телпегі (бас киімі), көзге салынатын таңғыш, «жүген» типтес иек аймағына салынатын таңғыш). Кеудеге және иық белдеуіне салынатын дәке таңғыштар (спиральды, кеудеге салынатын қиғаш және кресттәрізді). Сүт безіне салынатын таңғыштар (қысып байлағыш таңғыш, қорғаныш, ықпалдаушы таңғыштар). Дезо таңғышы, Вельпо таңғышы. Қолға салынатын дәке

		вопоказания к применению. Клиническая фармакология противовоспалительных, антибактериальных, противовирусных, противогрибковых и противопаразитарных лекарственных средств. Клиническая фармакология иммуноотропных, противоаллергических и противоопухолевых лекарственных средств.
4	Фармакоэкономика и фармакоэпидемиология	Понятие о фармакоэкономике: организация, задачи, экономические и социальные аспекты. Лекарства и личность. Комплайенс во врачебной практике. Особенности применения лекарственных средств при беременности и лактации, у детей, у пациентов с заболеваниями печени и почек, у лиц пожилого возраста в стоматологической практике. Клиническая фармакология лекарственных средств, применяемых для коррекции нарушений гомео- и гемостаза. Клиническая фармакология средств, влияющих репродуктивную функцию.
5	Побочное действие ЛС, методы их выявления, профилактики и коррекции	Механизмы возникновения и методы прогнозирования возможного развития побочных эффектов у больного (фармакодинамическое, токсическое, аллергическое, парамедикаментозное), особенности клинического проявления (по тяжести, распространенности и характеру поражения органов и систем). Зависимость побочного действия лекарственных средств от пути введения, дозы, длительности их применения. Зависимость проявлений побочных действий лекарственных средств от возраста. Особенности развития побочного действия в зависимости от характера заболевания, тяжести поражения функциональных систем, дозы и длительности применения ЛС. Принципы оказания помощи при развитии побочного действия лекарственных средств в зависимости от характера клинической картины и тяжести их проявлений.
6	Основы доказательной фармакотерапии	Оценка эффективности и безопасности фармакотерапии. Клинические аспекты побочных действий лекарственных средств. Ошибки и осложнения в фармакотерапии. Лекарственные средства при неотложных состояниях. Основы рациональной фитотерапии и биотерапии. Клиническая фармакология, фармакокинетика и фармакодинамика средств фито- и биотерапии, применяемых в стоматологической практике.
Итого: 30 часов		

3	Специальные методы при анестезии, реанимации и интенсивной терапии.
4	Понятие о поликомпонентной сбалансированной анестезии.
Итого: 8 часов	

4.2 Примерный тематический план и содержание семинаров и практических занятий

№	Тема	Содержание
Клиническая фармакология		
1	Клиническая фармакология как основа фармакотерапии. Биоквивалентные исследования	Государственная регламентация и клинические испытания лекарственных средств. Основные принципы проведения комбинированной фармакотерапии. Лекарственные взаимодействия. Прогнозирование эффекта и возможных побочных реакций. Клиническая фармакология средств, влияющих на функции центральной нервной системы. Клиническая фармакология лекарственных средств, применяемых для коррекции эндокринологических и метаболических нарушений. Медикаментозные средства, применяемые для лечения основных стоматологических заболеваний.
2	Клиническая фармакокинетика, фармакодинамика, фармакогенетика и хронофармакология	Клиническая фармакокинетика, значение ее параметров для выбора лекарственных средств, определения режима дозирования. Клиническая фармакодинамика и взаимодействия препаратов. Особенности применения лекарственных средств при беременности и лактации, у детей, у пациентов с заболеваниями печени и почек, у лиц пожилого возраста. Особенности фармакокинетики при патологии органов желудочно-кишечного тракта, кровообращения, печени, почек, соединительной ткани и суставов. Клиническая фармакология лекарственных средств, применяемых при заболеваниях органов дыхания, пищеварительной и сердечно-сосудистой системы. Клиническая фармакология противоанемических и антилипидемических средств.
3	Основы рациональной фармакотерапии. Побочные действия лекарственных средств	Основные принципы проведения рациональной фармакотерапии; принципы рационального комбинирования лекарственных средств. Принципы проведения рационального антибактериального лечения. Антисептики, анестетики, анальгетики, антибактериальные и противовоспалительные препараты. Механизм действия. Показания и проти-

		таңғыштар (саусақтарға салынатын спиральды және масактәрізді таңғыштар, «қолғап», білезікке салынатын кресттәрізді және қайтармалы таңғыштар, шынтак буынына салынатын «тасбақа» таңғыштар, білекке салынатын спиральды таңғыштар, иыққа салынатын масактәрізді таңғыштар). Ішке және жамбасқа салынатын дәке таңғыштар (ішке салынатын спиральды таңғыштар, ұршықбуынға салынатын масактәрізді таңғыштар, шап және бөксе аймақтарына салынатын таңғыштар, шатаралыққа салынатын масактәрізді және Т-тәрізді таңғыштар). Аяққа салынатын таңғыштар (санға салынатын масактәрізді және құрама таңғыштар, аяқ басының 1-ші саусағына салынатын таңғыштар, аяқ басына салынатын қайтармалы, масактәрізді және құрама таңғыштар, сирақ-аяқ басы буынына салынатын кресттәрізді және қайтармалы таңғыштар).
6	Жарақаттың организмге тигізетін жалпы әсері	Жарақаттың организмге тигізетін жалпы әсері. Шок, коллапс, талма, терминальды жағдайлар. Жарақаттық токсикоз. Хирургиялық практикадағы қарқынды терапияның жалпы мәселелері. Шок – анықтамасы, жіктелімі, сатылары. Жарақаттық шок. Геморрагиялық шок. Сепсистік шок. Анафилактикалық шок. Шоқтың түрлерін емдеу принциптері, шок дамуының профилактикасы. Операциядан кейінгі асқынулардың алдын алу және емі. Талма, коллапс, шок (патогенезі, клиникасы, саралау диагностикасы, емдеу).
7	Жалпы хирургиялық практикадағы қан кету	Қан кетумен күресудің қазіргі принциптері және оның салдары. Қан, қан компоненттері мен препараттарын құю. Қан кету. Жіктелімі. Қан кетудің түрлерімен күресу. Қан кетуді анықтау әдістері. Кеткен қанның орнын толтыру. Қан кетуді уақытша және тұрақты тоқтату әдістері. Қан жоғалтуды емдеудің қазіргі принциптері. Гемодилюцияның қауіпсіз шегі. Хирургиядағы қансақтау технологиялары. Аутогемотрансфузия. Қан реинфузиясы. Қаналмастырғылар – оттегіні тасымалдаушылар. Қан кеткен науқасты тасымалдау.
8	Қан және оның компоненттерін құю	Трансфузиологияның иммунологиялық негізі. Эритроциттердің топтық жүйесі. АВО және резус топтық жүйелері. Резус және АВО жүйесі бойынша қан тобын анықтау әдістері. АВО және резус жүйелерінің тобы бойынша қан құюдың қазіргі ережелері. Қан құятын дәрігердің

		міндеті. Донор мен реципиент қандарының сәйкестілігіне қан құяр алдында сынама өткізу. Қан құю құжаттамалары. Қазіргі компонентті терапияның негізгі принциптері. Гемотрансфузиялық реакциялар. Гемотрансфузиялық асқынулар, олардың алдын алу, диагностикасы, емдеу принциптері. Ауқымды трансфузиялар, қанды жеке талғау туралы түсінік, аутоқандарды құю. ҚР қан Қызметі мен донорлықты ұйымдастыру. Қан берушілерді және оның компоненттерін тексеру ережелері. Трансмиссивті жолдар арқылы берілетін ЖИТС, мерез, гепатит және басқа да инфекцияларға диагностикалық зерттеу жұмысын ұйымдастыру. Қанды және оның компоненттерін дайындаудың және қанды консервілеудің қазіргі әдістері.
9	Күю және үсу. Электрлі жарақаттар	Күю мен үсуді емдеу. Электрлі жарақаттар. Күйіктер. Жіктемесі, клиникалық фазалары мен сатылары, күйік аурулары, патогенезі, емдеудің қазіргі принциптері. Үсу. Жіктемесі, клиникалық ағымы, емдеу. Электрлі жарақаттар. Электрлі жарақат кезіндегі реанимацияның ерекшеліктері. Асқынулары. Организмдегі негізгі функциялар мен жүйелердің өзгеруі. Электрлі жарақатқа жалпы реакция.
10	Жарақаттарды емдеудің қазіргі принциптері	Жарақаттар. Жіктемесі. Хирургиялық инфекциялар туралы ілім. Жарақаттар микрофлорасы. Жарақаттар ағымы және оларды емдеу. Жарақаттарды алғашқы хирургиялық өңдеу, көрсетімдері мен техникасы. Инфекцияланған жарақаттарды емдеудің қазіргі принциптері. Алғашқы-жітілеу тігістер. Көрсетімдері. Теріні жамау. Тері-бұлшықет кесіндісін алмастырудағы микрохирургия әдісінің мәні.
11	Хирургиялық инфекция: профилактикасы мен емі	Жіктемесі, қоздырғыштары. Ену жолдары мен таралуы. Организмнің жалпы және жергілікті реакциясы. Беттегі және мойындағы іріңді аурулардың ерекшеліктері. Іріңді хирургияда протеолитикалық ферменттерді қолдану. Емдеу принциптері: антибактериальды, иммунды, дезинтоксикациялық, стимуляциялаушы, жалпы бекітетін терапия, жергілікті ем. Қантты диабетпен сырқаттанатын науқастардағы іріңді инфекциялар ағымының ерекшеліктері. Тері мен шелмайдың іріңді аурулары. Фурункул, карбункул, гидраденит. Этиологиясы, клиникасы. Лимфа түйіндері мен тамырларының іріңді аурулары — лимфангит, лимфангоит, лимфаденит. Сүйектердің

Лучевая диагностика	
1	Значение визуальных методов исследования в стоматологической практике.
2	Оптимальный выбор методов визуальной диагностики в стоматологической практике. Особенности визуальной диагностики у детей.
Итого: 4 часа	
Нутрициология	
1	Организация службы лечебного питания в Казахстане.
2	Патогенетическое обоснование принципов лечебного питания при заболеваниях внутренних органов.
Итого: 4 часа	
Нейрохирургия	
1	Топическая диагностика поражений нервной системы.
2	Нейрохирургическая операция.
3	Диагностические методы, применяемые в нейрохирургии.
4	Черепно-мозговая травма.
5	Повреждения позвоночника и спинного мозга.
6	Опухоли головного и спинного мозга.
7	Сосудистые заболевания головного мозга.
8	Воспалительные заболевания головного мозга.
Итого: 16 часов	
Урология	
1	Организация и обеспечение урологической службы в РК.
2	Семиотика и методы диагностики в урологии.
Итого: 4 часа	
Травматология и ортопедия	
1	Организация травматологической и ортопедической службы в РК.
2	Особенности раннего выявления и профилактики травматологических и ортопедических патологий в условиях стоматологической помощи.
Итого: 4 часа	
Анестезиология и реанимация	
1	Организация и оснащение анестезиологической и реаниматологической служб в РК.
2	Обеспечение безопасности больных и обслуживающего персонала в анестезиологическом и реаниматологическом отделениях. Деонтологические и правовые аспекты.

15	Взятие мазков из гнойной раны для микробиологического исследования и определения чувствительности к антибиотикам.
16	Экспрессдиагностика анаэробной инфекции.
17	Послеоперационное местное и общее медикаментозное лечение, ФТЛ.
18	Вправление вывиха ВНЧС.
19	Пришлифовывание зубов.
20	Изготовление разгрузочной каппы.
21	Временная лигатурная фиксация нижней челюсти.
22	Пункция сустава.
23	Разработка схем ЛФК, проведение санационных мероприятий.
24	Выбор шовного материала.
25	Назначение противостолбнячных и антирабических мероприятий.
26	Передняя и задняя тампонада при носовом кровотечении.
27	Формирование преддверия полости рта в послеоперационном периоде съёмными и несъёмными конструкциями.
28	Подготовка докладов, презентаций на клинические и патолого-анатомические конференции.
29	Участие в консилиумах и консультациях других отделений.
30	Дежурства в отделении.
31	Дежурства в приемном покое.
32	Работа в библиотеке, интернете.
33	Формирование портфолио слушателя резидентуры.

4 Примерный тематический план и содержание профилирующих смежных дисциплин

4.1 Примерный тематический план лекций

№	Тема
Клиническая фармакология	
1	Актуальные проблемы клинической фармакологии с позиций доказательной медицины.
2	Основы рациональной фармакотерапии в стоматологической практике.
3	Этические и социальные аспекты клинической фармакологии.
Итого: 6 часов	

		ірінді аурулары. Этиологиясы, патогенезі. Жіктемесі. Остеомиелиттің клиникалық көрінісі. Операциялық ем принциптері. Буындар мен синовиальды қалталардың ірінді аурулары – ірінді артрит, ірінді бурсит. Шелді кеңістіктердің ірінді аурулары. Флегмоналар мен абсцесстер. Ұғымының анықтамасы. Айырмашылықтары. Қол басы саусақтарының ірінді аурулары – күбірткелер, ірінді тендовагинит, қол басының флегмонасы. Этиологиясы, патогенезі, клиникалық көрінісі. Емдеу. Хирургиялық сепсис. Ұғымының анықтамасы. Даму себептері. Патогенезі. Қоздырғыштары. Диагностикалау принциптері, ауыртпалық деңгейін бағалау шкалалары және аурудың болжамы. Бактерияға қарсы ем, дезинтоксикация. Детоксикацияның экстракорпоральды әдістері. Спецификалық хирургиялық инфекция. Сіреспе, анаэробты инфекция. Жіктемесі, этиологиясы, патогенезі, диагностикасы, емдеу принциптері, профилактикасы. Тілме. Этиологиясы, жіктемесі, клиникасы, диагностикасы, емі, асқынулары. Ірінді асқынуларды емдеудегі гипербариялық оксигенацияның мәні. Сіреспе. Қоздырғыштары. Патогенезі, клиникасы, диагностикасы, емі және профилактикасы. Актиномикоз. Орналасуы, жиілігі, клиникасының ерекшеліктері, диагностикасы, емі. Нозокомиальды, анаэробты инфекцияларды емдеу тәсілі.
12	Инфекцияға қабыну жауабы жүйесінің синдромы (SIRS)	Анықтамасы, қауіп факторлары. «Жүйелі» қабынулар туралы гипотеза. Клиникалық симптоматикасы, зертханалық диагностикасы. Рациональды антибиотикотерапия. Инфекцияға қабыну жауабы жүйесінің синдромын алдын алу.
13	Қанайналымның жіті және созылмалы бұзылыстары	Артериялық қан ағысының бұзылуы. Жіті және созылмалы. Артериялы қан ағысы бұзылуының негізгі себептері. Клиникалық және аспаптық диагностиканың жалпы принциптері. Жіті ишемияның кезеңдері мен артериялы созылмалы жеткіліксіздіктің сатылары. Операциялық және консервативті жолдармен емдеу. Артериялы қанайналымның жіті бұзылыстары кезінде алғашқы жәрдем көрсету. Кешенді емнің принциптері. Веналық қанайналымның бұзылыстары. Веналық жіті тромбоздар және созылмалы веналық жеткіліксіздік. Клиникалық және аспаптық диагностиканың жалпы

		принциптері. Асқинулардың профилактикасы. Кешенді емнің принциптері. Лимфаағналымының бұзылыстары. Лимфостаз. Негізгі себептері. Диагностикалау және емдеу принциптері. Жіті тромбоздар мен эмболиялар кезінде науқастарды жүргізу.
14	Даму ақауларын диагностикалау және емдеу	Балалардағы (жаңа туылған нәрестелердегі, үлкен жастағы балалардағы) ішектің шығару функциясының бұзылу синдромы Хирургиялық себептері, госпитальға дейін және госпитальдағы кезеңде диагностикалау мен емдеу тәсілінің стандарттары. Науқастарға диспансерлік бақылауды ұйымдастыру. Сыртқы деформациялар синдромы – даму ақаулары, балалардағы іштің алдыңғы бүйір қабырғаларының және шап-мықын аймақтарының аурулары. «Ісінген және гиперемиялық ұма» синдромы. Госпитальға дейін және госпитальдағы кезеңде диагностикалау мен емдеу тәсілінің стандарттары. Науқастарды диспансеризациялау. Балалардағы тірек-қимыл аппаратының туа біткен деформациялары. Госпитальға дейін және госпитальдағы кезеңде диагностикалау мен емдеу тәсілінің стандарттары. Науқастарды диспансеризациялау.
15	Ісіктерді диагностикалау мен емдеудің негізгі принциптері	Ісіктердің жалпы сипаттамасы. Қатерлі және қатерсіз ісіктер. Метастаздану жолдары. Ісіктердің клиникалық жіктемесі. Клиникалық диагностикасы. Ісіктердің иммундық маркерлері. Диагностиканың арнайы әдістері. Диагнозды морфологиялық верификациялау. Обырдың кезеңдерін анықтау. Ісіктерді хирургиялық жолмен емдеу принциптері. Қатерлі ісіктерді кешенді емдеудің негізі. Онкологиялық қызметті ұйымдастырудың негізгі принциптері.
16	Операция алдындағы кезең, шұғыл хирургиялық патологиялармен сырқаттанатын науқастарды госпитализациялау кезіндегі дәрігер тәсілі	Науқасты операцияға дайындау және науқасқа операциядан кейін күтім жасаудың негізгі принциптері. Операция қауіпінің критерийлері. Ургентті және жоспарлы хирургияда операция алдындағы дайындықтың негізі Шұғыл және жоспарлы хирургияны анестезиология-реанимациялық қамтамасыз ету. Науқастар жағдайының ауырталығын бағалау. Орталық венаны қатерлеу. Жоспарлы және шұғыл операциялардың нақты, салыстырмалы көрсеткіштері. Операцияның қарсы көрсеткіштері туралы түсінік. Операция қауіпінің критерийлері, оны төмендету жолдары. Операцияға науқастарды дайындау.

10	Подготовка рефератов на выбранные темы.
11	Работа в библиотеке, интернете.
12	Интерпретация данных эндоскопических, рентгенологических и ультразвуковых методов исследования, МРТ, КТ.
13	Участие в оперативных вмешательствах: аппендэктомия, грыжесечение, грыжепластика, геморроидэктомия, при острых и хронических парапроктитах, ПХО ран.
14	Самостоятельно проведение новокаиновых блокад (паравerteбральные, вагосимпатическая, паранефральная, межреберная и т.д.).
15	Организация и применение лечебное питание хирургическим больным.
16	Подготовка тезисов, статей, докладов на конференции, медицинские издания (журналы, сборники тезисов).
17	Участие в консилиумах и консультациях других отделений.
18	Дежурства в отделении.
19	Дежурства в приемном покое.
20	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре – 1, 2, 3, 4, 5, 6	
1	Курация больных в палатах.
2	Ведение медицинской документации.
3	Определение группы крови, резус-фактора, проб на совместимость крови донора и реципиента.
4	Все виды инъекций.
5	Операции простого и атипичного удаления зубов при периодонтите остром и хроническом.
6	Проведении первичной хирургической обработки в полости рта.
7	Послеоперационное ведение раны.
8	Диагностическая пункция.
9	Эксцизионная и пункционная биопсия при хронических лимфаденитах.
10	Дренирования гнойной раны челюстно-лицевой области.
11	Выбор дренажей и антисептиков для инстилляции гнойной раны.
12	Уход за трахеостомой.
13	Наложение вторичных швов.
14	Ассистирование на операции первичной хирургической обработки разлитых флегмон челюстно-лицевой области, передняя верхняя медиастинотомия.

5	Работа в кабинете ВКК по экспертизе временной и стойкой нетрудоспособности.
6	Экспертная оценка временной утраты трудоспособности.
7	Работа в дневном стационаре.
8	Организация стационара на дому.
9	Работа в кабинетах функциональной диагностики.
10	Проведение всех вариантов инфильтрационной (мягкие ткани, подслизистая, поднадкостничная, внутрикостная, интралигаментарная) анестезии.
11	Проведение проводниковой анестезии с использованием различных анестетиков: торусальная, мандибулярная, ментальная, Гоу-Гейтс, Акинози-Вазирани туберальная, инфраорбитальная, подвисочная.
12	Определение показаний и противопоказаний к экстренным оперативным вмешательствам.
13	Определение показаний и противопоказаний к гемотрансфузии у челюстно-лицевых больных.
14	Проведение диспансеризации здоровых и больных заболеваниями челюстно-лицевой зоны.
15	Подготовка докладов, презентаций на клинические конференции.
16	Работа по формированию принципов здорового образа жизни.
17	Работа в библиотеке, Интернете.
18	Формирование портфолио слушателя резидентуры.
Общая хирургия	
1	Курация больных в отделении.
2	Ведение медицинской документации.
3	Оформление первичной документации госпитализируемых больных.
4	Ознакомление с приказами МЗ РК, регулирующими хирургическую службу РК.
5	Участие в оперативных вмешательствах при заболеваниях органов полости живота.
6	Участие в функциональных исследованиях. Чтение и интерпретация данных зондирования желудка, рентгеноскопии, фиброгастроскопии, УЗИ паренхиматозных органов и др.
7	Дежурства в поликлинике.
8	Дежурства в приемном покое.
9	Подготовка докладов, презентаций на клинические и патолого-анатомические конференции.

		Дайындау мақсаты. Деонтологиялық дайындау. Науқастарды дәрі-дәрмекпен және физикалық дайындау. Операциядан кейінгі инфекциялық асқынулардың профилактикасындағы физикалық дайындықтың рөлі. Ауыз қуысын, асқазан-ішек жолдарын, теріні дайындау. Жансыздандыруды талғау және оған дайындық. Шұғыл операцияға дайындық. Тексеруді және операциялық әрекеттерді өткізудің заңды және құқықтық негізі.
17	Операциядан кейінгі кезеңде науқастардың жағдайын бақылау	Науқастарды операциядан кейіні қарап тексеру. Энтеральды, парентеральды тамақтандыру және энтеральды сүнгі арқылы тамақтандыру. Тамыр арқылы тамақтанған науқастарды тексеру тәртібі. Операциялық агрессияға организмнің жауабы реакциясы. Тыныс алудың, жүрек қызметінің, асқазан-ішек жолдары мен зәршығару ағзалары функциясының бұзылыстары, тромбоэмболиялық асқынулар. Олардың алдын алу, диагностикасы мен емі. Науқастарды клиникалық бақылау. Организмнің негізгі жүйелерінің жағдайларын зертханалық және функционалдық диагностикалық бақылау. Науқастарды тамақтандыру режімі. Жансыздандыру. Жарақаттық асқынулардың профилактикасы, диагностикасы және емі: қан кету, іріңдеу, эвентрация. Хирургиялық емнен кейін оңалту туралы түсінік. Таңу, тігістерді алу, физиотерапия және емдік денешынықтыру.
Жиыны: 360 сағат		
Стационардағы жақ-бет хирургиясы – 1		
1	ҚР стоматологиялық және жақ-бет хирургиялық қызметті ұйымдастыру	Жақ-бет хирургиясы бөлімшесін және емханада хирургиялық стоматологиялық кабинетті ұйымдастыру. Бөлімшені ұйымдастыру нормативтері. 10 мың халыққа арналған бір адамдық төсек орындарының саны. Ғимараттар, операциялық бөлімше. Хирургиялық стоматологиядағы нормативті (есепке алу – есеп беру) құжаттамалары. Хирургиялық қызметті ұйымдастыру туралы ҚР ДСМ бұйрықтары. Денсаулық сақтау бойынша құқықтық актілер. Хирургиялық стоматология кабинетін жабдықтау. Аспаптар мен құрал-жабдықтар. Аудандық, аймақтық және қалалық стоматологиялық емханаларда хирургиялық кабинетті жабдықтау варианттары. Тісті жұлу, шұғыл және жоспарлы операцияларды жүргізу кезіндегі аспаптар мен құрал-жабдықтар. Хирургиялық стоматологиялық кабинетті дәрі-дәрмек препараттарымен жабдықтау.

2	Жақ-бет хирургиясындағы асептика мен антисептиканың қазіргі принциптері	Хирург қолын және операциялық блокты дайындау. Құрал-жабдықтарды және таңу материалдарын дезинфекциялау және зарарсыздандыру. Хирург-стоматолог практикасындағы антисептикалық ерітінділер. Қолды гигиеналық және хирургиялық өңдеудің қазіргі әдістері, операция жасайтын аймақты өңдеуге арналған қазіргі антисептиктер, химиялық, физикалық дезинфекциялар варианттары және зарарсыздандыру, ОЗБ жабдықтау, кадрлармен толықтыру, зарарсыздандыру алдындағы дайындық.
3	Жақ-бет аймағына жасалатын операциялар кезіндегі жансыздандыру түрлері, балалардағы ерекшеліктері	Жансыздандыру түрлері, жақ-бет аймағына жасалатын операциялар кезінде оларды қолдану көрсетімдері, балалардағы ерекшеліктері. Хирургиялық стоматологияда ауырсыну мәселелерін шешу. Ауырсыну туралы түсінік. Жансыздандыруды жүргізу кезінде дәрігердің алдында кездесетін мәселелер. Жансыздандырудың принциптері.
4	Жалпы жансыздандыруды жүргізу ерекшеліктері	Науқастарды наркозға дайындау және көрсетімдері. Жалпы жансыздандыруды орындау жағдайлары (атаралгезия, нейролептаналгезия, ине шаншып емдеу, электроаналгезия). Жалпы соматикалық патологиялармен сырқаттанатын науқастарда, жүкті әйелдерде, емізетін әйелдерде анестезияны жүргізу ерекшеліктері. Жалпы жансыздандырумен хирургиялық әрекеттерді орындауға науқастарды іріктеу. Емхана жағдайында қысқа уақытты интубациялық емес наркоздарды және стационарда интубациялық наркозды жүргізу мүмкіншіліктері. Жалпы жансыздандыру көрсетімдері, жалпы жансыздандыруды жүргізу алдында науқастарды клиникалық және параклиникалық тексеру. Балаларда жалпы жансыздандыруды жүргізу ерекшеліктері.
5	Жергілікті жансыздандыру	Жергілікті жансыздандыруға арналған аспаптар. Хирургиялық стоматологиядағы жергілікті анестетиктер. Хирургиялық стоматологиядағы инфильтрациялық анестезиялар. Төменгі жақсүйекке ауыз қуысы арқылы жасалатын өткізгіштік анестезия. Төменгі жақсүйек нервiнiң тармақтарына ауыздан тыс жасалатын өткізгіштік анестезия. Жоғарғы жақсүйекке ауыз қуысы арқылы жасалатын өткізгіштік анестезия. Жоғарғы жақсүйек нервiне ауыздан тыс жасалатын анестезия. Балаларда қолданылатын жергілікті анестезияның ерекшеліктері.

		предоперационная подготовка пациента. Методика операций. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности восстановительных операции при нарушениях движения мимических мышц у детей.
10	Оперативное лечение синдрома сонного апноэ	Оперативное лечение синдрома сонного апноэ (остановка дыхания во сне, храп), в том числе у детей. Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика операций. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности оперативного лечения синдрома сонного апноэ у детей.
11	Психологическая помощь детям с заболеваниями челюстно-лицевой области	Три степени дефектов и деформаций челюстно-лицевой области у детей. Изменение психики детей в зависимости от возраста, выраженности заболевания, психологической реабилитации. Раннее лечение и достижение результатов в ранний реабилитационный период. Нежелательные послеоперационные осложнения: расстройства поведения, питания, сна, различные фобии. Коррекция пред- и послеоперационного психического состояния. Создание банка данных психического развития ребенка с последующей разработкой индивидуальной реабилитационной программы. Выработка адаптивности ребенка и его родителей к эстетическому недостатку, создание психологически благоприятных условий для комплексного поэтапного реабилитационного процесса. Возможность максимального личного развития, социальной адаптации детей с заболеваниями челюстно-лицевой области.
Итого: 372 часа		

3.3 Примерный план самостоятельной работы резидента (СРР)

№	Содержание СРР
Хирургия челюстно-лицевая амбулаторно-поликлиническая - 1, 2	
1	Курация больных.
2	Ведение медицинской документации.
3	Комплектация хирургического стоматологического кабинета медикаментозными препаратами.
4	Работа в кабинетах узких специалистов.

6	Устранение тугоподвижности или полной неподвижности нижней челюсти	Устранение тугоподвижности или полной неподвижности нижней челюсти, в том числе у детей. Показания для операций устранения тугоподвижности или полной неподвижности нижней челюсти. Виды оперативного вмешательства. Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика операций устранения тугоподвижности или полной неподвижности нижней челюсти. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности операций устранения тугоподвижности или полной неподвижности нижней челюсти у детей.
7	Операции на верхней и нижней челюсти связанные с нарушением прикуса	Операции на верхней и нижней челюсти связанные с нарушением прикуса (ортогнатика), совместно с ортодонтическим лечением, в том числе у детей. Функция жевания и дикция. Диспропорция верхней и нижней челюстей вследствие воздействия внешних факторов в процессе роста, наследственных причин или травмы. Сочетание ортогнатической хирургии с использованием несъемной ортодонтической техники (брекет-системы). Исправление нарушения окклюзии, прикуса, выравнивание зубных рядов. Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика операций. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности операций на верхней и нижней челюсти связанные с нарушением прикуса у детей.
8	Костно-пластические операции на лицевом скелете при нарушениях пропорции лица, в том числе у детей	Устранение деформаций лица с использованием силиконовых имплантатов. Экспериментальное исследование возможности применения силиконовых композиций в хирургии. Преимущества силиконовых имплантатов. Процесс приживления биоматериалов на основе силоксановых эластомеров (силиконов). Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика операций. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности костно-пластических операций на лицевом скелете при нарушениях пропорции лица у детей.
9	Восстановительные операции при нарушении движения мимических мышц	Восстановительные операции при нарушении движения мимических мышц; оперативное лечение при повреждениях лицевого нерва (параличи, парезы различного происхождения) с использованием микрохирургической техники, в том числе у детей. Особенности анестезии,

6	Жак-бет хирургиясындағы жергілікті анестезияның асқынулары	Төменгі жақсүйекке жасалатын инъекциялық жансыздандырудың шайнау бұлшықеттерінің, төменгі жақсүйек нервiнiң және оның тармақтарының зақымдануымен көрiнiс табатын жергiлiктi асқынулар. Жоғарғы жақсүйекке жасалатын инъекциялық жансыздандырудың қан тамырлардың, жоғарғы жақсүйек нервiнiң және оның тармақтарының зақымдануымен көрiнiс табатын жергiлiктi асқынулар. Профилактикасы, емi. Жақ-бет аймағына жасалатын анестезия кезiнде туындайтын жалпы асқынулар. Хирургиялық стоматологиядағы жергiлiктi жансыздандырудың мәселелерi және олардың дамуы. Жергiлiктi жансыздандыру кезiнде туындайтын жергiлiктi асқынулардың алдын алу және оларды емдеу варианттары: альвеолярлы төменгi нервтiң, тiл, көзасты нервтерiнiң жарақаттық невриттерi, көзастылық, ұрт және самайасты аймақтарының жұмсақ тiндерiнiң гематомасы, гемодинамиканың бұзылуы (талма, коллапс), анестезиялық препараттардың уыттық әсерiнiң симптомдары.
7	Өткiзгiштiк анестезиялар	Өткiзгiштiк анестезиялар: түрлерi, қолдану көрсетiмдерi, туындайтын асқынулары, балалардағы ерекшелiктерi. Әртүрлi анестетиктердi қолданумен бiрге жүргiзiлетiн инфильтрациялық (жұмсақ тiндер, сiлемейасты, сүйектiң сыртқы қабығы асты, сүйекiшiлiк, интралигаментарлы) және өткiзгiштiк анестезияның варианттары: торусальды, мандибулярлы, ментальды, Гоу-Гейтс, Акинози-Вазирани туберальды, инфраорбитальды, самайастылық. Балалардағы өткiзгiштiк анестезиялар.
8	Жак-бет аймағының iрiндi қабыну процесстерiнiң қазiргi жiктемесi	Жiтi және созылмалы периодонтит, жiтi және созылмалы остеомиелит, жақ-бет аймағының абсцесстерi мен флегмоналары, сiлекейбездiң қабыну аурулары, жоғарғы жақсүйек қойнауының қабынуы, СТЖБ артриттерi, спецификалық қабыну аурулары. Этиологиясы, патогенезi, клиникалық көрiнiсiнiң ерекшелiктерi. Диагностикасы, микробиологиялық зерттеу, кешендi ем. Балалардағы жақ-бет аймағының iрiндi-қабыну процесстерi ағымының ерекшелiктерi. Iрiндi инфекциялардың таралу жолдары, оның iшiнде балалардағы.
9	Маргинальды периодонттың хирургиясы	Маргинальды периодонт ауруының жiктемесi, диагностикасы, хирургиялық ем көрсетiмдерi мен қарсы көрсетiмдерi, науқастарды операцияға дайындау кезеңдерi.

		Маргинальды периодонт аурулары кезіндегі гингивалық, мукогингивалық және остеоукогингивалық хирургияны жүргізу көрсетімдері, операциялық әрекеттің әдістемелері. Операцияға науқастарды дайындау: кәсіби гигиена, эндодонтия, тістерді шендеу, тістерді іріктеп тегістеу, ауыз қуысының жұмсақ тіндері мен жақсүйектердің альвеолярлы өсінділеріне хирургиялық емнің әртүрлі варианттарын жүргізу. Диспансерлік бақылау.
10	Периодонтиттердің, периоститтердің және остеомиелиттердің саралау диагностикасы	Жақсүйектердің жіті одонтогенді периоститтерінің клиникасы, диагностикасы, төменгі және жоғарғы жақсүйектердегі ағымының ерекшеліктері. Себепті тісті сақтап қалу немесе жұл арқылы жүргізілетін емді жоспарлау. Себепті тісті операцияға дайындау ерекшеліктері, анестезияны негіздеу. Жоғарғы және төменгі жақсүйектің вестибулярлы және оральды беткейлеріндегі периоститтер кезінде АХӨ жүргізу варианттары, қызылиекті вертикальды және горизонтальды тілу. Қабыну процессінің әртүрлі фазаларындағы одонтогенді периоститтерді жалпы емдеудің сызбанұсқасы зерттелуде. Жақсүйектердің остеомиелиттері. Қазіргі жіктелімі. Этиологиясы мен патогенезі. Жіті одонтогенді остеомиелиттер кезіндегі іріңді ошақтарды алғашқы хирургиялық өңдеудің әдістемелері. Қабыну процессінің әртүрлі фазаларындағы одонтогенді остеомиелиттерді емдеудің сызбанұсқасы. Жақсүйектердің созылмалы одонтогенді остеомиелиті, остеорадионекроз. Клиникасы, диагностикасы. Жақсүйектердің созылмалы одонтогенді остеомиелитін емдеуді жоспарлау, дәрі-дәрмектермен емдеу, хирургиялық жолдармен емдеу әдістері, секвестрэктомияны жүргізу мерзімдері, жарақаттарды операциядан кейін жүргізу. Еңбекке уақытша жарамсыздықты сараптау.
11	Жақ-бет аймағының абсцестері мен флегмоналары	Жақ-бет аймағындағы беткей және терең шелді кеңістіктердің клиникалық топографиясы. Абсцестер мен флегмоналардың клиникалық симптоматикасы, диагностикасы, анестезиологиялық құралды талғау. Хирургиялық жолдармен ену, іріңді жарақаттарды жүргізу, дәрі-дәрмектермен емдеу. Қабыну процессінің әртүрлі фазасындағы жақ-бет аймағының іріңді жарақаттарын дәрі-дәрмекпен жергілікті емдеу. Екіншілікті ерте және кеш тігістерді салу көрсетімдері. Беттің фурункулдері мен карбункулдері. Клиникасы, диагностикасы, анестезияны

		материалу, классификация. Техника увязывания нитей. Формула узлов. Виды швов. Правила наложения швов на раны в челюстно-лицевой области. Особенности у детей.
2	Восстановление носа при полных и частичных дефектах	Восстановление носа при полных и частичных дефектах, в том числе у детей. Причины дефектов. Виды оперативного вмешательства. Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика операций по восстановлению носа при полных и частичных дефектах. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности оперативного вмешательства при полных и частичных дефектах носа у детей.
3	Операции по изменению формы носа	Операции по изменению формы носа (ринопластика), в том числе у детей. Изменение формы носа при полных и частичных дефектах, в том числе у детей. Причины дефектов. Виды оперативного вмешательства. Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика операций по изменению формы носа. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности оперативного вмешательства при изменениях формы носа у детей.
4	Удаление околоушной слюнной железы	Удаление околоушной слюнной железы с сохранением ветвей лицевого нерва, в том числе у детей. Показания для удаления околоушной слюнной железы. Виды оперативного вмешательства. Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика операций удаления околоушной слюнной железы. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности оперативного вмешательства при удалении околоушной слюнной железы у детей.
5	Восстановительные операции на слезоотводящих путях	Восстановительные операции на слезоотводящих путях, в том числе у детей. Показания для восстановительных операций на слезоотводящих путях. Виды оперативного вмешательства. Особенности анестезии, предоперационная подготовка пациента. Методика восстановительных операций на слезоотводящих путях. Осложнения, пути их профилактики и лечения. Ведение больных в послеоперационном периоде, реабилитация. Особенности восстановительных операций на слезоотводящих путях у детей.

14	Лечение врожденных расщелин верхней губы и неба, в том числе у детей	Этиология и патогенез врожденных уродств лица. Классификация несращений верхней губы и неба. Одно- и двустороннее несращения верхней губы. Клиническая картина врожденных несращений верхней губы и неба. Особенности клиники и функциональные нарушения при врожденных уродствах лица. Хирургическое лечение несращений верхней губы. Хирургическое лечение несращения неба. Сроки проведения операций при врожденных несращениях неба. Хейлопластика, ринохейлопластика. ураностафилопластика. Методика. Осложнения и меры их предупреждения. Послеоперационные деформации губы и носа, дефекты неба. Послеоперационная реабилитация.
15	Восстановление альвеолярного отростка верхней и нижней челюсти, в том числе у детей	Коррекция альвеолярного отростка верхней челюсти и альвеолярной части нижней челюсти. Альвеолопластика несколькими методами. Пластика «внакладку» по гребню альвеолярной дуги или на одной из поверхностей ската кости, пластика внутрь кости после вертикальной остеотомии и транспозиции одной или обеих стенок кости, вертикальная остеотомия с надломом одной из стенок и заполнением образовавшегося пространства биоматериалом. Пародонтологическая повязка. Показания к альвеолопластике. Послеоперационные осложнения, реабилитация.
16	Восстановительные операции на верхних и нижних веках с использованием местных тканей (блефаропластика), в том числе у детей	Методика блефаропластики, показания к ее проведению. Противопоказания к блефаропластике. Подготовка операции блефаропластики Этапы операции: разметка избытков кожи, разрезы кожи, иссечение избытков кожи и жировых грыж, наложение косметических швов на кожу, стерильные наклейки на швы. Особенности послеоперационного периода. Возможные осложнения: подкожные кровоизлияния (риск повышается у курящих пациентов, исчезают самостоятельно через 7–10 дней), образование гипертрофических рубцов на месте кожных швов (возникает при индивидуальной склонности кожи к образованию гипертрофических рубцов). Восстановление после блефаропластики.
Итого: 372 часа		
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре – 6		
1	Устранение обширных дефектов волосистой части головы с использованием близлежащих тканей	Устранение обширных дефектов волосистой части головы с использованием близлежащих тканей (ротационными лоскутами), в том числе у детей. Основные моменты ушивания ран в челюстно-лицевой области. Понятие адаптации краев раны друг к другу. Достижение максимального эстетического эффекта. Требования к шовному

		талғау, операциялық жолдармен ену, жақ-бет аймағының фурункулі немесе карбункулін алғашқы хирургиялық өңдеу. Дәрі-дәрмектермен емдеу ерекшеліктері, асқынулардың алдын алу. Одонтогенді іріңді-қабыну процессінің ауыр асқынулары. Медиастениттердің жіктемесі, клиникасы, диагностикасы, трахеостомия көрсетімдері, хирургиялық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру және көкірекортаға хирургиялық жолдармен енудің түрлері, дренаждау ерекшеліктері. Жарақаттарды дәрі-дәрмектермен өңдеу. Сепсис, синус-тромбоз, клиникасы, диагностикасы, емдеуді ұйымдастыру және жүзеге асыру. Оральды созылмалы сепсис. Фокальды инфекция. Этиологиясы, патогенезі, диагностикасы, алдын алу сатылары. Жақ-бет аймағының анаэробты инфекциялары. Жіктемесі, диагностикасы, хирургиялық емді жоспарлау және оның ерекшеліктері.
12	Одонтогенді іріңді-қабыну процесстерінің асқынулары	Одонтогенді іріңді-қабыну процесстерінің ауыр асқынулары. Медиастениттер, сепсис, бет венасының флебиттері, веналық синустардың тромбозы. Клиникасы, диагностикасы, хирургиялық емді ұйымдастыру және жүзеге асыру. Оральды созылмалы сепсис. Фокальды инфекция. Этиологиясы, патогенезі, диагностикасы, алдын алу сатылары Жақ-бет аймағындағы жайылған флегмоналарды алғашқы хирургиялық өңдеу операциялары, алдыңғы жоғарғы медиастинотомия. Жақ-бет аймағындағы іріңді жарақаттарды дренаждау, іріңді жарақаттарды инстиляциялауға арналған дренаждар мен антисептиктерді талғау, трахеостомға күтім жасау. Екіншілікті тігіс салу. Еңбекке уақытша жарамсыздықты сараптау.
13	Жақ-бет аймағындағы және мойындағы іріңді қабыну процесстерді емдеудің қазіргі принциптері	Жақ-бет аймағындағы және мойындағы іріңді қабыну процесстерді қабынуға қарсы кешенді емдеу. Қабыну процессінің әртүрлі кезеңдерінде ФТЕ тағайындау көрсетімдері және оның түрлері. Мамандандырылған стационарда емдеу мүмкіншіліктерін анықтау, қарқынды терапия мен реанимация бөлімшелеріне ауыстыру, науқастарды емдеуге торакальды хирургтарды, невропатологтарды, нейрохирургтарды және басқа да мамандарды тарту. Детоксикация әдістерін жүргізу көрсетімдері: гемо- және лимфосорбция, қанды УФС. Микробиологиялық

		зерттеуге іріңді жаракаттан сүртінді алу және антибиотиктерге олардың сезімталдылығын анықтау. Анаэробты инфекциялардың экспресс-диагностикасы. Рациональды антибиотикотерапия, дезинтоксикациялық терапия тағайындау, десенсибилизациялық және симптоматикалық препараттарды қолдану. Жаракатты жергілікті емдеу.
14	Одонтогенді синуситтер	Одонтогенді және риногенді жоғарғы жақсүйекті синуситтердің этиологиясы, патогенезі, жіктемесі, диагностикасы, саралау диагностикасы. Жоғарғы жақсүйек қойнауы (түбі) перфорациясының этиологиясы, клиникалық көрінісі және диагностикасы. Жоғарғы жақсүйек қойнауы (түбі) перфорациясын жоюдың хирургиялық әдістері. Жоғарғы жақсүйекті жіті және созылмалы одонтогенді синуситтермен сырқаттанатын науқастарды емдеу сызбанұсқасы. Шұғыл және жоспарлы операциялар: қойнауларды пункциялау, радикалды операция, қойнау жыланкөздерін пластикалық жою. Операциядан кейін дәрі-дәрмектермен жергілікті және жалпы емдеу, ФТЕ. Еңбекке уақытша жарамсыздықты сараптау, операциядан кейін емханада оңалту. Одонтогенді гаймориттер. Ауыз қуысының Гаймор қойнауымен байланысы, балалардағы ерекшеліктері.
Жиыны: 372 сағат		
Стационардағы жақ-бет хирургиясы – 2		
1	Сілекейбездің аурулары	Вирусты және бактериалық сиаладениттердің этиологиясы, патогенезі, клиникасы, диагностикасы. Созылмалы сиаладениттер, жіктемесі, клиникалық көрінісі, диагностикасы, саралау диагностикасы. Жіті және созылмалы сиаладениттермен сырқаттанатын науқастарды емдеудің сызбанұсқасы. Сілекей-тас аурулары, этиологиясы, клиникалық диагностикасы, сілекей тасының орналасуына байланысты емдеу. Сиалоздар. Шегрен синдромы, сиалоздар жіктемесі, этиологиясы, патогенезі, клиникасы, диагностикасы, саралау диагностикасы, дәрі-дәрмектермен емдеу сызбанұсқасы. Шұғыл және жоспарлы операциялар: сілекейбез түтіктерін сүмбілеу, инстиляциялау, сүңгілеу, контрастты препараттарды енгізу. Сиалодохотомияны жүргізу жолдарымен сілекей тастарын алып тастау. Сілекейбезге жасалатын ағзаны сақтап қалу мақсатында жасалатын операциялар, жақсүйекасты сілекейбездің экстирпациясы. Операциядан кейін

		хирургического этапа дентальной имплантации, установка формирователя десневой манжетки, головки имплантата, послеоперационное ведение раны. Лечение периимплантата.
9	Реконструктивно-восстановительные операции в челюстно-лицевой хирургии, в том числе у детей.	Реконструктивно-восстановительные операции в челюстно-лицевой хирургии, при врожденных дефектах и деформациях в области головы и шеи, в том числе у детей. Реконструктивно-восстановительные операции при приобретенных дефектах и деформациях в области головы и шеи, в том числе у детей.
10	Удаление доброкачественных образований черепно – челюстно – лицевой области	Удаление доброкачественных образований черепно-челюстно-лицевой области с одномоментным восстановлением тканей, в том числе у детей. Криодеструкция в стоматологии и челюстно-лицевой хирургии.
11	Лечение переломов костей лицевого скелета с использованием современных методов остеосинтеза, в том числе у детей	Показания и противопоказания для проведения ортопедических и хирургических методов лечения травм челюстно-лицевой области. Методики проведения операций, медикаментозная терапия в послеоперационном периоде. Объем оказания первой врачебной, квалифицированной и специализированной помощи. ЛФК, ФТЛ, ВКК, МРЭК. Хирургическое лечение травм мягких тканей, костей лицевого скелета, периферических отделов черепно-мозговых нервов, слюнных желез и их выводных протоков, методики с применением микрохирургии и операционной оптики, внеротовые и внутриротовые методы остеосинтеза.
12	Восстановительные операции на костях лицевого скелета	Восстановительные операции на костях лицевого скелета, устранение посттравматических деформаций черепа, верхней, средней и нижней зон лица с использованием кожно-мышечно-костных лоскутов с донорских зон, в том числе у детей.
13	Восстановление ушных раковин, в том числе у детей	Восстановление ушных раковин при частичных и полных дефектах, в том числе у детей. Отопластика, или пластика ушных раковин Коррекция оттопыренной ушной раковины. Коррекция чашеобразных ушей. Коррекция микроотии – дефекта недоразвитости наружного уха. Причины дефектов ушных раковин и показания к операции. Проведение операции. Эффективность. Осложнения и меры по их предупреждению.

5	Направленная регенерация тканей в хирургии маргинального периодонта	Применение техники направленной регенерации. Имплантационные материалы: классификация, показания к применению. Методики операций. Подготовка пациента к операции: профессиональная гигиена, эндодонтия, шинирование зубов, избирательное пришлифовывание зубов, проведение хирургического лечения с использованием остеокондукторов и мембран. Профилактика осложнений. Диспансерное наблюдение.
6	Предпротетическая хирургия мягких тканей полости рта	Показания к проведению формирования условий для последующего протезирования полости рта частично съемными и полными съемными протезами путем устранения рубцов, углубления преддверия полости рта, френулопластики. Проведение различных вариантов хирургического лечения на мягких тканях полости рта: пластика уздечек языка и губ, устранение рубцовых тяжей, варианты открытой и закрытой вестибулопластики. Формирование преддверия полости рта в послеоперационном периоде съемными и несъемными конструкциями.
7	Предпротетическая хирургия верхней и нижней челюстей	Показания к проведению формирования правильных контуров альвеолярного отростка, твердого неба, удаление язычных выступов, остеофитов и экзостозов челюстей, создание межальвеолярной высоты. Подготовка пациента к операции. Проведение операций по созданию протезного ложа челюстей. Послеоперационное ведение раны, профилактика осложнений.
8	Дентальная имплантация	Классификация дентальных имплантатов, концепция остеоинтеграции, показания к применению, планирование лечения, предоперационная подготовка. Методики постановки дентальных имплантатов в зависимости от вида имплантата, инструментарий и оборудование для хирургического этапа. Методики создания адекватных условий для постановки внутрикостной части имплантата путем синуслифтинга и аугментации. Имплантационные материалы, инструментарий и оборудование для методик увеличения альвеолярной высоты. Ошибки планирования и выполнения хирургического этапа дентальной имплантации, возможные осложнения. Подготовка пациента к операции: профессиональная гигиена, планирование операции дентальной имплантации. Ассистирование и самостоятельное выполнение

		жергілікті және жалпы дәрі-дәрмектермен емдеу, ФТЕ. Еңбекке уақытша жарамсыздықты сараптау. Балаларда кездесетін сілекейбез аурулары.
2	Жақ-бет аймағындағы және мойындағы лимфадениттер мен аденофлегмоналар	Жақ-бет және мойын аймағындағы лимфоаденопатиялар. Саралау диагностикасы. Жақ-бет аймағындағы одонтогенді лимфадениттер. Этиологиясы, патогенезі, клиникасы, диагностикасы, емдеуді жоспарлау, дәрі-дәрмектермен және хирургиялық жолдармен емдеу. Жақ-бет аймағындағы іріңді лимфадениттер. Диагностикасы, дәрі-дәрмектермен және хирургиялық жолдармен емдеу. Алғашқы хирургиялық өңдеудің ерекшеліктері, диагностикалық пункция, дәрі-дәрмектермен жалпы және жергілікті емдеу. Созылмалы лимфадениттер, жақ-бет аймағындағы лимфоаденопатияның саралау диагностикасы. Жақ-бет аймағындағы абсцесстер мен флегмоналарды алғашқы хирургиялық өңдеу, себепті тісті қарапайым әдіспен және атипиялық жұл. Жақ-бет аймағындағы іріңді жарақаттарды инстиляциялау үшін дренаждар мен антисептиктерді талғау, трахеостомға күтім жасау. Екіншілік тігістерді салу. Еңбекке уақытша жарамсыздықты сараптау. Балалардағы жақ-бет және мойын аймағында кездесетін лимфадениттер мен аденофлегмоналар.
3	Жақ-бет аймағы жарақаттарының жіктелуі	Жақ-бет аймағы жарақаттарының жіктелуі: жұмсақ тіндердің, бет қаңқасы сүйектерінің, шеткі нервтердің, сілекейбездің және оның түтіктерінің, СТЖБ жарақаттары. Диагностиканың жалпы мәселелері, жарақаттық шок. Жақ-бет аймағының жарақаттан зақымдануы кезіндегі асқынулар, олардың емі мен профилактикасы, оның ішінде балалардағы. Сәулелік диагностиканы өткізу кезінде рентгенологиялық зерттеу, қан тоқтатудың уақытша және тұрақты тәсілдері, асфиксиямен күресу, шокқа қарсы шараларды жүргізу, нормативті құжаттамаларды толтыру.
4	Сілекейбездің қатерлі және қатерсіз ісіктері	Халықаралық гистологиялық жіктемеге сәйкес сілекейбез ісіктері: эпителиальды және эпителиальды емес. Аурушандылық. Сілекейбез ісіктерінің морфологиялық жіктелуі. Қатерсіз ісіктер. Сілекейбез аденомасы. Сілекейбез аденолимфомасы. Полиморфты аденома. Жергілікті ісіктер. Ациноз-жасушалық ісіктер. Қатерлі ісіктер. Мукоэпидермалды ісік. Цилиндрома.

		Карциномалар. Саркомалар. Анықтау. Емдеу. Сілекейбезге жасалатын операциялар: бездің түтігінен сілекей тастарын алып тастау, оның стенозы кезінде түтік тесігін кеңейту, абсцесс кезінде бездерді ашу, кисталарды алып тастау (сылып тастау), созылмалы қабыну, сиалолитиаз, ісіктер кезінде сілекейбезді алып тастау. Болжамы. Балалардағы сілекейбездің қатерлі және қатерсіз ісіктері.
5	Жақ-бет аймағындағы туа біткен және жүре пайда болған ақаулар мен деформациялар. Оларды жою әдістері мен жолдары	Төменгі жақсүйектің дұрыс дамымауы (микрогения, ретрогнатия). Төменгі жақсүйектің қалыптан тыс дамуы (төменгі жақсүйек прогнатиясы, прогения, макрогения). Ашық тістүйіс. Жоғарғы жақсүйектің дұрыс дамымауы (жоғарғы микрогнатия, опистогнатия). Жоғарғы жақсүйектің қалыптан тыс дамуы (жоғарғы прогнатия). Жеке тістердің ақаулы орналасуы, жақсүйектің тарылуы, терең тістүйіс, прогнатия, жалған прогения және басқа, артикуляторда диагностикалық үлгісін зерттеу - (тіс қатарларының, апикальды базистің және жақсүйектер қатынасы түрлерінің пішіні мен өлшемі), жақсүйектерді және СТЖБ рентгенологиялық зерттеу. Телерентгенография. Тіс-жақсүйек деформациясы мен ақауларын емдеуге арналған ортопедиялық аппараттар: механикалық және функциональды, алып салмалы және тұрақты, түзететін және ретенциялық. Түзететін (репозициялық), бекітетін (ұстап тұратын), бағыттайтын, орнын алмастыратын, құрайтын, алшақтандыратын, құрама аппараттарды тағайындау. Балалардағы ерекшеліктері.
6	Трахеостомия, балалардағы ерекшеліктері	Көрсетімдері. Жіктемесі. Трахеостомияға арналған аспаптар. Орындау техникасы. Қателіктері мен асқынулары. Трахеостомы бар балаларға күтім жасау.
7	Жақсүйекасты сілекейбездің экстирпациясы	Сілекейбездің кисталары мен ісіктерін алып тастау (жақсүйекасты сілекейбездің экстирпациясы, шықшытбездің субтотальды резекциясы. Жақсүйекасты және тіласты сілекейбездерде орналасқан ісіктерді бездермен қоса алып тастау. Таңдайда, ұртта, ерінде, тілде орналасқан ісіктер, сау тіндер деңгейінде оларды кесіп алып тастау. Шықшытбезге жасалатын операциялардың ерекшеліктері, без ұлпасындағы бет нервтің тармақталуына байланысты. Операциялық әрекеттің сипаттамасы мен ауқымы. Болжамы. Операциядан кейін оңалту. Балалардағы жақсүйекасты сілекейбездің экстирпациясы.

		специализированной помощи, определение очередности и объема оказания хирургической помощи в специализированных стационарах. Ранние и поздние осложнения при комбинированных и сочетанных повреждениях челюстно-лицевой области, связанные с повреждением внутренних органов, головного мозга и костей опорного скелета. Рассматриваются вопросы травматических повреждений лицевого скелета с ионизирующим излучением, температурными факторами, диагностики степеней ожогов и отморожений лица, определение площади ожога, клинической картины, симптомы ожоговой болезни, схемы местного и общего медикаментозного лечения в зависимости от периода ожоговой болезни. Клиника, диагностика, особенности проведения первичной хирургической обработки. Оказание первой врачебной, квалифицированной и специализированной помощи при сочетанной и комбинированной травме. Операции бимаксильного шинирования, фиксация стандартных аппаратов, пластмассовых шин и капп, определяются показания для хирургической фиксации отломков. Операции остеосинтеза. Вопрос о выборе специализированного стационара. Диагностические исследования для исключения внутримозговых, неврологических и других осложнений. Послеоперационное ведение раны. Сроки утраты временной нетрудоспособности, схемы медицинской реабилитации на амбулаторном этапе.
4	Общие и местные осложнения травматических повреждений челюстно-лицевой области	Рассматриваются ранние и поздние осложнения травматических переломов нижней челюсти вызванные повреждением кровеносных сосудов, нервов, с нагноением костной раны. Осложнения травматических повреждений верхней челюсти: кровотечения, эмфизема мягких тканей, внутримозговые осложнения, неврологические осложнения, вопросы профилактики развития осложнений, реабилитация пациентов. Операции бимаксильного шинирования, фиксация стандартных аппаратов, пластмассовых шин и капп, показания для хирургической фиксации отломков. Операции остеосинтеза по Фальтину-Адамсу, Федершпилю, остеосинтез минипластинами. Диагностические исследования для исключения внутримозговых, неврологических и других осложнений.

16	Ранние и поздние осложнения, переимплантиты, их лечение, в том числе у детей	Ранние и поздние осложнения, переимплантиты, их лечение, в том числе у детей. Оголения (протрузия) конструктивных элементов субпериостального имплантата (перекидных опорных лент). Возникновение пролежневых язв на слизистой оболочке с последующим инфицированием имплантационного ложа. Лечение с применением противовоспалительных и кератопластических средств.
17	Постгоспитальная реабилитация и диспансеризация пациентов с травматическими повреждениями челюстно-лицевой области	Реабилитация пациентов с травмами зубов, альвеолярных отростков, костей лицевого скелета, мягких тканей лица. ЛФК, ФТЛ, ВКК, МРЭК. Диспансеризация пациентов с хроническими травматическими остеомиелитами, при замедленной консолидации, травматическими артритам. Диспансерные осмотры, сроки, определение реабилитационных мероприятий, проведение секвестрэктомии альвеолярных отростков челюстей. Разработка комплекса ЛФК. Определение показаний к назначению ФТЛ и подготовка к хирургическому этапу реабилитации при несросшихся переломах и ложных суставах.
Итого: 372 часа		
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре – 5		
1	Имплантология в хирургической стоматологии	Имплантационные материалы, используемые для замещения дефектов костной ткани после операции цистэктомии и синусотомии. Показания и противопоказания к применению. Методики оперативных вмешательств. Дентальная имплантация одноэтапными, двухэтапными цилиндрическими и пластинчатыми имплантатами. Показания, предоперационное планирование. Применение имплантационным материалов при синусотомии и цистэктомии челюстей. Самостоятельная установка дентальных имплантатов на фантоме и ассистирование на операциях дентальной имплантации. Ведение послеоперационной раны.
2	Инновационные методы оперативного лечения	Инновационные методы оперативного лечения. Эндовидеохирургия, телемедицина. Использование клеточных технологий для восстановления костной ткани. Тканевая инженерия. Методика направленного восстановления утраченной костной ткани с помощью клеточных технологий.
3	Сочетанные и комбинированные повреждения челюстно-лицевой области	Синдром взаимного отягощения травм челюстно-лицевой области с повреждениями мозгового черепа, грудной клетки, брюшной полости и костей опорного скелета, вопросы политравмы и ее влияние на течение раневого процесса. Оказание первой врачебной, квалифицированной и

8	Оң жақ ұрттың эпидермальды кистасы, оның ішіндегі балалардағы	Кератинді киста топтарындағы ісіктер ретіндегі эпидермальды киста (атерома). Пайда болу механизмі: май бездері фолликулаларының шығару тесіктерінің бітелуі. Жақ-бет аймағында жиі орналасуы: бет, мойын және бастың шаш бөлімінің терісінде. Эпидермальды кисталарды емдеу. Эпидермальды кисталардың хирургиясы. Қабықты алып тастау және шығару түтігін кесу. Қайта өршу қауіпі. Операциялық әрекеттің сипаттамасы мен ауқымы. Болжамы. Операциядан кейін оңалту.
9	Төменгі жақсүйектің операциядан кейінгі кемістігінен соң жасалатын жамау кезінде сүйек аутоотрансплантанттарын бос орналастыру, балалардағы ерекшеліктері	Төменгі жақсүйектің кемістігін бір және екі кезеңмен остеопластикалық орнын алмастыру. Сүйек трансплантанттын алдын ала биологиялық дайындау. Пластика кезеңдері. Сүйек кемістігінің маңындағы жұмсақ тіндерге немесе кеуденің алдыңғы қабырғасының шелмайларына трансплантанттарды 2-3 айға еркін орналастыру. Остеотомия, құрама тіндерді еркін орналастырудың дұрыс ережелері. Құрама тіндермен жамау: құрамы әртүрлі бөлімдерден тұратын аутоотранспланттарды еркін орналастыру. Контурлы жамау.
Жиыны: 372 сағат		
Стационардағы жақ-бет хирургиясы – 3		
1	ҚР жақ-бет аймағының онкологиялық аурулары кезінде жәрдем көрсетуді ұйымдастыру. Диспансеризация	ҚР онкологиялық қызметті ұйымдастыру бойынша нормативті құжаттамалар, онкологиялық диспансерлер, онкология ҒЗИ мен медициналық радиологияның функциялары. Науқастарды консультацияға бағыттау тәртібі және онкологиялық диспансерде емдеу, жақ-бет аймағының қатерлі және қатерсіз ісіктерімен сырқаттанатын науқастарды диспансеризациялау мәселелері, нормативті құжаттамаларды толтыру. Диагностиканың клиникалық және параклиникалық әдістері. Обыралды аурулардың жіктелімі. Облигатты және факультативті обыралдының клиникалық симптоматикасы, диагностикалау мүмкіншіліктері, хирургиялық емі. Жақ-бет аймағы ісіктерінің халықаралық гистологиялық және клиникалық жіктелімі. Жақ-бет аймағының қатерлі ісіктерінің жіктелімі. TNM жүйесі бойынша зақымдану сатылары. Нормативті құжаттамаларды толтыру, цитологиялық диагностикаға материалдарды алу, биопсияның әртүрлерін алу, диспансерлік топтарды құру және оларды бақылау. Онкодиспансерде қатерлі ісіктерді емдегеннен кейін науқастарға симптоматикалық жергілікті емді жүргізу, факультативті обыралдымен сырқаттанатын науқастарға хирургиялық ем шараларын жүргізу.

2	Жақсүйек кисталары	Жақсүйектің одонтогенді және одонтогенді емес кисталары. Этиологиясы, патогенезі, клиникасы, диагностикасы, саралау диагностикасы. Емдеудің хирургиялық әдістері. Операция алдындағы дайындық. Анестезиологиялық құралды талғау. Тістерді операцияға дайындау. Одонтогенді және одонтогенді емес кисталар кезінде цистотомия және цистэктомия операциясын өткізу. Жарақаттарды операциядан кейін жүргізу. Диспансеризация. ЕУЖ сараптау.
3	Жақ-бет аймағының қатерсіз ісіктері мен жұмсақ тіндерінің кисталары	Жақ-бет, мойын аймақтарының және ауыз қуысының қатерсіз ісіктері мен жұмсақ тіндері кисталарының жіктелімі. Этиологиясы, клиникалық көрінісі, саралау диагностикасы, диагностиканың арнайы әдістері, биопсия варианттары, операциялық жолдармен емдеу әдістері. Зерттеудің сәулемдік әдістерін талдау, құрылымдардан биопсия алу, операцияны жоспарлау, жұмсақ тіндердің кисталарын алып тастау. Жарақаттарды операциядан кейін жүргізу. Диспансеризация. ЕУЖ сараптау.
4	Бет сүйектерінің қатерсіз ісіктері	Қатерсіз остеогенді, остеогенсіз және одонтогенді ісіктердің жіктелімі, клиникалық көріністері, саралау диагностикасы, диагностиканың арнайы әдістері, биопсия варианттары, операциялық жолдармен емдеу әдістері. Бет қаңқасы сүйектерінің ісік тәріздес зақымдануы. Клиникасы, диагностикасы, емі, жақ-бет аймағының қатерсіз ісіктерімен сырқаттанатын науқастардың еңбекке қабілетсіздіктің орташа мерзімі, диспансеризациялау мәселелері, жақ-бет аймағының қатерсіз ісіктерімен сырқаттанатын науқастарды оңалту: емдік денешынықтыру, рациональды протездеу, операциядан кейінгі невриттерді емдеу. Зерттеудің сәулемдік әдістерін талдау, ісіктерден биопсия алу, операцияны жоспарлау, операцияны орындау: жақсүйектердің альвеолярлы өсінділерін блоктәріздес резекциялау, жақсүйектерді континуитальды резекциялау, біркөзгенді ауто- немесе аллопластикамен бірге жақсүйектерді резекциялау. Науқастарды операциядан кейін емдеу мен оңалтудың сыбанұсқасын құру.
5	Ісіктерді ерте анықтаудың мәні. Онкологиялық сактық. Диспансеризациялау принциптері	Қатерлі ісіктерді алғашқы диагностикалау, алғаш рет анықталған онкологиялық науқастарға нормативті құжаттамаларды толтыру, остеорадионекроздармен сырқаттанатын науқастарды жергілікті емдеу, аурудың төртінші сатыларында туындайтын қан кетуді тоқтату, екіншілік өзгерістерді диагностикалау.

14	Заболевания и повреждения тройничного и лицевого нервов, в том числе у детей. Хирургические методы в комплексном лечении заболеваний и повреждений тройничного и лицевого нервов, в том числе у детей	Травматические повреждения лицевого нерва в зависимости от уровня повреждения лицевого нерва, возможности диагностики, лучевые и функциональные метод диагностики. Хирургические методы лечения повреждений лицевого нерва и его осложнений, вопросы восстановления непрерывности ветвей лицевого нерва при ранении околоушно-жевательной области, методики статического и динамического подвешивания мимических мышц. Травматические повреждения тройничного нерва: вопросы клинической диагностики, дополнительные методы исследования при повреждениях тройничного нерва, при травмах челюстно-лицевой области и ятрогенных факторах, хирургические методики: декомпрессия, нервэкзрез, нервомия и нервэктомия, схемы общего и местного медикаментозного лечения при травмах нервов лица, средние сроки лечения повреждений нервов лица, реабилитация и диспансеризация этой группы пациентов. Операций на нервах: восстановление непрерывности ветвей лицевого нерва при ранении околоушно-жевательной области, методики статического и динамического подвешивания мимических мышц, декомпрессия, нервэкзрез, нервомия и нервэктомия. Средние сроки лечения повреждений нервов лица и челюстей, реабилитация и диспансеризация этой группы пациентов. Невралгии и невриты тройничного нерва. Этиология, патогенез, клинические проявления невралгии второй и третьей ветвей тройничного нерва, топическая диагностика поражения. Невриты тройничного нерва. Этиология, патогенез, топическая диагностика. Консервативное лечение. Выполнение лечебных и диагностических блокад ветвей тройничного нерва. Назначение ФТЛ, проведение комплексного обследования пациента с участием невролога, назначение медикаментозного лечения.
15	Стоматологическая имплантация	Стоматологическая имплантация: показания и противопоказания, виды имплантатов. Подготовка пациента к имплантации. Наблюдение за пациентом после стоматологической имплантации, в том числе у детей. Дентальная имплантация. Виды дентальной имплантации. Показания и противопоказания к дентальной имплантации. Выбор конструкции имплантата. Методика имплантации. Осложнения и пути их предупреждения.

		Мануальные навыки диагностики и лечения травматических повреждений зубов и нижней челюсти. Операции реплантации зуба, фиксация зубов лигатурной вязью, фиксация челюсти проволочными и ленточными шинами, используются фиксирующие аппараты, ортопедические протезы, каппы. Послеоперационное ведение раны. Сроки утраты временной нетрудоспособности, составляются схемы медицинской реабилитации на амбулаторном этапе.
12	Неогнестрельные переломы верхней челюсти	Переломы верхней челюсти по Ле Фор 1, 2, 3. Диагностика ликвореи, неврологическая симптоматика, проведение лучевой диагностики, транспортная иммобилизация, ортопедические методы лечения. Хирургические методы лечения переломов верхней челюсти: остеосинтез по Фальтину-Адамсу, Фидершпилю. Показания, противопоказания. Фиксация челюсти проволочными и ленточными шинами, использование фиксирующих аппаратов, ортопедических протезов, капп. Операции на костном, внутрикостном, комбинированного остеосинтеза с помощью проволочного шва, спиц, пластин. Послеоперационное ведение раны. Сроки утраты временной нетрудоспособности, схемы медицинской реабилитации на амбулаторном этапе.
13	Переломы костей средней зоны лица	Переломы костей носа: клинические проявления, лучевая диагностика, оказание первой, квалифицированной и специализированной помощи, методы репозиции костей, интраназальной тампонады, реабилитации. Переломы скуловой кости и дуги: классификация переломов скуловой кости, клиника, лучевая диагностика, консервативные и хирургические методы лечения. Ортопедические методы лечения больных с переломами костей средней зоны лица, показания для хирургических методик лечения, послеоперационное ведение раны. Сроки утраты временной нетрудоспособности, схемы амбулаторной реабилитации. Интраназальная бимануальная инструментальная репозиция костей носа, передняя и задняя тампонада при носовом кровотечении. Операции на костном, внутрикостном, комбинированного остеосинтеза с помощью проволочного шва, спиц, пластин, кровавая и закрытая репозиция скуловой кости и дуги. Послеоперационное ведение раны.

6	Бет терісінің, еріннің қызыл жиегінің, ауыз қуысы сілемей қабығының обыралды аурулары	Бет терісінің, еріннің қызыл жиегінің, ауыз қуысы сілемей қабығының обыралды аурулары: жіктелімі, этиологиясы, гистогенезі, диагностикасы, клиникасы, емі, профилактикасы, балалардағы ерекшеліктері. Бет терісінің, еріннің қызыл жиегінің, ауыз қуысы сілемей қабығының обыралды ауруларын тудыратын сыртқы ортадағы факторлар, ауыз қуысы сілемей қабығының ісікалды (обыралды) процесстерінің жіктелімі. Ісіктердің қатерлі формасына (облигатты) өтуінің жоғарғы жиілігі: жұмсақ тіндердің ісіктері және ісік тәрізді құрылымдары, боуэн ауруы. Ісіктердің қатерлі формасына (факультативті) өтуінің төменгі жиілігі: лейкоплакия (веррукозды формасы), папилломатоз, қызылжегінің, жалпақ қызыл теміреткінің жалақжара-ойықжаралы және сәулелендіруден кейінгі стоматит. Еріннің қызыл жиегінің ісікалды процесстерінің (обыралды) жіктелімі. Ісіктердің қатерлі формасына (облигатты) өтуінің жоғарғы жиілігі. Сүйелдік обыралды, шектеулі гиперкератоз, манганотти хейлиті. Ісіктердің қатерлі формасына (факультативті) өтуінің төменгі жиілігі: лейкоплакия (веррукозды формасы), кератоакантома, тері мүйізі, папиломма, сәулеленуден кейінгі хейлит. Терінің ісікалды (обыралды) процесстерінің жіктелімі. Ісіктердің қатерлі формасына (облигатты) өтуінің жоғарғы жиілігі: пигментті ксероидерма, Боуэн ауруы, Кейр эритроплазиясы. Ісіктердің қатерлі формасына (факультативті) өтуінің төменгі жиілігі: терінің сәулелік ойықжарасы, терінің мүйізденуі, күшәләтәрізді кератоздар, актиниялық кератоздар, туберкулез жегі, трофикалық ойықжара және басқа да созылмалы ағымды ойықжара, терінің гранулематозды зақымдануы (алапес, мерез, қызылжегі, терең микоздар). Машкиллейсон жіктелімі (1970): ауыз қуысының сілемей қабығының және еріннің қызыл жиегінің обыралды өзгерістерінің жіктелімі.
7	Обыралды ауруларымен сырқаттанатын науқастарды диспансеризациялау принциптері мен әдістері	Диспансеризацияны өткізу сызбанұсқасы, диспансеризациялау кезеңдері және оларды өткізу әдістемесі: I кезең — диспансерлік іріктеу, II кезең — диспансерлік есепке алу және III кезең — диспансерлік қадағалау. Қаралуға байланысты науқастарды жоспарлы кешенді түрде және жеке қарап тексеру. Кәсіби тексеруден өткізу туралы құжаттамаларды рәсімдеу, диагноздарды дәлелдеу (зерттеудің қосымша әдістерін қолдану арқылы), басқа мамандықтар бойынша дәрігерлер консультациясы,

		диспансерлік науқастардың бақылау картасын (форма №30) толтыру және емдеу-оналту шараларының жеке жоспарын құру, диспансерлік бақылау топтары бойынша науқастарды бөлу. Әр науқасты емдеудің сызбанұсқасын құру, емханаға келетіндердің жиілігін анықтау. 1) белсенді емді қажет ететіндер; 2) бақылауда болатындар. Обыралды ауруларымен сырқаттанатын науқастарды диспансеризациялау тиімділігінің көрсеткіштері.
8	Бет терісінің қатерлі ісіктері, саралау диагностикасы, емдеу принциптері мен әдістері, профилактикасы, оның ішінде балалардағы. Төменгі еріннің қатерлі ісіктері, емдеу принциптері мен әдістері, профилактикасы, оның ішінде балалардағы	Жақ-бет аймағының қатерлі ісіктері. Қатерлі ісіктердің орналасуы мен таралуына байланысты ауыз қуысы сілемейлі қабығының, бет терісінің, жақсүйектердің, сілекейбездердің қатерлі зақымдануын емдеудің бекітілген хаттамаларға сәйкес қаралуы, клиникалық көрінісі, диагностикасы, саралау диагностикасы, хирургиялық жолдармен емдеу әдістемесі. Жақ-бет аймағының қатерлі ісіктерінің метастаздану жолдары, аймақтық лимфа түйіндеріне метастазданудың клиникалық симптоматикасы, диагностикалау әдістері, аймақтық лимфалық аппаратқа жасалатын операциялар. Қатерлі ісіктерді алғашқы диагностикалау, онкологиялық науқастарды алғаш анықтаудағы нормативті құжаттамаларды толтыру, остеорадионекроздармен сырқаттанатын науқастарды жергілікті емдеу, аурудың төртінші кезеңіндегі қан кетуді тоқтату, салдарлық өзгерістерді диагностикалау.
9	Жақ-бет аймағының ісіктерін емдеудің қазіргі принциптері	Жұмсақ тіндердің және бет қаңқасы сүйектерінің қатерсіз ісіктерін емдеу. Жақ-бет аймағының қатерлі ісіктерін құрама, кешенді жолдармен емдеудің көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері, аурудың сатылары мен емдеу әдістеріне байланысты бас пен мойынның қатерлі ісіктерімен сырқаттанатын науқастардың еңбекке жарамсыздығының мерзімі. ДҚК, МОСК. Оңалтудың хирургиялық әдістері, жақ-бет протезі, диспансеризация. Құрылымдардың биопсиясы, операцияны жоспарлау, операцияны орындау: жақсүйектердің альвеолярлы өсінділерін блоктәріздес резекциялау, жақсүйектерді континуитальды резекциялау, біркезенді ауто-немесе аллопластика бойынша жақсүйектерді резекциялау, жұмсақ тіндердің қатерсіз ісіктерін алып тастау. Операциялық жаракатқа күтім жасау. Науқастарды операциядан кейін емдеу және оңалту сызбанұсқасын құру.

10	Заболевания височно-нижнечелюстного сустава (ВНЧС)	Классификация заболеваний ВНЧС. Этиология, патогенез, клинические проявления артритов, остеоартрозов, внутренних нарушений ВНЧС, болевого синдрома дисфункции ВНЧС. Диагностика и дифференциальная диагностика, схемы местного и общего медикаментозного лечения, варианты ФТЛ, применяемые при лечении заболеваний ВНЧС в остром периоде и хронической стадии. Схемы лечебных упражнений для мимических и жевательных мышц. Возможности восстановления функции ВНЧС с использованием медикаментозных, ФТЛ, ЛФК методов. Анкилоз височно-нижнечелюстного сустава, в том числе у детей. Контрактура нижней челюсти, в том числе у детей. Периодичность осмотров и чередование санационных мероприятий. Вправление вывиха ВНЧС, пришлифовывание зубов, изготовление разгрузочной каппы, временная лигатурная фиксация нижней челюсти, пункция сустава. Разработка схем ЛФК, проведение санационных мероприятий, сезонная профилактика обострений. Травматические анкилозы височно-нижнечелюстного сустава. Лечение и профилактика анкилозов височно-нижнечелюстного сустава. Навыки диагностики и лечения травматических артритов ВНЧС, вправление острых и хронических вывихов ВНЧС, проведение комплексного лечения травматических переломов нижней челюсти с использованием ФТЛ и лечебной физкультуры с целью профилактики осложнений. Предоперационная подготовка, операции по восстановлению движений в ВНЧС, остеотомия, костно-пластические операции при анкилозах, имплантация искусственных суставов. Использование метода ФТЛ и ЛФК в послеоперационной реабилитации, диспансеризация, определяются сроки нетрудоспособности, инвалидизации.
11	Неогнестрельные переломы нижней челюсти	Рассматривается классификация травматических переломов нижней челюсти, основные и дополнительные методы исследований, особенности клинической картины в зависимости от локализации перелома в различных отделах нижней челюсти. Ортопедические методы лечения с помощью назубных лигатур, назубных проволочных и пластмассовых шин, комбинированных шин. Хирургические методы лечения различными вариантами на костного, внутрикостного, комбинированного остеосинтеза с помощью проволочного шва, спиц, пластин. Варианты обезболивания и доступы при проведении остеосинтеза.

		этиология, клиническая симптоматика, возможности специальных и дополнительных методов обследования, методики операций на различных отделах нижней и верхней челюстей, осложнения и профилактика осложнений, ошибки оперативного лечения, ранние и поздние осложнения проведенных операций. Медицинская реабилитация больных с врожденными и приобретенными дефектами и деформациями лица в амбулаторных и стационарных условиях, изготовление зубных и челюстно-лицевых протезов. Анализ дефектов и деформаций, изготовление диагностических моделей челюстей, шинирование пациента перед костно-пластическими операциями, планирование оперативного лечения, ассистирование на операциях, послеоперационное ведение больного. Составление схемы реабилитационных мероприятий. Экспертиза ВУТ.
8	Дистракционные и компрессионные методы лечения дефектов и деформаций челюстей, в том числе у детей	Описание компрессионно-дистракционных аппаратов. Способ устранения недоразвития и/или дефектов нижней челюсти, сочетающихся с недоразвитием верхней челюсти. Способ устранения недоразвития подбородочного отдела нижней челюсти. Способ одновременного устранения недоразвития ветви и тела нижней челюсти. Способ устранения анкилозирующих поражений височнонижнечелюстного сустава и недоразвития нижней челюсти. Способ устранения синдрома дыхательной обструкции у новорожденных детей, обусловленного недоразвитием нижней челюсти. Результаты применения компрессионно-дистракционного остеосинтеза у детей с недоразвитием верхней челюсти. Результаты применения компрессионно-дистракционного остеосинтеза у детей с недоразвитием средней зоны лица.
9	Принципы и методы трансплантации, в том числе у детей	Трансплантация костной ткани в стоматологии. Хирургическая операция по удалению инфицированных тканей дёсен. Пересадка десневой ткани. Понятие о направленной регенерацией ткани. Васкуляризированные трансплантаты. Выбор способа хирургического лечения и донорской зоны для взятия костной ткани. Виды трансплантатов: аутогенный трансплантат (собственная костная ткань), аллогенный (от другого человека), ксеногенный (от животного), синтетический. Методы трансплантации хрящевых тканей, в том числе у детей.

10.	Жак-бет аймағына жасалатын реконструктивті операциялардың көрсетімдері мен қарсы көрсетімдерінің ерекшеліктері, балалардағы ерекшеліктері	Жак-бет аймағына жасалатын қазіргі операциялық әрекеттер. Хирургиялық агрессияға бейімделу реакциясының туындауы, бас пен мойын аймағында орналасқан ісіктері бар онкологиялық науқастарға жасалатын операциялық әрекеттерді орындау көрсетімдері. Анестезиологиямен қамтамасыз етуге қойылатын талаптар. Жак-бет аймағына жасалатын операцияларға науқастарды тексеру және дайындау ерекшеліктері, оның ішінде балалардағы ерекшеліктері. Жак-бет аймағына жасалатын жергілікті-пластикалық операцияларды жоспарлау принциптері, балалардағы ерекшеліктері.
11	Жергілікті тіндермен жамау: қолдану көрсетімдері, әдістері мен тәсілдері, балалардағы ерекшеліктері	Алмастыру тәсілдері, тіндерді трансплантациялау немесе оларды алмастыратын материалдармен имплантациялау. Еркін жамаулар. Жергілікті тіндермен жамаудың артықшылықтары. Жергілікті тіндермен жамау салу әдістері мен тәсілдері. Балалардағы жергілікті тіндермен жамау салу ерекшеліктері. Пластикалық операциялардың қарсы көрсетімдері. Мүмкін болатын асқинулар: трансплантанттардың іріңдеуі, некрозы және ажырауы, келлоидты тыртықтардың пайда болуы. Асқинуларды алдын алу.
12	Жак-бет аймағына жасалатын қалпына келтіру операциялары	Филатов сабақшасын қолдана отырып жак-бет аймағына жасалатын қалпына келтіру операциялары: жак-бет аймағы тіндерінің кемістігін алмастыру көрсетімдері, сабақшаны дайындау және миграциялау әдістері, кемістіктерді жабу.
Жиыны: 372 сағат		
Стационардағы жак-бет хирургиясы – 4		
1	Жак-бет аймағы тіндерінің туа біткен және жүре пайда болған кемістіктері мен деформацияларының жіктелімі	Жак-бет аймағы тіндерінің туа біткен және жүре пайда болған кемістіктерінің жіктелімі, этиологиясы, эпидемиологиясы, қалпына келтіру емін жоспарлау, емдеу мерзімін анықтау, анестезиологиялық құралдардың мүмкіншіліктері. Қалпына келтіру еміне науқастарды дайындау. Кемістіктерді зерттеу, оларды паспорттау, кемістікті жақын жатқан тіндермен немесе басқа да аймақтың тіндерімен алмастыруды анықтау, операция кезеңдерін және жүргізу мерзімдерін жоспарлау. Реконструктивті-қалпына келтіру емінің көрсетімдері.
2	Тіндерді еркін алмастыру	Тіндерді еркін алмастыру: түрлері, оларды қолдану көрсетімдері, әдістері. Жак-бет аймағына жасалатын қалпына келтіру хирургиясында теріні еркін алмастыру әдістері. Үлкен бөлімді эпителизациялау мақсатында

		жұқа тіндерді алмастыру тәсілдері. Беттегі теріні алмастыруда сәйкес келетін донорлық орындар. Терілік кесінділердің түрлері: ажыраған (жұқа, орташа, қалың) және терінің қалыңдығына сәйкес келетін толыққабатты кесінділер (шелмайсыз және оның жұқа қабатымен). Теріні еркін алмастыру көрсетімдері. Жак-бет хирургиясында еркін алмастыру техникасы.
3	Теріні жамау	Теріні жамау, тері трансплантаттарының түрлері, оларды қолдану көрсетімдері. Теріні алмастыру есебінен жергілікті тіндермен жамау салу мүмкіншіліктері. Кемістіктің маңайындағы жарақаттың жиектерін мобилизациялау тәсілдері. Кемістіктерді жабудың түбегейлі сызбанұсқасы. Теріні жамау тәсілдері.
4	Жак-бет аймағының жұмсақ тіндерінің жарақаттан зақымдануы	Жак-бет аймағының жұмсақ тіндерінің жарақаттарын хирургиялық өңдеу сатылары. Жарақат кезінде жұмсақ тіндердің кемістіктерін жою. Жак-бет аймағындағы оқ тиген жарақаттардың ерекшеліктері. Жарақат өзегінің морфологиясы, алғашқы хирургиялық өңдеу сатылары. Жак-бет аймағы жұмсақ тіндері жарақатының асқынулары және олардың алдын алу. Жаксүйектің туа біткен және жүре пайда болған кемістіктері мен деформациялары, балалардағы ерекшеліктері. Жарақат кемістіктерін жоюдың барлық түрлерін қолданумен жарақатты алғашқы және екіншілікті өңдеу, тігіс материалдарын талғау, жарақаттарды операциядан кейін жүргізу, кешенді дәрі-дәрмекпен емдеу, асқынулардың алдын алу, сіреспеге және құтырмаға қарсы жүргізілетін шаралар. Еңбекке уақытша жарамсыздықтың мерзімі, амбулаториялық кезеңдегі медициналық оңалту сызбанұсқасы.
5	Тістер мен альвеолярлы өсінділердің жарақаттары	Тістердің шығуы және сынуы. Жіктемесі, диагностикасы, емі. Тістерді реплантациялау. Альвеолярлы өсіндінің сынуы, жіктемесі, клиникасы, диагностикасы, емі. Асқынудың алдын алу. Тістерді альвеолаға түзету және бекіту әдістері. Эндодонтиялық ем, мерзімдері. Альвеолярлы өсіндіні репозициялау және бекіту. Тістер реплантациясының әдістері.
6	Жергілікті тіндермен жамау салу	Жергілікті тіндермен жамау салу варианттары: жарақаттар жиегін жақындату, Шимановский бойынша жамау салу, Лимберг бойынша үшбұрышты кесіндімен жамау салу,

		области и их профилактика. Приобретенные и врожденные дефекты и деформации челюстей, в том числе у детей. Первичная и вторичная обработка травм с использованием всех видов устранения раневого дефекта, выбор шовного материала, послеоперационное ведение раны, комплексное медикаментозное лечение, профилактика осложнений, назначение противостолбнячных и антирабических мероприятий. Сроки утраты временной нетрудоспособности, схемы медицинской реабилитации на амбулаторном этапе.
5	Травмы зубов и альвеолярного отростка	Вывихи и переломы зубов. Классификация, диагностика, лечение. Реплантация зубов. Перелом альвеолярного отростка, классификация, клиника, диагностика, лечение. Профилактика осложнений. Методы вправления и фиксации зубов в альвеоле. Эндодонтическое лечение, сроки. Репозиция и фиксация альвеолярного отростка. Методика реплантации зуба.
6	Пластика местными тканями	Варианты пластики местными тканями: сближение краев раны, пластика по Шимановскому, треугольными лоскутами по Лимбергу, возможности замещения дефектов с помощью лоскута на ножке: на одной ножке, мостовидный, опрокидывающийся, сдвоенный, артериализированный, показания и противопоказания для замещения дефектов с помощью ПЭКЛ и Филатовского стебля, методики формирования лоскутов, этапы перемещения, сроки лечения. Сравнительная характеристика. Выполнение операций по замещению дефектов с помощью пластики местными тканями: сближение краев раны, пластика по Шимановскому, треугольными лоскутами по Лимбергу, возможности замещения дефектов с помощью лоскута на ножке: на одной ножке, мостовидный, опрокидывающийся, сдвоенный, артериализированный. Послеоперационное ведение раны. Костная пластика: показания, виды костных трансплантатов и их применение, в том числе у детей.
7	Хирургические методы лечения аномалий и деформаций челюстей	Симптомы врожденных пороков развития, этиология, возможности восстановительной хирургии, этапы лечения, классификация врожденных и приобретенных аномалий развития нижней и верхней челюстей, возможности дополнительных методов обследования, показания и противопоказания к хирургическим методам лечения. Классификация деформаций нижней и верхней челюстей,

12	Восстановительные операции в челюстно-лицевой области	Восстановительные операции в челюстно-лицевой области с использованием Филатовского стебля: показания к замещению дефектов тканей челюстно-лицевой области, методы заготовки стебля, миграции, тренировки и закрытия дефекта.
Итого: 372 часа		
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре – 4		
1	Классификация врожденных и приобретенных дефектов и деформаций тканей челюстно-лицевой области	Классификация врожденных и приобретенных дефектов челюстно-лицевой области, этиология, эпидемиология, планирования восстановительного лечения, определение сроков лечения, возможности анестезиологического пособия. Подготовка пациентов к восстановительному лечению. Изучение дефекта, его паспортизация, определение возможности замещения тканями вблизи дефекта или из других областей, планирование этапов операции и сроков их проведения. Показания для реконструктивно-восстановительного лечения.
2	Свободная пересадка тканей	Свободная пересадка тканей: виды, показания к их применению, методы. Метод свободной пересадки кожи в восстановительной хирургии челюстно-лицевой области. Способ пересадки тонких кожных лоскутов в целях эпителизации на больших участках. Наиболее подходящие донорские места для пересадки кожи на лицо. Виды кожных лоскутов: расщепленные (тонкие, средние, толстые) и полнослойные лоскуты во всю толщу кожи (без подкожной жировой клетчатки и с тонким ее слоем). Показания к свободной пересадке кожи. Техника свободной пересадки тканей в челюстно-лицевой хирургии.
3	Кожная пластика	Кожная пластика, виды кожных трансплантатов, показания к их применению. Возможность выполнения пластики местными тканями за счет смещения кожи. Приемы мобилизации краев раны вокруг дефекта. Принципиальные схемы закрытия дефектов. Приемы выполнения кожной пластики.
4	Травматические повреждения мягких тканей челюстно-лицевой области	Этапы хирургической обработки ран мягких тканей челюстно-лицевой области. Устранение дефектов мягких тканей при травмах. Особенности огнестрельных ранений в челюстно-лицевой области. Морфология раневого канала, этапы первичной хирургической обработки. Осложнения при травмах мягких тканей челюстно-лицевой

		тамырлы кесіндінің көмегімен кемістіктерді алмастыру мүмкіншілігі: бір тамырлы, көпіртәрізді, ауыстырмалы, қосарланған, артериализацияланған, ЖЭТК және Филатов сабақшасының көмегімен кемістіктерді алмастыру көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері, кесіндіні қалпына келтіру әдістемесі, алмастыру кезеңдері, емдеу мерзімдері. Салыстырмалы сипаттамасы. Кемістіктерді жергілікті тіндермен жамау операциясының орындалуы: жарақаттардың жиектерін жақындату, Шимановский бойынша жамау салу, Лимберг бойынша үшбұрышты кесіндімен жамау салу, тамырлы кесіндінің көмегімен кемістіктерді алмастыру мүмкіншілігі: бір тамырлы, көпіртәрізді, ауыстырмалы, қосарланған, артериализацияланған. Жарақаттарды операциядан кейін жүргізу. Сүйекті жамау: көрсетімдері, сүйек трансплантаттарының түрлері және оларды қолдану, балалардағы ерекшеліктері.
7	Жаксүйектердің ақаулары мен деформацияларын хирургиялық жолдармен емдеу	Дамудың туа біткен ақауларының симптомдары, этиологиясы, қалпына келтіру хирургиясының мүмкіншіліктері, емдеу кезеңдері, жаксүйектер дамуының жүре және туа пайда болған ақауларының жіктелімі, тексерудің қосымша әдістерінің мүмкіншілігі, хирургиялық емдеу әдістерінің көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Жаксүйектер деформациясының жіктелімі, этиологиясы, клиникалық симптоматикасы, тексерудің арнайы және қосымша әдістерінің мүмкіншіліктері, жаксүйектердің әртүрлі бөлімдеріне жасалатын операциялардың әдістері, асқынулары және олардың алдын алу, операциялық емнің қателіктері, өткізілетін операциялардың ерте және кеш туындайтын асқынулары. Амбулаториялық және стационарлық жағдайда беттің туа біткен және жүре пайда болған кемістіктерімен және деформацияларымен сырқаттанатын науқастарды медициналық оңалту, тіс протездерін және жак-бет протездерін дайындау. Кемістіктер мен деформацияларды талдау, жаксүйектердің диагностикалық үлгілерін дайындау, сүйек-пластикалық операциялар алдында науқастарды шіндеу, операциялық емді жоспарлау, операцияға көмекшілік ету, науқастарды операция алдында жүргізу. Оңалту шараларының сызбанұсқасын құру. ЕУЖ сараптау.

8	Жақсүйектердің кемістіктері мен деформацияларын емдеудің дистракциялық және компрессиялық әдістері, балалардағы ерекшеліктері	Компрессиялық-дистракциялық аппараттардың сипаттамасы. Жоғарғы жақсүйектің толық дамымауымен бірге жүретін төменгі жақсүйектің толық дамымауы немесе кемістіктерін жою тәсілдері. Төменгі жақсүйектің иек бөлімінің толық дамымауын жою тәсілдері. Төменгі жақсүйектің денесі мен тармақтарының толық дамымауын бір кезеңмен жою тәсілі. Самай-төменгі жақсүйек буынының анкилоздық зақымдануын және төменгі жақсүйектің толық дамымауын жою тәсілдері. Айтулы төменгі жақсүйектің толық дамымауымен туылған нәрестедегі тыныс алу обструкциясы синдромын жою тәсілі. Жоғарғы жақсүйектің толық дамымауымен сырқаттанатын балаларда компрессиялық-дистракциялық остеосинтезді қолдану нәтижелері. Беттің ортаңғы аймағының толық дамымауымен сырқаттанатын балаларда компрессиялық-дистракциялық остеосинтезді қолдану нәтижелері.
9	Трансплантациялау принциптері мен әдістері, балалардағы ерекшеліктері	Стоматологияда сүйек тіндерін трансплантациялау. Қызылиектің инфекцияланған тіндерін алып тастаудағы хирургиялық операциялар. Қызылиек тіндерін алмастыру. Тіндер регенерациясы туралы түсінік. Васкуляризацияланған трансплантаттар. Сүйектік тіндерді алу үшін хирургиялық емдеу тәсілдерін және донорлық аймақтарды таңдау. Трансплантаттардың түрлері: аутогенді трансплантат (сүйектің өзіндік тіні), аллогенді (басқа адамдардан), ксеногенді (жануарлардан), синтетикалық. Шеміршек тіндерін трансплантациялау әдістері, оның ішінде балалардағы.
10	Самай-төменгі жақсүйек буынының (СТЖБ) аурулары	СТЖБ ауруларының жіктелімі. Этиологиясы, патогенезі, артриттердің, остеоартроздардың клиникалық көріністері, СТЖБ ішкі бұзылыстары, СТЖБ дисфункциясының ауырсыну синдромы. Диагностикасы және саралау диагностикасы, дәрі-дәрмектермен жергілікті және жалпы емдеу сызбанұсқасы, СТЖБ ауруларының жіті кезеңдері мен созылмалы сатыларын емдеу кезеңінде қолданылатын ФТЕ варианттары. Мимикалық және шайнау бұлшықеттерін емдік шынықтыру сызбанұсқасы. Дәрі-дәрмектермен емдеу, ФТЕ, ЕДШ қолдану арқылы СТЖБ функциясын қалпына келтіру мүмкіншіліктері. Самай-төменгі жақсүйек буынының анкилозы, оның ішінде балалардағы. Төменгі жақсүйектің контрактурасы, оның ішінде

		проведение местного лечения у пациентов с остеорадионекрозами, остановка кровотечения при четвертой стадии заболевания, диагностика вторичных изменений.
9	Современные принципы лечения опухолей челюстно-лицевой области	Лечение доброкачественных опухолей мягких тканей и костей лицевого скелета. Показания и противопоказания к проведению сочетанного, комбинированного и комплексного лечения злокачественных опухолей челюстно-лицевой области, сроки средней нетрудоспособности у больных со злокачественными опухолями головы и шеи в зависимости от стадии заболевания и методов лечения. ВКК, МРЭК. Хирургические методы реабилитации, челюстно-лицевое протезирование, диспансеризация. Биопсия образования, планирование операции, выполнение операций: блоковидная резекция альвеолярного отростка челюсти, континуитальная резекция челюсти, резекция челюсти с одномоментной ауто- или аллопластикой, удаление доброкачественных образований мягких тканей, проведение склерозирующей терапии и удаление сосудистых опухолей. Уход за операционной раной. Составление схем послеоперационного лечения и реабилитации пациента.
10.	Особенности обследования и подготовка больных к реконструктивным операциям в челюстно-лицевой области, в том числе у детей	Современные оперативные вмешательства в челюстно-лицевой области. Возникновение адаптационной реакции на хирургическую агрессию, показания к выполнению оперативных вмешательств у онкологических больных, у которых опухоли локализируются в области головы и шеи. Требования к анестезиологическому обеспечению. Особенности обследования и подготовка больных к реконструктивным операциям в челюстно-лицевой области, в том числе у детей. Принципы планирования местнопластических операций в челюстно-лицевой области, в том числе у детей.
11	Пластика местными тканями: показания к применению, методы, приемы, в том числе у детей	Способы перемещения, трансплантации тканей или имплантации замещающих их материалов. Несвободная и свободная пластика. Преимущества пластики местными тканями. Методы и приемы пластики местными тканями. Особенности пластики местными тканями у детей. Противопоказания к пластическим операциям. Возможные осложнения: нагноение, некроз и отторжение трансплантата, образование келоидных рубцов. Предупреждение осложнений.

		эритроплазия Кейра. С меньшей частотой озлокачествления (факультативные): поздние лучевые язвы кожи, кожный рог, мышьяковистые кератозы, актинические кератозы, туберкулезная волчанка, трофические язвы и другие, хронически протекающие язвенные и гранулематозные поражения кожи (лепра, сифилис, красная волчанка, глубокие микозы). Классификация Машкиллейсона (1970): классификация предраковых изменений слизистой оболочки рта и красной каймы.
7	Принципы и методы диспансеризации больных с предраковыми заболеваниями	Схема проведения диспансеризации, этапы диспансеризации и методика ее проведения: I этап — диспансерный отбор, II этап — диспансерный учет и III этап — диспансерное наблюдение. Плановые комплексные осмотры и индивидуальные осмотры по обращаемости. Оформление документации о проведении профосмотров, уточнение диагнозов (использование дополнительных методов исследования), консультации врачей других специальностей, заполнение контрольной карты диспансерного больного (форма № 30) и составления индивидуального плана лечебно-оздоровительных мероприятий, распределение пациентов по группам диспансерного наблюдения. Составление схемы лечения каждого больного, определение частоты явок в поликлинику, мероприятий по оздоровлению труда и быта. 1) нуждающиеся в активном лечении; 2) находящиеся под наблюдением. Показатели эффективности диспансеризации больных с предраковыми заболеваниями.
8	Злокачественные опухоли кожи лица, дифференциальная диагностика, принципы и методы лечения, профилактика, в том числе у детей. Злокачественные опухоли нижней губы, принципы и методы лечения, профилактика, в том числе у детей	Злокачественные опухоли челюстно-лицевой области. Рассматриваются согласно утвержденным протоколам лечения злокачественные поражения слизистой оболочки полости рта, кожи лица, нижней губы, челюстных костей, слюнных желез в зависимости от их локализации и распространения, клиническая картина, диагностика, дифференциальная диагностика, методики хирургического лечения. Пути метастазирования при злокачественных опухолях челюстно-лицевой области, клиническая симптоматика метастазов в регионарные лимфатические узлы, методы диагностики, операции на регионарном лимфатическом аппарате. Первичная диагностика злокачественных образований, заполнение нормативной документации на первично выявленного онкологического больного,

		балалардағы. Қарап тексеру кезеңді санаиялық шаралардың алмасуы. СТЖБ шығуын қалпына келтіру, тістерді тегістеу, жеңілдетілген каппаны дайындау, төменгі жақсүйекті лигатурамен уақытша бекіту, буын пункциясы. ЕДШ сызбанұсқасын өңдеу, санаиялық шараларды жүргізу, аурудың қайта өршуін мерзімді бойынша алдын алу. Самай-төменгі жақсүйек буынының жарақаттық анкилозы. Самай-төменгі жақсүйек буын анкилозын емдеу және олардың алдын алу. СТЖБ жарақаттық артритін диагностикалау және емдеу әдістері, СТЖБ жігі және созылмалы шығуын қалпына келтіру, асқынуларын алдын алу мақсатында ФТЕ мен емдік денешынықтыруды қолдану арқылы төменгі жақсүйектің жарақаттан сынуын кешенді емдеу. Операция алдындағы дайындық, СТЖБ қимылын қалпына келтіру бойынша жасалатын операциялар, остеотомия, анкилоз кезінде жасалатын сүйек-пластикалық операциялар, жасанды буындардың имплантациясы. Операциядан кейінгі оңалтуда ФТЕ және ЕДШ әдістерін қолдану, диспансеризация, еңбекке жарамсыздық мерзімін анықтау, мүгедектілік.
11	Төменгі жақсүйектің оқ тимеген сынуы	Төменгі жақсүйектің жарақаттан сынуының жіктелісін қарастыру, зерттеудің негізгі және қосымша әдістері, төменгі жақсүйектің әртүрлі бөліміндегі сынықтардың орналасуына байланысты клиникалық көрінісінің ерекшеліктері. Тіске салынатын лигатуралардың, сымды және пластмассалық, құрама шендеуіштердің көмегімен емдеудің ортопедиялық әдістері. Сымдармен тігу, спицаларды қолдану арқылы сүйектік, сүйекішілік және құрама остеосинтездердің әр түрімен емдеудің хирургиялық әдістері. Остеосинтездерді жүргізу кезінде жансыздандыру және операциялық жолдармен түсу варианттары. Жарақат алған тістер мен төменгі жақсүйектерді диагностикалау мен емдеудің мануальды машықтары. Тіс реплантациясы операциясы, лигатуралармен байлау (току) арқылы тістерді бекіту, сымнан және лентадан жасалған шендеуіштермен жақсүйектерді бекіту, бекіткіш аппараттарды қолдану, ортопедиялық протездер, каппалар. Жарақаттарды операциядан кейін жүргізу. Еңбекке уақытша жарамсыздықтың мерзімі, амбулаториялық кезеңде медициналық оңалту сызбанұсқасын құру.

12	Жоғарғы жақсүйектің октимеген сынуы	Жоғарғы жақсүйектің Ле Фор 1, 2, 3 бойынша сынуы. Ликворея диагностикасы, неврологиялық симптомати-касы, сәулелік диагностиканы жүргізу, транспортты им-мобилизация, емдеудің ортопедиялық әдістері. Жоғарғы жақсүйектің сынуын емдеудің хирургиялық әдістері: Фальтин-Адамс, Фидершпиль бойынша остеосинтез. Көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Сымнан және лен-тадан жасалған шендеуіштермен бекіту, бекітуші аппарат-тарды, ортопедиялық протездерді, каппаларды қолдану. Сымдармен тігу, спицаларды қолдану арқылы сүйектік, сүйекішілік және құрама остеосинтездер операцияла-ры. Жарақаттарды операциядан кейін жүргізу. Еңбекке уақытша жарамсыздықтың мерзімі, амбулаториялық кезеңде медициналық оңалту сызбанұсқасын құру.
13	Беттің орта аймағындағы сүйектердің сынуы	Мұрын сүйектерінің сынуы: клиникалық көріністері, сәулелік диагностика, алғашқы, білікті және мамандан-дырылған жәрдемдер көрсету, сүйектерді репозици-ялау әдістері, интраназальды тампонадалар, оңалту. Бетсүйектің және оның доғасының сынуы: бетсүйек сынуының жіктелімі, клиникасы, сәулелік диагности-ка, емдеудің консервативті және хирургиялық әдістері. Беттің орта аймағындағы сүйектердің сынуымен сырқаттанатын науқастарды емдеудің ортопедиялық әдістері, хирургиялық емдеу әдістерінің көрсетімдері, жарақаттарды операциядан кейін жүргізу. Еңбекке уақытша жарамсыздықтың мерзімі, амбулаториялық кезеңдегі медициналық оңалтудың сызбанұсқасы. Мұрын сүйектерін интраназальды бимануальды аспаптық ре-позициялау, мұрыннан қан кеткен кездегі алдыңғы және артқы тампонада. Сымдармен тігу, спицаларды қолдану арқылы сүйектік, сүйекішілік және құрама остеосинтез-дер операциялары, бетсүйекті және оның доғасын қанды және жабық түрде репозициялау. Жарақаттарды опера-циядан кейін жүргізу.
14	Үш тармақты және бет нервiнiң ауру-лары мен зақымда-нуы, оның iшiнде балалардағы. Үш тармақты және бет нервiнiң аурулары мен зақымданула-	Бет нервiнiң зақымдану деңгейiне байланысты жарақаттан зақымдануы, диагностикалау мүмкiншiлiктерi, диагнос-тиканың сәулелiк және функциональды әдiстерi. Бет нервi зақымдануын емдеудiң хирургиялық әдiстерi және оның асқынулары, құлақмаңы-шайнау бұлшықетi аумағының жарақаттары кезiндегi бет нервi тармақтарының үздiксiздiгiн қалпына келтiру мәселелерi, мимикалық бұлшықеттердi статикалық және динамикалық түрде

		вопросы диспансеризации, реабилитация больных с до-брокачественными опухолями челюстно-лицевой обла-сти: лечебная физкультура, рациональное протезирование, лечение послеоперационных невритов. Анализ лучевых методов исследования, биопсия образования, планирова-ние операции, выполнение операций: блоковидная резек-ция альвеолярного отростка челюсти, континуитальная резекция челюсти, резекция челюсти с одномоментной ауто- или аллопластикой. Составление схем послеопера-ционного лечения и реабилитации пациента.
5	Значение ранней диагностики. Онкологическая настороженность. Принципы дис-пансеризации	Первичная диагностика злокачественных образований, за-полнение нормативной документации на первично выяв-ленного онкологического больного, проведение местного лечения у пациентов с остеорадионекрозами, остановка кровотечения при четвертой стадии заболевания, диагно-стика вторичных изменений.
6	Предраковые за-болевания кожи лица, красной кай-мы губ, слизистой оболочки полости рта	Предраковые заболевания кожи лица, красной каймы губ, слизистой оболочки полости рта: классификация, этиоло-гия, гистогенез, диагностика, клиника, лечение, профи-лактика, в том числе у детей. Факторы внешней среды, вы-зывающие или способствующие возникновению предрака кожи, слизистой оболочки полости рта и красной каймы губ, классификация предопухолевых (предраковых) про-цессов слизистой оболочки полости рта. С высокой часто-той озлокачествления (облигатные): опухоли и опухоле-подобные образования мягких тканей, болезнь Боуэна. С меньшей частотой озлокачествления (факультативные): лейкоплакия (веррукозная форма), папилломатоз, эрозив-но-язвенная и гиперкератотическая форма красной вол-чанки, эрозивно-язвенная и гиперкератотическая форма красного плоского лишая, постлучевой стоматит. Клас-сификация предопухолевых (предраковых) процессов красной каймы губ. С высокой частотой озлокачествле-ния (облигатные). Бородавчатый предрак, ограниченный гиперкератоз, хейлит манганотти. С меньшей частотой озлокачествления (факультативные): лейкоплакия (верру-козная форма), кератоакантома, кожный рог, папиллома, эрозивно-язвенная и гиперкератотическая форма крас-ной волчанки и красного плоского лишая, постлучевой хейлит. Классификация предопухолевых (предраковых) процессов кожи. С высокой частотой озлокачествления (облигатные): пигментная ксеродерма, болезнь Боуэна,

		диагностики. Классификация предраковых заболеваний. Клиническая симптоматика, возможности диагностики, хирургическое лечение облигатных и факультативных предраков. Приводятся международная гистологическая и клиническая классификации опухолей челюстно-лицевой области. Классификация злокачественных опухолей челюстно-лицевой области. Стадии поражения по системе TNM. Заполнение нормативной документации, проведение забора материала для цитологической диагностики, проведение разных видов биопсий, формирование диспансерных групп и их наблюдение. Проведение симптоматического местного лечения пациентов после лечения злокачественных опухолей в онкодиспансере, проведение хирургического лечения пациентов с факультативными предраками.
2	Кисты челюстей	Классификация одонтогенных и неодонтогенных кист челюстей. Этиология, патогенез, клиника, диагностика, дифференциальная диагностика. Хирургические методы лечения. Особенности предоперационной подготовки. Выбор анестезиологического пособия. Подготовка зубов к операции. Проведение операции цистотомии и цистэктомии при одонтогенных и неодонтогенных кистах. Послеоперационное ведение раны. Диспансеризация. Экспертиза ВУТ.
3	Доброкачественные опухоли и кисты мягких тканей челюстно-лицевой области	Классификация доброкачественных опухолей и мягкотканых кистозных образований полости рта, челюстно-лицевой области и шеи. Этиология, клинические проявления, дифференциальная диагностика, специальные методы диагностики, варианты биопсий, методики оперативного лечения. Анализ лучевых методов исследования, биопсия образования, планирование операции, удаление кистозных образований мягких тканей. Послеоперационное ведение раны. Диспансеризация. Экспертиза ВУТ.
4	Доброкачественные опухоли костей лица	Классификация доброкачественных остеогенных, неостеогенных и одонтогенных опухолей, клинические проявления, дифференциальная диагностика, специальные методы диагностики, варианты биопсий, методики оперативного лечения. Опухолоподобные поражения костей лицевого скелета. Клиника, диагностика, лечение, средние сроки утраты трудоспособности у больных с доброкачественными опухолями челюстно-лицевой области,

	рын кешенді емдеудегі хирургиялық әдістері, балалардағы ерекшеліктері	тарту әдістері. Үш тармақты нервтің жарақаттан зақымдануы: клиникалық диагностикалау мәселелері, үш тармақты нервтің зақымдануы, жақ-бет аймағының жарақаттары және ятрогенді факторлар кезіндегі зерттеудің қосымша әдістері, хирургиялық әдістемелері: декомпрессия, нервэкзerez, нервомия және нервэктомия, бет нервтерінің жарақаттары кезінде дәрі-дәрмектермен жергілікті және жалпы емдеудің сызбанұсқасы, Бет нервтерінің зақымдануларын емдеудің орташа мерзімі, осы топтағы науқастарды оңалту және диспансеризациялау. Нервтерге жасалатын операциялар: құлақмаңы-шайнау бұлшықеті аумағының жарақаты кезінде бет нерві тармақтарының үздіксіздігін қалпына келтіру, мимикалық бұлшықеттерді статикалық және динамикалық түрде тарту әдістері, декомпрессия, нервэкзerez, нервомия және нервэктомия. Бет нервтерінің және жақсүйектердің зақымдануын емдеудің орташа мерзімі, осы топтағы науқастарды оңалту және диспансеризациялау. Үш тармақты нервтің невралгиясы мен невриттері. Этиологиясы, патогенезі, үш тармақты нервтің екінші және үшінші тармақтары невралгиясының клиникалық көріністері, зақымданудың топикалық диагностикасы. Үш тармақты нервтің невриттері. Этиологиясы, патогенезі, топикалық диагностикасы. Консервативті жолдармен емдеу. Үш тармақты нерв тармақтарын емдік және диагностикалық мақсатта блокадалау. ФТЕ тағайындау, неврологтың қатысуымен науқастарды кешенді тексеруден өткізу, Дәрі-дәрмектермен емдеуді тағайындау.
15	Стоматологиялық имплантация	Стоматологиялық имплантация: көрсетімдері, қарсы көрсетімдері, имплантаттардың түрлері. Имплантацияға науқастарды дайындау. Стоматологиялық имплантациядан кейін науқастарды қадағалау, балалардағы ерекшеліктері. Дентальды имплантация. Дентальды имплантацияның түрлері. Дентальды имплантация көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Имплантаттар конструкциясын талғау. Имплантациялау әдістемесі. Асқынулары және олардың алдын алу жолдары.
16	Ерте және кеш туындайтын асқынулар, переимплантиттер, оларды емдеу, балалардағы ерекшеліктері	Ерте және кеш туындайтын асқынулар, переимплантиттер, оларды емдеу, балалардағы ерекшеліктері. Субпериостальды имплантаттың конструктивті элементтерінің ашылуы (протрузиясы). Имплантация орнының инфекциялануына ұласатын сілемей қабығында жауыржараның туындауы. Қабынуға қарсы және кератопластикалық заттарды қолдана отырып емдеу.

17	Жақ-бет аймағы жарақаттанған наукастарды госпиталдан кейін оңалту және диспансеризациялау	Тістері, альвеолярлы өсінділері, бет қаңқасының сүйектері мен жұмсақ тіндері жарақаттанған наукастарды оңалту. ЕДШ, ФТЕ, ДКК, МОСК. Жарақаттан болған созылмалы остеомиелиттермен, баяу консолидация кезінде, жарақаттан болған артриттермен сырқаттанатын наукастарды диспансеризациялау. Диспансерлік қарап тексеру, оңалту шараларын анықтау және оның мерзімі, жақсүйектердің альвеолярлы өсіндісіне жасалатын секвестрэктомия. Кешенді ЕДШ өңдеу. ФТЕ тағайындау көрсетімдерін анықтау және сынықтары бітпеген және жалған буын кезінде оңалтудың хирургиялық кезеңіне дайындау.
Жиыны: 372 сағат		
Стационардағы жақ-бет хирургиясы – 5		
1	Хирургиялық стоматологиядағы имплантология	Цистэктомия және синусотомия операциясынан кейін сүйек тіндерінің кемісітігін алмастыруға қолданылатын имплантациялық материалдар. Қолдану көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Операциялық әрекеттердің әдістері. Біркезеңді, екікезеңді цилиндрлік және пластинкалық имплантанттармен жасалынатын дентальды имплантация. Көрсетімдері, операция алдында жоспарлау. Жақсүйектердің синусотомиясы мен цистэктомиясы кезінде имплантациялық материалдарды қолдану. Дентик имплантанттарды фантомда қондыру және денталтық имплантация операциясына көмекшілік ету. Операциядан кейін жарақатты жүргізу.
2	Операциялық жолмен емдеудің инновациялық әдістері	Операциялық жолмен емдеудің инновациялық әдістері. Эндовидеохирургия, телемедицина. Сүйек тіндерін қалпына келтіру үшін жасушалық технологияларды қолдану. Тіндік инженерия. Жасушалық технологиялардың көмегімен жойылған тіндерді қалпына келтіру әдістемесі.
3	Жақ-бет аймағының құрама және жанамаласқан зақымданулары	Бассүйектің, кеуденің, құрсақ қуысының және тірек қаңқасы сүйектерінің зақымдануымен бірге жүретін жақ-бет аймағының жарақатына қатысты пайда болатын синдромдар, политравмалардың мәселелері және жарақат процессінің ағымына тигізетін әсері. Алғашқы дәрігерлік, білікті және мамандандырылған жәрдем көрсету, Мамандандырылған стационарларда хирургиялық жәрдем көрсету реттілігі мен ауқымын анықтау. Ішкі ағзалар, ми және тірек қаңқасы сүйектерінің зақымдануымен байланысты жақ-бет аймағының құрама және жанамаласқан

7	Экстирпация подчелюстной слюнной железы	Удаление кист и опухолей слюнных желез (с экстирпацией подчелюстной слюнной железы, субтотальная резекция околоушной слюнной железы. При локализации опухоли в поднижнечелюстной и подъязычной слюнных железах опухоль удаляют вместе с железой. Опухоли, расположенные на небе, щеке, губах, языке, иссекают в пределах неповрежденных тканей. Особенность операций на околоушной слюнной железе, связь с разветвлением лицевого нерва в толще железы. Характер и объем оперативного вмешательства. Прогноз. Послеоперационная реабилитация. Экстирпация подчелюстной слюнной железы у детей.
8	Эпидермальная киста правой щеки, в том числе у детей	Эпидермальная киста (атерома) как опухоль группы кистозных кист. Механизм образования: закупорка выводных отверстий фолликулов сальной железы. Наиболее частая локализация в челюстно-лицевой области: на коже лица, шеи, волосистой части головы. Факторы риска. Лечение эпидермальной кисты Хирургия эпидермальной кисты. Удалении оболочки и иссечении выводного протока. Риск рецидива. Характер и объем оперативного вмешательства. Прогноз. Послеоперационная реабилитация.
9	Свободная пересадка костного ауто трансплантата при пластике послеоперационного дефекта нижней челюсти, в том числе у детей	Одноэтапное и двухэтапное остеопластическое замещение дефектов нижней челюсти. Предварительная биологическая подготовка костного трансплантата. Этапы пластики. Свободная пересадка трансплантата в мягкие ткани около дефекта кости или в подкожную клетчатку передней стенки грудной клетки сроком на 2-3 мес. Остеотомия, установление отломков в правильное положение Свободная пересадка комбинированных тканей. Пластика комбинированными тканями: свободная пересадка ауто трансплантатов, состоящих из различных составных частей. Контурная пластика.
Итого: 372 часа		
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре – 3		
1	Организация оказания помощи при онкологических заболеваниях челюстно-лицевой области в РК. Диспансеризация	Нормативная документация по организации онкологической службы в РК, функции онкологических диспансеров, НИИ онкологии и медицинской радиологии. Порядок направления пациентов на консультацию и лечение в онкологический диспансер, вопросы диспансеризации больных с доброкачественными и злокачественными опухолями челюстно-лицевой области, заполнение нормативной документации. Клинические и параклинические методы

		укладок при проведении лучевой диагностики, временные и окончательные способы остановки кровотечения, борьба с асфиксией, проведение противошоковых мероприятий, заполнение нормативной документации.
4	Доброкачественные и злокачественные опухоли слюнных желез	Опухоли слюнных желез, согласно Международной гистологической классификации: эпителиальные и неэпителиальные. Заболеваемость. Морфологическая классификация опухолей слюнных желез. Классификация опухолей по стадиям развития. Доброкачественные опухоли. Аденома слюнных желез. Аденолимфома слюнных желез. Полиморфная аденома. Местнодеструктирующие опухоли. Ацинозно-клеточная опухоль. Злокачественные опухоли. Мукоэпидермоидная опухоль. Цилиндрома. Карциномы. Саркомы. Обнаружение. Лечение. Операции на слюнных железах: удаление слюнного камня из протока железы, расширение устья протока при его стенозе, вскрытие железы при абсцедировании, удаление кисты (чаще вылушивание), удаление слюнной железы при хроническом воспалении, сиалолитиазе, опухоли. Прогноз. Доброкачественные и злокачественные опухоли слюнных желез у детей.
5	Врожденные и приобретенные дефекты и деформации челюстно-лицевой области. Пути и методы их устранения	Недоразвитие нижней челюсти (микрогения, ретрогнатия). Чрезмерное развитие нижней челюсти (прогнатия нижней челюсти, прогения, макрогения). Открытый прикус. Недоразвитие верхней челюсти (верхняя микрогнатия, опистогнатия). Чрезмерное развитие верхней челюсти (верхняя прогнатия). аномалийное положение отдельных зубов, сужение челюстей, глубокий прикус, прогнатия, ложная прогения и др. изучение диагностических моделей в артикуляторе - (формы и размера зубных рядов, апикального базиса, вида соотношения челюстей), а также рентгенологическое исследование челюстей и ВНЧС. Телерентгенография. Ортопедические аппараты для лечения зубочелюстных деформаций и аномалий: механические и функциональные, съемные и несъемные, исправляющие и ретенционные. По назначению аппараты исправляющие (репонирующие), фиксирующие (удерживающие), направляющие, замещающие, формирующие, разобщающие, комбинированные. Особенности у детей.
6	Трахеостомия, в том числе у детей	Показания. Классификация. Инструментарий для трахеостомии. Техника выполнения. Ошибки и осложнения. Уход за ребенком с трахеостомой.

		закымданулары кезінде ерте және кеш туындайтын асқынулар. Иондық сәулелендірумен, температуралық факторлармен байланысты бет қаңқасының жарақаттан зақымдауын қарастыратын мәселелер, беттің күй және үсу деңгейлерін анықтау, күй ауқымын анықтау, клиникалық көріністері, күйік ауруларының симптомдары, күйік ауруларының кезеңіне байланысты дәрі-дәрмектермен жергілікті және жалпы емдеудің сызбанұсқалары. Клиникасы, диагностикасы, алғашқы хирургиялық өңдеудің ерекшеліктері. Жанамаласқан және құрама жарақаттар кезінде алғашқы, білікті және мамандандырылған жәрдем көрсету. Бимаксиларлы шендеу операциялары, қарапайым аппараттармен, пластмассалық шендеуіштермен және каппалармен бекіту, сынықтарды хирургиялық бекіту көрсетімдерін анықтау. Остеосинтез операциялары. Мамандандырылған стационарларды талғау мәселелері. Миішілік, неврологиялық және басқа асқынуларды шығару үшін диагностикалық зерттеулер жүргізу. Операциядан кейін жарақаттарды жүргізу. Еңбекке уақытша жарамсыздық мерзімі, амбулаториялық кезеңде медициналық оңалту сызбанұсқасы.
4	Жақ-бет аймағының жарақаттан зақымдануының жалпы және жергілікті асқынулары	Қан тамырлардың, нервтердің зақымдануымен және сүйек жарақаттарының іріндеуімен бірге жүретін төменгі жақсүйектің жарақаттан сынуының ерте және кеш туындайтын асқынуларын қарастыру. Жоғарғы жақсүйектің жарақаттан зақымдауының асқынулары: қан кету, жұмсақ тіндер эмфиземасы, миішілік асқынулар, неврологиялық асқынулар, асқынулар дамуының алдын алу мәселелері, наукастарды оңалту. Бимаксиларлы шендеу операциялары, қарапайым аппараттармен, пластмассалық шендеуіштермен және каппалармен бекіту, сынықтарды хирургиялық бекіту көрсетімдерін анықтау. Фальтин-Адамс, Федершпиль және минипластиналармен остеосинтез жасау операциясы. Миішілік, неврологиялық және басқа асқынуларды шығару үшін диагностикалық зерттеулер жүргізу.
5	Маргинальды периодонт хирургиясындағы тіндер регенерациясы	Бағытталған регенерация техникасын қолдану. Имплантациялық материалдар: жіктемесі, қолдану көрсетімдері. Оперция әдістері. Наукастарды операцияға дайындау: кәсіби гигиена, эндодонтия, тістерді шендеу, тістерді іріктеп тегістеу, остеокондукторларды және мембраналарды қолдану арқылы хирургиялық жолдармен емдеу. Асқынулардың алдын алу. Диспансерлік бақылау.

6	Ауыз қуысы жұмсақ тіндерінің протезалды хирургиясы	Тыртықтарды жою жолдарымен жартылай алмалы-салмалы және толық алмалы-салмалы протездермен ауыз қуысын протездеу көрсетімдері, ауыз қуысы кіреберісінің тереңдеуі, френулопластикалар. Ауыз қуысының жұмсақ тіндеріне жасалатын хирургиялық емнің әртүрлі варианттары: тіл және ерін жүгеншіктерін жамау, тыртықты тартылымдарды жою, ашық және жабық вестибулопластиканың варианттары. Ауыз қуысының кіреберісін операциядан кейін алмалы-салмалы және тұрақты конструкциялармен қалпына келтіру.
7	Жоғарғы және төменгі жақсүйектердің протезалды хирургиясы	Альвеолярлы өсіндінің, қатты таңдайдың дұрыс пішіндерін қалыптастыру, жақсүйектердің остеофиттерін, экзостоздарын және тіл шодырларын алып тастау және альвеола аралық биіктікті құру көрсетімдері. Науқастарды операцияға дайындау. Жақсүйектердің протез салатын орнын құру операциясы. Жарақаттарды операциядан кейін жүргізу, асқынулардың алдын алу.
8	Денталық имплантация	Денталық имплантаттардың жіктемесі, остеоинтеграция концепциясы, қолдану көрсетімдері, емдеуді жоспарлау, операция алдындағы дайындық. Имплантаттардың түрлеріне байланысты денталық имплантаттарды қою әдістері, хирургиялық кезеңге арналаған аспаптар мен құрал-жабдықтар. Синуслифтинг және аугментация жолдарымен имплантаттың сүйекішілік бөлігін орнықтыруға арналаған адекватты жағдайларды құру әдістері. Имплантациялық материалдар, альвелярлы биіктікті көбейтудегі аспаптар мен құрал-жабдықтар. Дентальды имплантацияның хирургиялық кезеңін жоспарлау және орындау кезіндегі қателіктер, мүмкін болатын асқынулар. Науқастарды операцияға дайындау: кәсіби гигиена, денталық имплантация операциясын жоспарлау. Дентальды имплантацияның хирургиялық кезеңін өздігінен орындау немесе операцияға көмекшілік ету, имплантат басын, қызылиектік манжетканың қалыптастыру құрылғысы, операциядан кейін жарақатты жүргізу. Периимплантиттерді емдеу.
9	Жақ-бет хирургиясындағы реконструктивті-қалпына келтіру	Бас пен мойынның туа пайда болған кемістіктері мен деформациялары кезінде жақ-бет хирургиясында жасалынатын реконструктивті-қалпына келтіру операциясы, балалардағы ерекшеліктері, операциясы. Бас пен

		с острыми и хроническими сиаладенитами. Слюннокаменная болезнь, этиология, клиническая диагностика, лечение в зависимости от локализации слюнного камня. Сиалозы. Синдром Шегрена, классификация сиалозов, этиология, патогенез, клиника, диагностика, дифференциальная диагностика, схемы медикаментозной терапии. Экстренные и плановые операции: бужирование, инстиляция, зондирование слюнных протоков, введение контрастных препаратов. Удаление слюнных камней путем проведения сиалодохотомии. Органосохраняющие операции на слюнных железах, экстирпация поднижнечелюстной слюнной железы. Послеоперационное местное и общее медикаментозное лечение, ФТЛ. Экспертиза утраты временной нетрудоспособности. Болезни слюнных желез у детей.
2	Лимфадениты и аденофлегмоны челюстно-лицевой области и шеи	Лимфоаденопатия челюстно-лицевой области и шеи. Дифференциальная диагностика. Одонтогенные лимфадениты челюстно-лицевой области. Этиология, патогенез, клиника, диагностика, планирование лечения, медикаментозное и хирургическое лечение. Гнойные лимфадениты челюстно-лицевой области. Диагностика, хирургическое и медикаментозное лечение. Особенности первичной хирургической обработки, диагностическая пункция, общее и местное медикаментозное лечение. Хронические лимфадениты, дифференциальная диагностика лимфоаденопатий челюстно-лицевой области. Проведение первичной хирургической обработки абсцессов и флегмон челюстно-лицевой области, простое и атипичное удаление причинных зубов. Дренажирование гнойной раны челюстно-лицевой области, выбор дренажей и антисептиков для инстилляций гнойной раны, уход за трахеостомой. Наложение вторичных швов. Экспертная оценка временной утраты трудоспособности. Лимфадениты и аденофлегмоны челюстно-лицевой области и шеи у детей.
3	Классификация травм челюстно-лицевой области	Классификация травм челюстно-лицевой области: травмы мягких тканей, костей лицевого скелета, периферических нервов, слюнных желез и их выводных протоков, ВНЧС. Общие вопросы диагностики, травматический шок. Осложнения при травматических повреждениях челюстно-лицевой области, их лечение и профилактика, в том числе у детей. Изучение рентгенологических

		Дренирования гнойной раны челюстно-лицевой области, выбор дренажей и антисептиков для инстилляций гнойной раны, уход за трахеостомой. Наложение вторичных швов. Экспертная оценка временной утраты трудоспособности.
13	Современные принципы лечения гнойно-воспалительных процессов челюстно-лицевой области и шеи	Комплексное противовоспалительное лечение при гнойно-воспалительных процессах челюстно-лицевой области и шеи. Показания к назначению и виды ФТЛ в разные стадии воспалительного процесса. Определяются возможности лечения в специализированном стационаре, переводе в отделение интенсивной терапии и реанимации, привлечение к лечению пациентов торакальных хирургов, невропатологов, нейрохирургов и др. Показания к проведению методов детоксикации: гемо и лимфосорбция, УФО крови. Взятие мазков из гнойной раны для микробиологического исследования и определения чувствительности к антибиотикам. Экспрессдиагностика анаэробной инфекции. Назначение рациональной антибиотикотерапии, дезинтоксикационной терапии, десенсибилизирующих и симптоматических препаратов. Местное лечение раны.
14	Одонтогенные синуситы	Этиология, патогенез, классификация, диагностика, дифференциальная диагностика одонтогенных и риногенных верхнечелюстных синуситов. Этиология, клиническая картина и диагностика перфорации дна верхнечелюстной пазухи. Хирургические способы устранения перфораций дна верхнечелюстной пазухи. Схемы лечения больных с острыми и хроническими одонтогенными синуситами верхнечелюстной пазухи. Экстренные и плановые операции: пункция пазухи, радикальная операция, пластическое устранение свища пазухи. Послеоперационное местное и общее медикаментозное лечение, ФТЛ. Экспертиза утраты временной нетрудоспособности, послеоперационная реабилитация в условиях поликлиники. Одонтогенные гаймориты. Соустье полости рта с гайморовой пазухой, в том числе у детей.
Итого: 372 часа		
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре – 2		
1	Болезни слюнных желез	Этиология, патогенез, клиника, диагностика вирусных и бактериальных сиаладенитов. Хронические сиаладениты, классификация, клиническая картина, диагностика, дифференциальная диагностика. Схемы лечения больных

	операциясы, балалардағы ерекшеліктері	мойынның жүре пайда болған кемістіктері мен деформациялары кезінде жақ-бет хирургиясында жасалынатын реконструктивті-қалпына келтіру операциясы, балалардағы ерекшеліктері.
10	Жақ-бет аймағының қатерсіз ісіктерін алып тастау	Тіндерді бір кезеңді әдіспен қалпына келтірумен бірге бассүйек-жақ-бет аймағындағы қатерсіз ісіктерді алып тастау, балалардағы ерекшеліктері. Стоматологиядағы және жақ-бет хирургиясындағы криодеструкция.
11	Замануи остеосинтездерді қолдана отырып бет қаңқасы сүйектерінің сынықтарын емдеу, балалардағы ерекшеліктері	Жақ-бет аймағының жарақаттарын емдеудің ортопедиялық және хирургиялық әдістерінің көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Операцияны жүргізу әдістері, операциядан кейінгі кезеңде дәрі-дәрмектермен емдеу. Алғашқы дәрігерлік, білікті және мамандандырылған жәрдем көрсету ауқымы. ЕДШ, ФТЕ, ДКК, МОСК. Жұмсақ тіндердің, бет қаңқасы сүйектерінің, бассүйек-ми нервтерінің шеткі бөлімдерінің, сілекейбездің және оның түтіктерінің жарақаттарын хирургиялық жолдармен емдеу, микрохирургияны және операциялық оптиканы қолдану әдістері, остеосинтездің ауызсыртылық және ауызішілік остеосинтездері.
12	Бет қаңқасының сүйектеріне жасалатын қалпына келтіру операциялары	Бет қаңқасының сүйектеріне жасалатын қалпына келтіру операциялары, донорлық аймақтан алынған тері-бұлшықет-сүйектік кесінділерді қолдана отырып бассүйектің, беттің жоғарғы, ортаңғы және төменгі аймақтарының жарақаттан кейінгі деформацияларын жою, балалардағы ерекшеліктері.
13	Құлақ қалқанын қалпына келтіру, балалардағы ерекшеліктері	Құлақ қалқанының жартылай және толық кемістіктерін қалпына келтіру, балалардағы ерекшеліктері. Құлақ қалқанының отоластикасы немесе пластикасы. Тарбиған құлақ қалқанын түзету. Тостаған тәрізді құлақты түзету. Сыртқы құлақтың дұрыс дамымаған кемістігін - микроотияны түзету. Құлақ қалқаны кемістіктерінің себептері, операция көрсетімдері. Операцияны жүргізу. Тиімділігі. Асқинулары және олардың алдын алу шаралары.
14	Жоғарғы ерін мен таңдайдың қоянжырығын емдеу, балалардағы ерекшеліктері	Беттің туа біткен кемтарлығының этиологиясы мен патогенезі. Жоғарғы ерін мен таңдай қоянжырығының жіктелімі. Жоғарғы ерінің бір және екіжақты бітпеуі. Жоғарғы ерін мен таңдайдың туа біткен бітпеуінің клиникалық көрінісі. Беттің туа біткен кемтарлығы кезіндегі клиникасы мен функциональды бұзылыстардың

		ерекшеліктері. Жоғарғы еріннің бітпеуін хирургиялық жолдармен емдеу. Таңдайдың бітіспеуін хирургиялық жолдармен емдеу. Таңдайдың туа біткен бітіспеуі кезінде жасалатын операцияның мерзімдері. Хейлопластика, ринохейлопластика. ураностафилопластика. Әдістемесі. Асқынулары және олардың алдын алу шаралары. Еріннің, мұрынның операциядан кейінгі деформациялары, таңдай кемістігі. Операциядан кейін оңалту.
15	Жоғарғы және төменгі жақсүйектің альвеолярлы өсінділерін қалпына келтіру, балалардағы ерекшеліктері	Жоғарғы жақсүйектің альвеолярлы өсінділерін және төменгі жақсүйектің альвеолярлы бөлігін түзету. Бірнеше әдістермен қоса жасалынатын альвеолопластика. Альвеолярлы доғаның қыры бойынша немесе сүйектің беткейінен алынған «үстеме» жамау, сүйектің бір немесе қос қабырғасын вертикальды остеотомия және транспозиция жасағаннан кейін сүйек ішіне жамау салу, сүйектің бір қабырғасын сындыру арқылы жүргізілетін вертикальды остеотомия және пайда болған кеңістікті биоматериалдармен толтыру. Пародонтологиялық таңғыш. Альвеолопластика көрсетімдері. Операциядан кейін туындайтын асқынулар, оңалту.
16	Жергілікті тіндерді қолдана отырып жоғарғы және төменгі қабақтарға жүргізілетін операциялары (блефаропластика), балалардағы ерекшеліктері	Блефаропластика әдістемесі, жүргізу көрсетімдері. Блефаропластиканың қарсы көрсетімдері. Блефаропластика операциясына дайындық. Операцияның кезеңдері: артық тіндерді белгілеу, теріні тілу, артық терілерді және шелмай жарықтарын кесіп алу, теріге косметикалық тігістер салу, тігістерге стерильденген жапсырмалар қою. Операциядан кейінгі кезеңнің ерекшеліктері. Мүмкін болатын асқынулар: тері астында қан ұю (темекі тартатын науқастарда қауіп өте жоғары, 7-10 күннен кейін өздігінен кетеді), терідегі тігістердің орнында гипертрофиялық тыртықтар түзіледі (гипертрофиялық тыртықтардың пайда болуы терінің жеке бейімділігі кезінде туындайды). Блефаропластикадан кейін қалпына келтіру.
Жиыны: 372 сағат		
Стационардағы жақ-бет хирургиясы – 6		
1	Көрші тіндерді қолдана отырып бастың шаш бөлігіндегі ауқымды кемістіктерді жою	Көрші тіндерді (ротациялық кесінділерді) қолдана отырып бастың шаш бөлігіндегі ауқымды кемістіктерді жою, балалардағы ерекшеліктері. Жақ-бет аймағындағы жарақаттарды тігудің негізгі кезеңдері. Жарақат жиектерінің бір біріне бейімделуі туралы түсінік. Барынша эстетикалық тиімділікке жету. Тігіс материалдарына

		остеомиелитов в разные фазы воспалительного процесса. Хронический одонтогенный остеомиелит челюстей, остеорадионекроз. Клиника, диагностика. Планирование лечения, медикаментозная терапия, методики хирургического лечения хронического одонтогенного остеомиелита челюстей, сроки проведения секвестрэктомии, послеоперационное ведение раны. Экспертная оценка временной утраты трудоспособности.
11	Абсцессы и флегмоны челюстно-лицевой области	Клиническая топография поверхностных и глубоких клетчаточных пространств в челюстно-лицевой области. Клиническая симптоматика абсцессов и флегмон, диагностика, выбор анестезиологического пособия. Хирургические доступы, ведение гнойной раны, медикаментозная терапия. Местная медикаментозная терапия гнойной раны челюстно-лицевой области в разные фазы воспалительного процесса. Показания для наложения вторичного раннего и позднего швов. Фурункулы и карбункулы лица. Клиника, диагностика, выбор анестезии, оперативный доступ, проведения первичной хирургической обработки при фурункуле или карбункуле челюстно-лицевой области. Особенности медикаментозной терапии, профилактика осложнений. Тяжелые осложнения одонтогенных гнойно-воспалительных процессов. Классификация медиастенитов, клиника, диагностика, показания для трахеостомии, организация хирургической помощи и виды хирургических доступов к средостению, особенности дренирования, медикаментозной обработки ран. Сепсис, синус-тромбоз, клиника, диагностика, организация и осуществление лечения. Оральный хронический сепсис. Фокальная инфекция. Этиология, патогенез, диагностика, этапы профилактики. Анаэробная инфекция челюстно-лицевой области. Классификация, диагностика, планирование и особенности хирургического лечения.
12	Осложнения одонтогенных гнойно-воспалительных процессов	Тяжелые осложнения одонтогенных гнойно-воспалительных процессов. Медиастениты, сепсис, флебиты лицевых вен, тромбоз пещеристого синуса. Клиника, диагностика, организация и осуществление хирургического лечения. Оральный хронический сепсис. Фокальная инфекция. Этиология, патогенез, диагностика. Операции первичной хирургической обработки разлитых флегмон челюстно-лицевой области, передняя верхняя медиастинотомия.

		и проводниковой анестезии с использованием различных анестетиков: торусальная, мандибулярная, ментальная, Гоу-Гейтс, Акинози-Вазирани туберальная, инфраорбитальная, подвисочная. Проводниковые анестезии у детей.
8	Современная классификация гнойно-воспалительных процессов челюстно-лицевой области	Острый и хронический периодонтит, острый и хронический остеомиелит, абсцессы и флегмоны челюстно-лицевой области, воспалительные заболевания слюнных желез, воспаление верхнечелюстной пазухи, артриты ВНЧС, специфические воспалительные заболевания. Этиология, патогенез, особенности клинической картины. Диагностика, микробиологическое исследование, комплексное лечение. Особенности течения и ведения гнойно-воспалительных процессов челюстно-лицевой области у детей. Пути распространения гнойной инфекции, в том числе у детей.
9	Хирургия маргинального периодонта	Классификация заболеваний маргинального периодонта, диагностика, показания и противопоказания к хирургическому лечению, этапы предоперационной подготовки пациента. Показания к проведению гингивальной, мукогингивальной и остеомукогингивальной хирургии при заболеваниях маргинального периодонта, методики оперативных вмешательств. Подготовка пациента к операции: профессиональная гигиена, эндодонтия, шинирование зубов, избирательное шлифование зубов, проведение различных вариантов хирургического лечения на мягких тканях полости рта и альвеолярных отростках челюстей. Диспансерное наблюдение.
10	Дифференциальная диагностика периодонтитов, периоститов и остеомиелитов	Клиника, диагностика острых одонтогенных периоститов челюстей, особенности течения на верхней и нижней челюсти. Планирование лечения при сохранении и без сохранения причинного зуба. Особенности предоперационной подготовки причинного зуба, обоснование анестезии. Варианты проведения ПХО при периоститах верхней и нижней челюсти с вестибулярной и оральной поверхности, вертикальные, горизонтальные рассечения десны. Изучаются схемы общего лечения одонтогенных периоститов в разные фазы воспалительного процесса. Остеомиелиты челюстей. Современная классификация. Этиология и патогенез. Методики первичной хирургической обработки гнойного очага при острых одонтогенных остеомиелитах. Схемы лечения острых одонтогенных

		қойылатын талаптар, жіктемесі. Жіптерді байлау техникасы. Тігістердің түрлері. Жақ-бет аймағындағы жаракаттарға тігіс салу тәртіптері. Балалардағы ерекшеліктері.
2	Толық және жартылай кемістіктері бар мұрынды қалпына келтіру	Толық және жартылай кемістіктері бар мұрынды қалпына келтіру, балалардағы ерекшеліктері. Кемістіктің себептері. Операциялық әрекеттің түрлері. Анестезияның ерекшеліктері, науқастарды операция алдында дайындау. Толық және жартылай кемістіктер кезінде мұрынды қалпына келтіру бойынша жасалатын операцияның әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері. Операциядан кейін науқасты жүргізу, оңалту. Балаларда кездесетін толық және жартылай кемістік кезінде жасалатын операцияның ерекшеліктері.
3	Мұрын пішіні өзгерген жағдайда жасалатын операциялар	Мұрын пішіні өзгерген жағдайда жасалатын операциялар (ринопластика), балалардағы ерекшеліктері. Толық және жартылай кемістіктер кезінде мұрын пішінінің өзгеруі, оның ішінде балалардағы ерекшеліктері. Кемістіктің себептері. Операциялық әрекеттердің түрлері. Анестезия ерекшеліктері, науқасты операция алдында дайындау. Мұрын пішіні өзгерген жағдайда жасалатын операцияның әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері. Операциядан кейін науқасты қарып тексеру, оңалту. Балаларда мұрын пішіні өзгерген жағдайда жасалатын операцияның ерекшеліктері.
4	Шықшытбезді алып тастау	Бет нервінің тармақтарын сақтай отырып шықшытбезді алып тастау, балалардағы ерекшеліктері. Шықшытбезді алып тастау көрсетімдері. Операцияның түрлері. Анестезия ерекшеліктері, науқасты операция алдында дайындау. Шықшытбезді алып тастау операциясының әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері. Операциядан кейін науқасты жүргізу, оңалту. Балаларда шықшытбезді алып тастау операциясының ерекшеліктері.
5	Көз жасы жолдарына жасалатын қалпына келтіру операциялары	Көз жасы жолдарына жасалатын қалпына келтіру операциялары, балалардағы ерекшеліктері. Көз жасы жолдарына жасалатын операцияның көрсетімдері. Операцияның түрлері. Анестезия ерекшеліктері, науқасты операция алдында дайындау. Көз жасы жолдарына жасалатын қалпына келтіру операциясының әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері.

		Операциядан кейін науқасты жүргізу, оңалту. Балаларда көз жасы жолдарына жасалатын қалпына келтіру операциясының ерекшеліктері.
6	Баяу қозғалатын немесе толық қозғалмайтын төменгі жақсүйектің функциясын қалпына келтіру	Баяу қозғалатын немесе толық қозғалмайтын төменгі жақсүйектің функциясын қалпына келтіру, балалардағы ерекшеліктері. Баяу қозғалатын немесе толық қозғалмайтын төменгі жақсүйектің функциясын қалпына келтіру операциясының көрсетімдері. Операцияның түрлері. Анестезия ерекшеліктері, науқасты операция алдында дайындау. Баяу қозғалатын немесе толық қозғалмайтын төменгі жақсүйектің функциясын қалпына келтіру операциясының әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері. Операциядан кейін науқасты жүргізу, оңалту. Балаларда баяу қозғалатын немесе толық қозғалмайтын төменгі жақсүйектің функциясын қалпына келтіру операциясының ерекшеліктері.
7	Тістүйістің бұзылуымен байланысты жоғарғы және төменгі жақсүйектерге жасалатын операциялар	Ортодонтиялық еммен бірге тістүйістің бұзылуымен (ортогнатика) байланысты жоғарғы және төменгі жақсүйектерге жасалатын операциялар, балалардағы ерекшеліктері. Шайнау функциясы және дикция. Өсу, тұқым қуалаған себептер немесе жарақаттар процессінде сыртқы факторлардың әсерінен туындайтын жоғарғы және төменгі жақсүйектер диспропорциясы. Тұрақты ортодонтиялық техникамен (брекет-жүйесімен) ортогнатиялық хирургияның үйлесуі. Окклюзия, тістүйіс бұзылыстарын, тіс қатарларын түзету. Анестезия ерекшеліктері, науқасты операция алдында дайындау. Операция әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері. Операциядан кейін науқасты қарап тексеру, оңалту. Балаларда тістүйістің бұзылуымен байланысты жоғарғы және төменгі жақсүйектерге жасалатын операциялар.
8	Беттің пропорциясы бұзылған кезде бет қаңқасына жасалатын сүйек-пластикалық операциялар, балалардағы ерекшеліктері	Силикондық имплантаттарды қолдана отырып бет деформациясын жою. Хирургияда силикондық композицияларды қолдану мүмкіншілігіндегі тәжірибелік зерттеулер. Силикондық имплантаттардың артықшылығы. Силоксанды эластомерлер негізіндегі (силикондарды) биоматериалдардың бітіп кету процессі. Анестезия ерекшеліктері, науқасты операция алдында дайындау. Операция әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері. Балаларда беттің пропорциясы бұзылған кезде бет қаңқасына жасалатын сүйек-пластикалық операциялардың ерекшеліктері.

4	Особенности проведения общего обезболивания	Показания и подготовка пациента под наркоз. Условия проведения общего обезболивания (агаралгезия, нейролептаналгезия, иглорефлексотерапия, электроаналгезия). Особенности проведения анестезии у больных с общей соматической патологией, беременных женщин, кормящих матерей. Подбор пациентов для проведения хирургических манипуляций под общим обезболиванием. Возможности проведения кратковременного неинтубационного наркоза в условиях поликлиники и интубационного наркоза в условиях стационара. Показания для общего обезболивания и клиническое и параклиническое обследование пациента перед проведением общего обезболивания. Особенности проведения общего обезболивания у детей.
5	Местное обезболивание	Инструменты для местного обезболивания. Местные анестетики в хирургической стоматологии. Инфильтрационная анестезия в хирургической стоматологии. Внутривертебральная проводниковая анестезия на нижней челюсти. Внеротовая проводниковая анестезия ветвей нижнечелюстного нерва. Внутривертебральная проводниковая анестезия на верхней челюсти. Внеротовая анестезия верхнечелюстного нерва. Особенности местной анестезии у детей.
6	Осложнения местной анестезии в челюстно-лицевой хирургии	Местные осложнения инъекционного обезболивания на нижней челюсти, обусловленные повреждением жевательных мышц, ветвей и сплетений нижнечелюстного нерва. Местные осложнения инъекционного обезболивания на верхней челюсти, обусловленные повреждением кровеносных сосудов, ветвей и сплетений верхнечелюстного нерва. Профилактика, лечение. Общие осложнения, возникающие при проведении анестезии в челюстно-лицевой области. Вопросы и перспективы развития местного обезболивания в хирургической стоматологии. Варианты профилактики и лечения местных осложнений местного обезболивания: травматический неврит нижнечелюстного, язычного нервов, подглазничного нерва, гематома мягких тканей подглазничной, щечной и подвисочной областей, нарушения гемодинамики (обморок, коллапс), симптомы токсического действия анестезирующих препаратов.
7	Проводниковые анестезии	Проводниковые анестезии: виды, показания к применению, возможные осложнения, в том числе у детей. Варианты инфильтрационной (мягкие ткани, подслизистая, поднадкостничная, внутрикостная, интралигаментарная)

		Лабораторный и функциональный диагностический контроль за состоянием основных систем организма. Режим и питание больного. Обезболивание. Профилактика, диагностика и лечение раневых осложнений: кровотечения, нагноения, эвентрация. Понятие о реабилитации после хирургического лечения. Перевязки, снятие швов, физиотерапия и лечебная физкультура.
	Итого: 360 часов	
	Хирургия челюстно-лицевая в стационаре – 1	
1	Организация стоматологической и челюстно-лицевой хирургической службы в РК	Организация отделения челюстно-лицевой хирургии и хирургического стоматологического кабинета поликлиники. Нормативы организации отделения. Количество коек на 10 тыс. населения. Помещения, операционные отделения. Нормативная (учетно-отчетная) документация по хирургической стоматологии. Приказы МЗ РК об организации хирургической службы. Правовые акты по здравоохранению. Оснащение кабинета хирургической стоматологии. Инструменты и оборудование. Варианты оснащения хирургического кабинета районной, областной и городской стоматологической поликлиник. Инструментарий и оборудование для проведения операции удаления зуба, экстренных и плановых амбулаторных операций. Комплектация хирургического стоматологического кабинета медикаментозными препаратами.
2	Современные принципы асептики и антисептики в челюстно-лицевой хирургии	Подготовка рук хирурга и операционного поля. Дезинфекция и стерилизация инструментария и перевязочного материала. Антисептические растворы в практике хирурга-стоматолога. Вопросы асептики и антисептики в историческом плане, современные методики гигиенической и хирургической обработки рук, современные антисептики для обработки операционного поля, варианты химической, физической дезинфекции и стерилизации, оснащение ЦСО, укомплектованность кадрами, предстерилизационная подготовка.
3	Виды обезболивания в челюстно-лицевой области, в том числе у детей	Виды обезболивания и показания к их применению при операциях в челюстно-лицевой области, в том числе у детей. Решение проблемы боли в хирургической стоматологии. Понятие боли. Проблемы, стоящие перед врачом при проведении обезболивания. Принципы обезболивания.

9	Мимикалық бұлшықеттер қимылының бұзылысы кезінде жасалынатын қалпына келтіру операциялары	Мимикалық бұлшықеттер қимылының бұзылысы кезінде жасалынатын қалпына келтіру операциялары: бет нервiнiң зақымдануыларын (салдануы, парезi) микротехникалық хирургияны қолдана отырып операциялық жолмен емдеу, балалардағы ерекшелiктерi. Анестезия ерекшелiктерi, науқасты операция алдында дайындау. Операция әдiстемесi. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшелiктерi. Балаларда мимикалық бұлшықеттердiң қимылы бұзылған кезде жасалатын қалпына келтіру операцияларының ерекшеліктері.
10	Ұйқы апноэ синдромы кезінде қолданылатын операциялық ем	Ұйқы апноэ (түнде демнің уақытша тоқтап қалуы, корыл) синдромы кезінде қолданылатын операциялық ем, балалардағы ерекшеліктері. Анестезия ерекшеліктері, науқасты операция алдында дайындау. Операция әдістемесі. Асқынулары, олардың алдын алу және оларды емдеу ерекшеліктері. Балаларда ұйқы апноэ синдромын операциялық жолмен емдеу ерекшеліктері.
11	Жақ-бет аймағының ауруларымен сырқаттанатын балаларға психологиялық жәрдем көрсету	Балаларда жақ-бет аймағы кемістіктері мен деформацияларының үш деңгейі. Жасқа, аурудың айқындылығына, психологиялық оңалтуға байланысты балалар психикасының өзгеруі. Ерте оңалту кезеңінде емдеу және оң нәтижелерге жету. Операциядан кейінгі жағымсыз асқынулар: мінез-құлықтың, тамақтанудың, ұйқының бұзылуы, әртүрлі фобиялар. Операция алдындағы және операциядан кейінгі психикалық жағдайларды түзету. Жеке оңалту бағдарламасын өңдеу арқылы баланың психикалық дамуын қалыптастыру. Эстетикалық ақауларға бала мен оның ата-анасының бейімділігін шыңдау, кешенді сатылы оңалту процессін жүргізу үшін психологиялық қолайлы жағдайларды қалыптастыру. Жақ-бет аймағының ауруларымен сырқаттанатын балалардың жеке дамуы мен әлеуметтік бейімділігі.
	Жиыны: 372 сағат	

3.3 Резиденттердің өзіндік жұмысы (РӨЖ) жоспарының үлгісі

№	РӨЖ мазмұны
Амбулатория-емханадағы жақ-бет хирургиясы -1, 2	
1	Наукастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Хирургиялық стоматологиялық кабинетті медикаментозды препараттармен жабдықтау.
4	Арнайы мамандардың кабинеттерінде жұмыс істеу.
5	Еңбекке уақытша және тұрақты жарамсыздықты сараптау бойынша ДКК кабинетінде жұмыс істеу.
6	Еңбекке уақытша жарамсыздықтың сараптама бағасы.
7	Күндізгі стационарда жұмыс істеу.
8	Стационарды үйге ұйымдастыру.
9	Функционалды диагностика кабинетінде жұмыс істеу.
10	Инфильтрациялық анестезияның (жұмсақ тіндер, сілемейқабық асты, сүйектің сыртқы қабығы асты, сүйекішілік, интралигаментарлы) барлық түрін жүргізу.
11	Өртүрлі анестетиктерді қолдана отырып өткізгіштік анестезияны жүргізу: торусальды, мандибулярлы, ментальды, Гоу-Гейтс, Акинози-Вазирани туберальды, инфраорбитальды, самайасты.
12	Жасалынатын шұғыл операциялық әрекеттердің көрсетімдері мен қарсы көрсетімдерін анықтау.
13	Жақ-бет аймағының аурулары бар науқастар гемотрансфузиясының көрсетімдері мен қарсы көрсетімдерін анықтау.
14	Дені сау адамдарды және жақ-бет аймағының аурулары бар науқастарды диспансеризациядан өткізу.
15	Клиникалық конференцияларға баяндамалар мен презентациялар дайындау.
16	Саламатты өмір салтын қалыптастыру бойынша жұмыс істеу.
17	Кітапханада, Интернетте жұмыс істеу.
18	Резидентура тындарманының портфолиосын құру.
Жалпы хирургия	
1	Бөлімшеде науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Госпитализацияланған науқастардың алғашқы құжаттамаларын рәсімдеу.
4	ҚР хирургиялық қызметін реттейтін ҚР ДСМ бұйрықтарымен танысу.

		мошонки». Стандарты диагностики и лечебной тактики на до- и госпитальном этапах. Диспансеризация больных. Врожденные деформации опорно-двигательного аппарата у детей. Стандарты диагностики и лечебной тактики на до- и госпитальном этапах. Диспансеризация больных.
15	Основные принципы диагностики и лечения опухолей	Общая характеристика опухолей. Доброкачественные и злокачественные новообразования. Пути метастазирования. Клиническая классификация опухолей. Клиническая диагностика. Иммуномаркеры опухолей. Специальные методы диагностики. Морфологическая верификация диагноза. Определение стадии рака. Принципы хирургического лечения опухолей. Основы комплексной терапии злокачественных опухолей. Принципы организации онкологической службы.
16	Предоперационный период, тактика врача при госпитализации больного с экстренной хирургической патологии	Основные принципы предоперационной подготовки и послеоперационного ведения больных. Критерии операционного риска. Основы предоперационной подготовки в экстренной и плановой хирургии. Анестезиолого-реанимационное обеспечение в экстренной и плановой хирургии. Оценка тяжести состояния больных. Катетеризация центральных вен. Абсолютные, относительные показания к операции в плановой и экстренной хирургии. Понятие о противопоказаниях к операции. Критерии операционного риска, пути его снижения. Подготовка больного к операции. Цели подготовки. Деонтологическая подготовка. Медикаментозная и физическая подготовка больного. Роль физической подготовки в профилактике послеоперационных инфекционных осложнений. Подготовка полости рта, подготовка желудочно-кишечного тракта, кожных покровов. Выбор обезболивания и подготовка к нему. Подготовка к экстренным операциям. Юридические и правовые основы проведения обследования и оперативных вмешательств.
17	Мониторинг за состоянием больных в послеоперационном периоде	Послеоперационное ведение больных. Энтеральное, парентеральное и энтеральное зондовое питание. Порядок обследования больных, находящихся на парентеральном питании. Реакция организма на операционную агрессию. Расстройства дыхания, сердечной деятельности, функции желудочно-кишечного тракта и органов мочевого выделения, тромбозомболические осложнения. Их профилактика, диагностика и лечение. Клиническое наблюдение за больным.

		Принципы диагностики, оценочные шкалы степени тяжести и прогноза заболевания. Антибактериальная терапия, дезинтоксикация. Экстракорпоральные методы детоксикации. Специфическая хирургическая инфекция. Столбняк, анаэробная инфекция. Классификация, этиология, патогенез, диагностика, принципы лечения, профилактика. Рожа. Этиология, классификация, клиника, диагностика, лечение, осложнения. Значение гипербарической оксигенации в лечении гнойных осложнений. Столбняк. Возбудитель. Патогенез, клиника, диагностика, лечение и профилактика. Актиномикоз. Локализация, частота, особенности клиники, диагностика, лечение. Лечебная тактика при нозокомиальной, анаэробной инфекции.
12	Синдром системного воспалительного ответа на инфекцию (SIRS)	Определение, факторы риска. Гипотеза о «системном» воспалении. Клиническая симптоматика, лабораторная диагностика. Рациональная антибиотикотерапия. Профилактика синдрома системного воспалительного ответа на инфекцию.
13	Острые и хронические расстройства кровообращения	Нарушения артериального кровотока. Острые и хронические. Основные причины нарушения артериального кровотока. Общие принципы клинической и инструментальной диагностики. Степени острой ишемии и стадии хронической артериальной недостаточности. Оперативное и консервативное лечение. Первая помощь при острых нарушениях артериального кровообращения. Принципы комплексного лечения. Нарушения венозного кровообращения. Острые венозные тромбозы и хроническая венозная недостаточность. Общие принципы клинической и инструментальной диагностики. Профилактика осложнений. Принципы комплексного лечения. Нарушения лимфообращения. Лимфостаз. Основные причины. Принципы диагностики и лечения. Тактика введения больного при острых тромбозах и эмболиях.
14	Диагностика и лечения пороков развития	Синдром нарушения выделительной функции кишечника у детей (новорожденные, дети старшего возраста). Хирургические причины, стандарты диагностики и лечебной тактики на до- и госпитальном этапах. Организация диспансерного наблюдения за больными. Синдром внешних деформаций - пороки развития, заболевания передней брюшной стенки и пахово-мошоночной области у детей. Синдром «отечной и гиперемированной

5	Іш қуысы ағзаларының аурулары кезінде жасалынатын операциялық әрекеттерге қатысу.
6	Функциональдық зерттеуге қатысу. Асқазанды сүңгілеу, рентгеноскопия, фиброгастроскопия, ұлпалы ағзалардың УДЗ және басқа да зерттеулердің мәліметтерін түсіндіру.
7	Емханада кезекшілік ету.
8	Қабылдау бөлімінде кезекшілік ету.
9	Клиникалық және патология-анатомиялық конференцияларға баяндамалар мен презентациялар дайындау.
10	Алынған тақырыпқа рефераттар дайындау.
11	Кітапханада, интернетте жұмыс істеу.
12	Эндоскопиялық, рентгенологиялық және ультрадыбыстық зерттеу әдістерінің, МРТ, КТ мәліметтерін түсіндіру.
13	Операциялық әрекеттерге қатысу: аппендэктомия, жарықты кесу, жарықты жамау, геморроидэктомия, жіті және созылмалы парапроктиттер кезінде, жарақаттарды АХӨ.
14	Новокаинды блокаданы өз бетінше жүргізу (паравертебральды, вагосимпатикалық, паранефральды, қабыртқааралық және т.б.).
15	Хирургиялық науқастарға емдік тамактандыруды ұйымдастыру және қолдану.
16	Конференцияларға тезистер, мақалалар, баяндамалар дайындау, медициналық басылымдар (журналдар, тезистер жиынтығы).
17	Басқа бөлімшелердің консилиумдері мен консультацияларына қатысу.
18	Бөлімшелерде кезекшілік ету.
19	Қабылдау бөлімінде кезекшілік ету.
20	Резидентура тыңдарманының портфолиосын құру.
Стационардағы жақ-бет хирургиясы – 1, 2, 3, 4, 5, 6	
1	Палаталардағы науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Қан топтарын, резус-факторды, донор мен реципиент қаны сәйкестілігінің сынамасын анықтау.
4	Инъекцияның барлық түрлерін.
5	Жіті және созылмалы периодонтит кезінде тістерді қарапайым және атипиялық түрде алып тастау операциясы
6	Ауыз қуысында алғашқы хирургиялық өңдеу өткізу.
7	Жарақаттарды операциядан кейін жүргізу.

8	Диагностикалық пункция.
9	Созылмалы лимфаденит кезіндегі эксцизиялық және пункциялық биопсия.
10	Жақ-бет аймағының іріңді жарақаттарын дренаждау.
11	Іріңді жарақаттарды инстиляциялау үшін дренаждар мен антисептиктерді талғау.
12	Трахеостомдарға күтім жасау.
13	Екіншілікті тігіс салу.
14	Жақ-бет аймағының флегмоналарын алғашқы хирургиялық өңдеу, алдыңғы жоғарғы медиастинотомия операцияларына көмекшілік ету.
15	Іріңді жарақаттардан микробиологиялық зерттеуге және антибиотиктерге сезімталдығын анықтауға сұртінді алу.
16	Анаэробты инфекциялардың экспресс-диагностикасы.
17	Операциядан кейін дәрі-дәрмектермен жергілікті және жалпы емдеу, ФТЕ.
18	Шығып кеткен СТЖБ қалпына келтіру.
19	Тістерді тегістеу.
20	Жеңілдетілген каппаларды дайындау.
21	Төменгі жақсүйекті лигатурамен уақытша бекіту.
22	Буын пункциясын орындау.
23	ЕДШ сызбанұсқасын құру, санациялық шараларды жүргізу.
24	Тігіс материалдарын талғау.
25	Сіреспеге және құтыруға қарсы шараларды тағайындау.
26	Мұрыннан қан кеткен кезде алдыңғы және артқы тампонада жасау.
27	Операциядан кейінгі кезеңде алмалы-салмалы және тұрақты конструкциялармен ауыз қуысы кіреберісін қалыптастыру.
28	Клиникалық және патология-анатомиялық конференцияларға баяндамалар, презентациялар дайындау.
29	Басқа бөлімшелердің консилиумдері мен консультацияларына қатысу.
30	Бөлімшелерде кезекшілік ету.
31	Қабылдау бөлімінде кезекшілік ету.
32	Кітапханада, интернетте жұмыс істеу.
33	Резидентура тыңдарманының портфолиосын құру.

		донорства в РК. Правила обследования доноров крови и ее компонентов. Организация диагностических исследований на ВИЧ, сифилис, гепатиты и другие инфекции, передаваемые трансмиссивным путем. Современные методы заготовки, консервирования крови и ее компонентов.
9	Ожоги и отморожения. Электротравма	Лечение ожогов и отморожений. Электротравма. Ожоги. Классификация, клинические фазы и стадии ожоговой болезни, патогенез, современные принципы лечения. Отморожения. Классификация, клиническое течение, лечение. Электротравма. Особенности реанимации при электротравме. Осложнения. Изменения основных функций и систем организма. Общая реакция на электротравму.
10	Современные принципы лечения ран	Раны. Классификация. Учение о хирургической инфекции. Микрофлора ран. Течение и заживление ран. Лечение ран. Первичная хирургическая обработка ран, показания и техника. Современные принципы лечения инфицированных ран. Первично-отсроченные швы. Показания. Кожная пластика. Значение метода микрохирургии в пересадке кожно-мышечных лоскутов.
11	Хирургическая инфекция: профилактика и лечение	Классификация, возбудители. Пути внедрения и распространения. Общая и местная реакция организма. Особенности воспалительных заболеваний на лице и шее. Применение протеолитических ферментов в гнойной хирургии. Принципы лечения: антибактериальная, иммунная, дезинтоксикационная, стимулирующая, общеукрепляющая терапия, местное лечение. Особенности течения гнойной инфекции у больных сахарным диабетом. Гнойные заболевания кожи и подкожной клетчатки. Фурункул, карбункул, гидраденит. Этиология, клиника. Гнойные заболевания лимфатических сосудов и узлов — лимфангит, лимфангоит, лимфаденит. Гнойные заболевания костей. Этиология, патогенез. Классификация. Клиническая картина остеомиелита. Принципы оперативного лечения. Гнойные заболевания суставов и синовиальных сумок — гнойный артрит, гнойный бурсит. Гнойные процессы в клетчаточных пространствах. Флегмоны и абсцессы. Определение понятий. Различия. Гнойные заболевания пальцев кисти — панариций, гнойный тендовагинит, флегмона кисти. Этиология, патогенез, клиническая картина. Лечение. Хирургический сепсис. Определение понятия. Причины развития. Патогенез. Возбудители.

		тазобедренный сустав, повязка на паховую и ягодичную область, колосовидная и Т-образная повязки на промежность). Бинтовые повязки на нижнюю конечность (колосовидная и комбинированная повязки на бедро, повязка на 1-й палец стопы, возвращающаяся, колосовидная и комбинированная повязка на стопу, крестообразная и возвращающаяся повязка на голеностопный сустав).
6	Общее действие травмы на организм	Общее действие травмы на организм. Шок, коллапс, обморок, терминальное состояние. Травматический токсикоз. Общие вопросы интенсивной терапии в хирургической практике. Шок – определение понятия, классификация, стадии. Травматический шок. Геморрагический шок. Септический шок. Анафилактический шок. Принципы лечения различных видов шока, профилактика развития шока. Профилактика и лечение послеоперационных осложнений. Обморок, коллапс, шок (патогенез, клиника, дифференциальная диагностика, лечение).
7	Кровотечение в общехирургической практике	Современные принципы борьбы с кровотечением и его последствиями. Переливание крови, компонентов и препаратов крови. Кровотечения. Классификация. Борьба с различными видами кровотечений. Методы определения кровопотери. Возмещение кровопотери. Методы временной и окончательной остановки кровотечения. Современные принципы лечения кровопотери. Безопасные границы гемодилюции. Кровосберегающие технологии в хирургии. Аутогемотрансфузия. Реинфузия крови. Кровезаменители - переносчики кислорода. Транспортировка больных с кровотечением.
8	Переливание крови и ее компонентов	Иммунологические основы трансфузиологии. Групповые системы эритроцитов. Групповая система АВО и групповая система резус. Методы определения групп крови по системам АВО и резус. Современные правила переливания крови по группам системы АВО и системы резус. Обязанности врача, переливающего кровь. Пробы на совместимость крови донора и реципиента перед переливанием. Документация переливания крови. Принципы современной компонентной терапии. Гемотрансфузионные реакции. Гемотрансфузионные осложнения, их профилактика, диагностика, принципы лечения. Массивные трансфузии, понятие об индивидуальном подборе крови, переливание аутокрови. Организация Службы крови и

4 Бейіндеуші шектес пәндердің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

4.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы
Клиникалық фармакология	
1	Клиникалық фармакологияның дәлелдемелі медицина тұрғысынан қарағандағы өзекті мәселелері.
2	Стоматологиялық практикадағы рациональды фармакотерапияның негізі.
3	Клиникалық фармакологияның этикалық және әлеуметтік аспектілері.
Жиыны: 6 сағат	
Сәулелік диагностика	
1	Стоматологиялық практикадағы зерттеудің визуальды әдістерінің мәні.
2	Стоматологиялық практикадағы зерттеудің қажетті визуальды әдістерін талғау. Балалардағы визуальды диагностиканың ерекшеліктері.
Жиыны: 4 сағат	
Нутрициология	
1	Қазақстанда емдік тамақтандыру қызметін ұйымдастыру.
2	Ішкі ағзалардың аурулары кезінде емдік тамақтандыру принциптерін негіздеу.
Жиыны: 4 сағат	
Нейрохирургия	
1	Нерв жүйесінің зақымдануын топикалық диагностикалау.
2	Нейрохирургиялық операция.
3	Нейрохирургияда қолданылатын диагностикалық әдістер.
4	Бассүйек-ми жарақаттары.
5	Омыртқалар мен жұлынның зақымдануы.
6	Ми және жұлын ісіктері.
7	Мидың қантамыр аурулары.
8	Мидың қабыну аурулары.
Жиыны: 16 сағат	
Урология	
1	ҚР урологиялық қызметті ұйымдастыру және қамтамасыз ету.
2	Урологиядағы диагностикалау әдістері.
Жиыны: 4 сағат	

Травматология және ортопедия	
1	ҚР травматологиялық және ортопедиялық қызметті ұйымдастыру.
2	Стоматологиялық жәрдем жағдайында травматологиялық және ортопедиялық патологияларды ерте анықтау және олардың алдын алу ерекшеліктері.
Жиыны: 4 сағат	
Анестезиология және реанимация	
1	ҚР анестезиологиялық және реанимациялық қызметті ұйымдастыру және қамтамасыз ету.
2	Анестезиологиялық және реанимациялық бөлімшелерде науқастар мен қызметшілер қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Деонтологиялық және құқықтық аспектілер.
3	Анестезия, реанимация және қарқынды терапия кезінде қолданылатын арнайы әдістер.
4	Поликомпонентті үйлестірілген анестезиялар туралы түсінік.
Жиыны: 8 сағат	

4.2 Семинарлар мен практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

№	Тақырыбы	Мазмұны
Клиникалық фармакология		
1	Клиникалық фармакология мен фармакотерапияның негізі. Биозквивалентті зерттеулер	Дәрілік заттардың мемлекеттік регламентациясы және клиникалық сынағы. Құрама фармакотерапияны жүргізудің негізгі принциптері. Дәрілердің өзара әсері. Тиімділігін болжау және мүмкін болатын жанама реакциялары. Орталық нерв жүйесінің функциясына әсер ететін дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы. Эндокринологиялық және метаболизм бұзылыстарын реттеуде қолданылатын дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы. Негізгі стоматологиялық ауруларды емдеуде қолданылатын дәрілік заттар.
2	Клиникалық фармакокинетика, фармакодинамика, фармакогенетика және хронофармакология	Клиникалық фармакокинетика, параметрлерінің дәрілік заттарды талғаудағы мәні, мөлшерлеу режимін анықтау. Клиникалық фармакодинамика және препараттардың өзара әсері. Жүктілік, лактация кезінде, балаларда, бауыр және бүйрек ауруларымен сырқаттанатын науқастарда, егде жастағы адамдарда дәрілік заттарды қолдану ерекшеліктері. Асқазан-ішек жолдары ағзаларының,

		Различные виды местного и общего применения антисептиков. Основные группы антисептических средств. Основы рациональной антисептической химиотерапии. Биологическая антисептика. Виды биологической антисептики. Средства биологической антисептики. Показания к антибактериальной терапии. Выбор антибактериального препарата. Выбор доз и метода введения антибактериального препарата. Оценка эффективности антибактериальной терапии. Смена антибактериального препарата в процессе лечения. Длительность антибактериальной терапии. Методы воздействия на иммунные силы организма. Пассивная и активная иммунизация в хирургии. Иммунокоррекция и иммуностимуляция. Смешанная антисептика.
3	Хирургическая операция, виды	Экстренная операция. Срочная операция. Плановая операция. Определение, сроки, выбор хирургического метода. Три этапа хирургической операции.
4	Инновационные методы оперативного лечения	Инновационные методы оперативного лечения. Эндовидеохирургия, телемедицина. Методика. Показания и противопоказания. Преимущества инновационных методов оперативного лечения.
5	Десмургия	Последовательность действий при выполнении перевязок. Десмургия, история десмургии. Клеевые повязки. Пластырные повязки. Косыночные повязки на разные части тела. Прощевидные повязки. Повязки с использованием трубчатых и трубчато-сетчатых бинтов. Общие правила наложения бинтовых повязок. Основные варианты бинтовых повязок (циркулярная, спиральная, ползучая, колосовидная, крестообразная и т.д.). Бинтовые повязки на голову и шею (циркулярная, возвращающаяся на голову, шапочка Гиппократы, «чепец», повязки на глаза, на подбородочную область типа «уздечки»). Бинтовые повязки на грудь и плечевой пояс (спиральная с «портупей», косая и крестообразная на грудную клетку). Повязки на молочную железу (давящая, защитная, поддерживающая). Повязка Дезо, повязка Вельпо. Бинтовые повязки на верхнюю конечность (спиральная и колосовидная повязка на пальцы, «перчатка», крестообразная и возвращающаяся повязка на кисть, черепашья повязка на локтевой сустав, спиральная на предплечье, колосовидная повязка на плечо). Бинтовые повязки на живот и таз (спиральная повязка на живот, колосовидная повязка на

		Оценка размера инородного тела, локализации. Извлечение инородного тела. Метод выбора при инородных телах наружного слухового прохода - промывание теплой водой из шприца емкостью 100-150 мл. Противопоказания. Осложнения. Оперативное удаление очень крупных инородных тел (осколки снарядов, металл и т.п.). Особенности клинических проявлений и удаления поврежденного зуба, имплантатов, инородных тел ротовой полости, глотки, наружного слухового прохода, полости носа у детей.
13	Травмы органа зрения, гематомы параорбитальные, переломы носа	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при травмах органа зрения, гематомах параорбитальных, переломах носа.
Итого: 360 часов		
Общая хирургия		
1	Организация хирургической службы в РК. Амбулаторная хирургическая служба	Клиническое исследование больного с часто встречающимися хирургическими заболеваниями, требующими лечения, как в экстренном, так и в плановом порядке в условиях поликлиники и стационара. Предварительный диагноз, критическая оценка направительного диагноза. Составление плана исследования больного. Выбор и обоснование специальных методов исследования. Определение показаний и противопоказаний к хирургическому лечению. Выбор оперативного пособия. Определение степени операционного риска. Ведение предоперационной подготовки и послеоперационного периода. Профилактика послеоперационных осложнений. Экспертиза трудоспособности.
2	Современные принципы асептики и антисептики	Методы обработки шовного материала, подготовка рук хирурга. Методы стерилизации инструментария, операционного белья, перевязочного материала. Механическая антисептика. Понятие о первичной и вторичной хирургической обработке ран, принципы и этапы выполнения. Физическая антисептика. Высушивание, тампонирующее, дренирование ран и полостей, вакуумная обработка, вакуумная аспирация, обработка пульсирующей струей жидкости, аспирационно-промывной метод, УФО, лазерное облучение, ультразвуковая кавитация, гипербарическая оксигенация, озонотерапия. Химическая антисептика. Способы использования различных химических веществ.

		канайналымның, бүйрек, бауыр, дәнекер тіндер мен буындар патологиясы кезіндегі фармакокинетиканың ерекшеліктері. Тыныс алу, ас қорыту ағзаларының және жүрек-қан тамыр жүйесінің аурулары кезінде қолданылатын дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы. Анемияға қарсы және антилипидемиялық заттардың клиникалық фармакологиясы.
3	Рациональды фармакотерапияның негізі. Дәрілік заттардың жанама әсерлері	Рациональды фармакотерапияны жүргізудің негізгі принциптері: рациональды құрама дәрілік заттардың принциптері. Бактерияға қарсы рациональды емді жүргізудің негізгі принциптері. Антисептиктер, анестетиктер, анальгетиктер, бактерияға және қабынуға қарсы препараттар. Әсер ету механизмі. Қолдану көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Қабынуға, бактерияға, вирусқа, саңырауқұлақтарға және паразиттерге қарсы дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы. Иммунотропты, аллергияға және ісіктерге қарсы дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы.
4	Фармакоэкономика және фармакоэпидемиология	Фармакоэкономика туралы түсінік: ұйымдастыру, міндеттері, экономикалық және әлеуметтік аспектілері. Дәрілер және тұлға. Дәрігер практикасындағы комплайнс. Жүктілік, лактация кезінде, балаларда, бауыр және бүйрек ауруларымен сырқаттанатын науқастарда, стоматологиялық практикадағы егде жастағы адамдарда дәрілік заттарды қолдану ерекшеліктері. Гемео- және гемостаз бұзылыстарын түзетуде қолданылатын дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы. Репродуктивті функцияларға әсер ететін дәрілік заттардың клиникалық фармакологиясы.
5	ДЗ жанама әсерлері, оларды анықтау әдістері, алдын алу және түзету	Науқастарда жанама әсерлердің даму механизмі және оларды анықтау әдістері (фармакодинамикалық, уытты, аллергиялық, парамедикаментозды), клиникалық көріністерінің (ауыртпалығы, таралуы, ағзалар мен жүйелерді зақымдау сипаты бойынша) ерекшеліктері. Дәрілік заттардың енгізу жолдарына, мөлшеріне, қолдану ұзақтығына байланысты жанама әсерінің туындауы. Дәрілік заттардың жанама әсерлері көрінісінің жасқа байланысты дамуы. Аурудың сипатына, функциональды жүйенің зақымдану ауыртпалығына, ДЗ мөлшеріне және қолдану ұзақтығына байланысты жанама әсерлердің даму ерекшеліктері. Клиникалық көріністің сипатына және

		ауыртпалығына байланысты дәрілік заттардың жанама әсерлерінің дамуында жәрдем көрсету принциптері.
6	Дәлелдемелі фармакотерапияның негізі	Фармакотерапияның тиімділігін және қауіпсіздігін бағалау. Дәрілік заттардың жанама әсерлерінің клиникалық аспектілері. Фармакотерапиядағы қателіктер мен асқынулар. Шұғыл жағдайлар кезінде қолданылатын дәрілік заттар. Рациональды фитотерапия мен биотерапияның негізі. Стоматологиялық практикада қолданылатын фито- және биотерапия заттарының клиникалық фармакологиясы, фармакокинетикасы және фармакодинамикасы.
Жиыны: 30 сағат		
Сәулелік диагностика		
1	Жүрек және қантамыр ауруларының визуальды диагностикасы	Жүрек-қантамыр жүйесі ауруларын зерттеу әдістері. Жүректің, ірі қан тамырлардың сәулелік анатомиясы. Жүрек және ірі қан тамырлар ауруларының рентген-семиотикасы. Жүрек ақауларының сәулелік диагностикасы. Қолқа аневризмасының, перикардиттің визуальды диагностикасы. Жүрек бұлшықеттері ауруларының визуальды диагностикасы. Балаларда жүрек-қантамыр жүйесі ауруларын визуальды тексеру ерекшеліктері.
2	Бронх-өкпе жүйесі ауруларының визуальды диагностикасы	Өкпе ауруларының, бронх өткізгіштігі бұзылыстарының, өкпедегі қанайналым бұзылыстарының рентген-семиотикасы. Бейспецификалық жіті және созылмалы қабыну ауруларының, кеуде қуысы лимфа түйіндері, өкпе, плевра туберкулезінің визуальды диагностикасы. Өкпе және көкірекорта ісіктерінің визуальды диагностикасы. Плевра және диафрагма ауруларының визуальды диагностикасы. Балаларда бронх-өкпе жүйесі ауруларын визуальды тексеру ерекшеліктері.
3	Асқазан және ішек ауруларының визуальды диагностикасы	Ас қорыту ағзаларының сәулелік анатомиясы мен рентген-физиологиясы. Жұтқыншақ пен өңешті тексеру әдістері. Асқазан мен ұлтабар зақымдарының визуальды диагностикасы. Асқазанның қатерсіз ісіктері. Жуан және тікішекті зерттеу әдістері.
4	Бауыр, билиарлы жүйе және ұйқы-без ауруларының визуальды диагностикасы	Бауыр мен өт шығару жолдарын зерттеу әдістері. Ұйқыз ауруларының визуальды диагностикасы. Балаларда ас қорыту жүйесі ауруларын визуальды зерттеу ерекшеліктері.

6	Мышечная кривошея, врожденная	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при мышечной кривошее.
7	Травмы костей и мягких тканей челюстно-лицевой области	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при травмах костей и мягких тканей челюстно-лицевой области.
8	Тактика врача при травматическом остеомиелите	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при травматическом остеомиелите.
9	Тактика врача при вывихе, привычном вывихе	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при вывихе, привычном вывихе.
10	Тактика врача при повреждении лицевых нервов	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при повреждении лицевых нервов.
11	Тактика врача при мышечной врожденной кривошее у детей	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации.
12	Диагностика и удаление поврежденного зуба, имплантатов, инородных тел ротовой полости, глотки, наружного слухового прохода, полости носа	Инородные тела наружного ротовой полости, глотки, наружного слухового прохода, полости носа. Наиболее частые варианты. Живые инородные тела. Механизм попадания инородных тел в ротовой полости, глотки, наружного слухового прохода, полости носа, в том числе у детей. Диагноз. Вид инородного тела (имеет ли оно острые края, является ли набухающим, были ли уже сделаны попытки удаления инородного тела и страдал ли больной до этого заболеваниями). Отоскопия, фарингоскопия, риноскопия, ларингоскопия как методы диагностики инородного тела.

12	Тактика врача при ушибах, ранах, укусах животных, отморожениях, ожогах слизистой области рта, носа, глаз, уха, волосистой части головы	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при ушибах, ранах, укусах животных, отморожениях, ожогах слизистой области рта, носа, глаз, уха, волосистой части головы.
13	Тактика врача при переломах костей лицевого черепа, верхней и нижней челюсти, суставов	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при переломах костей лицевого черепа, верхней и нижней челюсти, суставов.
Итого: 360 часов		
Хирургия челюстно-лицевая амбулаторно-поликлиническая - 2		
1	Переломы костей лицевого черепа	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при переломах костей лицевого черепа.
2	Переломы верхней и нижней челюсти, суставов	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при переломах верхней и нижней челюсти, суставов.
3	Травматический остеомиелит	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при травматическом остеомиелите.
4	Вывихи, привычный вывих	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при вывихе, привычных вывихах.
5	Повреждения лицевых нервов	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей при повреждениях лицевых нервов.

5	Бүйрек пен зәр шығару жолдары ауруларының визуальды диагностикасы	Бүйрек пен зәр шығару жолдарының сәулелік анатомиясы. Бүйрек пен зәр шығару жолдары ауруларының визуальды диагностикасы. Бүйректің қабыну ауруларының, бүйрек ісіктерінің, несеп-тас ауруларының визуальды диагностикасы. Балаларда бүйрек пен зәр шығару жолдарын визуальды тексеру ерекшеліктері. Балаларда бүйректің даму ақауларының визуальды диагностикасы.
6	Сүйектер мен буындар ауруларының визуальды диагностикасы	Сүйектер мен буындардың сәулелік анатомиясы. Сүйектер мен буындардың жасқа байланысты ерекшеліктері, балалардағы даму ақаулары. Сүйектер мен буындар аурулары мен зақымдарының визуальды диагностикасы. Сүйектер мен буындар қабыну ауруларының визуальды диагностикасы. Балаларда дегенеративті-дистрофиялық аурулардың визуальды диагностикасы. Сүйектер мен буындар ісіктерінің визуальды диагностикасы.
Жиыны: 32 сағат		
Нутрициология		
1	Нутрициология ұғымы және терминдері	Нутрициология ұғымы және терминдері. Тамақтандыру, тағам, тағам заттары, тағамның негізгі, эссенциальды және алмастырғы компоненттері туралы жалпы мәлімет. Халықты нутриентті қамтамасыз ету. Тағам заттарын алдын алу және емдік мақсатта қолдану. Макронутриенттер. Микронутриенттер. Тамақтандырудың классикалық және альтернативті теориялары. Тамақтанудың ғылыми концепциялары.
2	Жалпы нутрициология	Нәруыздар және нәруыздар алмасуы. Нәруыздың организмдегі рөлі. Нәруыздардың организмге қажеттілігі. Алмаспайтын амин қышқылдары. Алмасатын амин қышқылдары. Майлардың құрамы және оның энергиялық құндылығы. Майды қолдану ерекшеліктері. Көмірсулар, жіктелесі. Тамақ азықтарындағы және адам организміндегі көмірсулар. Су. Тамақтанудағы судың маңызы. Суды тұтыну. Басқа макронутриенттер. Дәрумендер, дәрументектес заттар, олардың жіктелесі. Минералды заттар және биоэлементтер. Биоэлементтер-органогендер. Фактілі тамақтанудың гигиеналық бағасының әдістері. Тамақтану рационын құру ережелері. Тамаққа қосылатын биологиялық белсенді қоспалар (ББК). ББК тағамдық азықтардан және дәрілерден айырмашылығы. Жіктелесі және фактілі тамақтанумен байланысы. Тамақтану сипатына байланысты денсаулық жағдайы бағалау сызбанұ-

		сқасы. Жасқа байланысты тамақтандырудың тәуліктік рационын құру ерекшеліктері. Негізгі емдәмнің сипаттамасы, оларға қойылатын талаптар. Артық тамақтану. Семіздік. Холестерин мәселелері.
3	Жүрек-қан тамыр жүйесі аурулары кезіндегі нутрициология негізі	Жүрек-қан тамыр жүйесі аурулары кезіндегі емдік тамақтандыру мақсаты. Жүрек-қан тамыр жүйесінің негізгі аурулары кезінде тамақтандыру принциптері. Қанда холестерин деңгейі жоғары адамдар үшін және атеросклерозбен сырқаттанатын науқастар үшін тамақтанудың негізгі 12 ережелері. Жүректің ишемиялық ауруы мен артериялық гипертензия кезінде дұрыс тамақтану. Атеросклероздың алдын алуға бағытталған емдік тамақтандыру. Емдік тамақтандыру, тәулігіне 800 мл-ге дейін сұйықтықты шектейтін № 10 емдәм. ҚСЖ кезінде су-тұз алмасуы режимін сақтау. Миокард инфарктынан кейінгі емдік тамақтандыру.
4	Асқазан-ішек жолдары аурулары кезіндегі нутрициология негізі	Асқазан-ішек жолдары аурулары кезіндегі емдік тамақтандырудың мақсаты. Науқасты толықтай тамақтан-дырумен қамтамасыз ету және процесстің созылма-лы ағымы кезінде компенсацияны сақтау. Асқазан секрециясын қоздыратын және сілемейлі қабықшасын тітіркендіретін заттары шектеулі емдәм қолдану. Көмірсу есебінен және шамалы май мен нәруызы бар энергиялық құндылығы төмен емдәм. Оларды қолдану көрсетімдері. Көмірсу есебінен және қалыпты мөлшерде май мен нәруызы бар энергиялық құндылығы төмен емдәм. Олар-ды қолдану көрсетімдері. Бауыр, өт шығару жолдары мен ұйқыбездің зақымданулары кезінде қолданылатын емдік тамақтандыру, оның тиімділін бақылау әдістері.
5	Бүйрек пен зәр шығару жолдарының аурулары кезіндегі нутрициология негізі	Бүйрек пен зәр шығару жүйесінің аурулары кезіндегі емдік тамақтандырудың мақсаты. Калийге бай азықтың санын емдәмде көбейту (қайнатылған картоп, кара өрік, кептірілген жүзім мен өрік және т.б.). Жеңілдетілген көмірсу күнін қолдану (қант, алма, картоп, күріш, қарбыз, жидек және т.б.).
6	Зат алмасуы аурулары кезіндегі нутрициология негізі	Зат алмасу бұзылуын түзету. Семіздік кезінде қолданылатын емдік тамақтандыру. Қантты диабет кезінде қолданылатын емдік тамақтандыру. Жеңілдету күндері. Көмірсуларға де-ген төзімділікті орнату емдәмі және инсулин немесе басқа препараттардың мөлшерін сұрыптау.
Жиыны: 32 сағат		

		челюстях. Операция удаления зубов, особенности опера-ций удаления зубов на верхней и нижней челюстях, опе-рация сложного удаления зуба, операция удаления дистопированного и ретенированного зуба, операция открытия коронковой части зуба по ортодонтическим показаниям. Местные осложнения операции удаления зуба. Местные осложнения, возникающие во время и после операции удаления зуба: кровотечение из лунки, болевой синдром, альвеолит, перелом соседних зубов, перелом альвеоляр-ного отростка и челюсти и др. Особенности проведения операции удаления зуба у больных с геморрагическими диатезами, с сердечно-сосудистой патологией, с заболева-нием внутренних органов (печень, почки). Планирование хирургического лечения, выбор местного анестетика.
7	Тактика врача при острой хирургической патологии мягких тканей лица	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инстру-ментальных методов обследования больного. Принципы ле-чения, реабилитации. Особенности ведения детей с острой хирургической патологией области мягких тканей лица.
8	Тактика врача при острой хирургической патологии верхней и нижней челюсти, подборка	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и ин-струментальных методов обследования больного. Прин-ципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей с острой хирургической патологией области верхней и нижней челюсти, подборка.
9	Тактика врача при острой хирургической патологии шеи	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и ин-струментальных методов обследования больного. Прин-ципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей с острой хирургической патологией области шеи.
10	Тактика врача при острой хирургической патологии околоушной об-ласти	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и ин-струментальных методов обследования больного. Прин-ципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей с острой хирургической патологии околоушной области.
11	Тактика врача при острой хирургической патологии сосудов	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и ин-струментальных методов обследования больного. Прин-ципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей с острой хирургической патологией сосудов (острые фле-ботромбозы, и тромбозы, эмболии артерий).

2	Микробная деcontаминация в хирургической стоматологии	Подготовка рук хирурга и операционного поля. Дезинфекция и стерилизация инструментария и перевязочного материала. Антисептические растворы в практике хирурга-стоматолога. Современные методики гигиенической и хирургической обработки рук, современные антисептики для обработки операционного поля, варианты химической, физической дезинфекции и стерилизации, оснащение ЦСО, укомплектованность кадрами, предстерилизационная подготовка.
3	Обследование пациента с челюстно-лицевой патологией	Клиническое обследование пациента с хирургической патологией челюстно-лицевой области. Специальные методы исследования в хирургической стоматологии. Лабораторные методы исследования в хирургической стоматологии. Показания для применения специальных методов диагностики, методы лабораторных исследований гомеостаза, цитологического и гистологического исследований.
4	Неотложные состояния в хирургической стоматологии	Аллергические реакции в практике хирурга-стоматолога. Группы риска, аллергологическое обследование пациентов. Неотложные состояния в практике хирурга-стоматолога (лекарственный анафилактический шок, приступ бронхиальной астмы, приступ стенокардии, развитие инфаркта миокарда, гипо- и гипергликемическая кома, эпилептический припадок, гипертонический криз, инфаркт мозга). Токсическое действие местных анестетиков. Клиническая симптоматика проявления разных форм лекарственного анафилактического шока, инструкция по порядку оказания первой медицинской помощи, посимптомное введение лекарственных препаратов. Медикаменты для оказания первой врачебной помощи. Клинические проявления токсического действия местных анестетиков. Действия по оказанию первой врачебной помощи при неотложных состояниях.
5	Тактика врача при острой хирургической патологии ротовой полости, зубов, десен, в том числе у детей	Диагностика, дифференциальная диагностика, показания и противопоказания к проведению лабораторных и инструментальных методов обследования больного. Принципы лечения, реабилитации. Особенности ведения детей с острой хирургической патологией ротовой полости, зубов, десен.
6	Операция удаления зуба	Показания и противопоказания к операции удаления зуба. Инструменты для удаления зубов на нижней и верхней

Нейрохирургия		
1	Нейрохирургиялық операция бөлімі. Нейрохирургиядағы тексерудің инвазивті және инвазивті емес әдістері	Нейрохирургиялық операцияны жабдықтау. Люмбальды пункция. Көрсетімдері, қарсы көрсетімдері. Орындалу техникасы. Люмбальды пункцияны орындаумен бірге таңу бөлмесінде жұмыс істеу. Ликвор анализін бағалау. Пневмоэнцефалография. Көрсетімдері, қарсы көрсетімдері. Орындалу техникасы. Пневмоэнцефалограмманы оқу. Вентрикулопункция және вентрикулография. Орындау техникасы. Көрсетімдері, қарсы көрсетімдері. Ми қан тамырларының ангиографиясы. Ангиография түрлері. Дайындық. Орындау техникасы. Көрсетімдері, қарсы көрсетімдері. Ангиограмманы оқу. Компьютерлі томография. Әдістің мәні. Оның принципі. Томограмманы оқу. Ядролық-магнит-резонансты томография. Әдістің мәні. Оның принципі. Томограмманы оқу.
2	Нейрохирургиядағы шұғыл жағдайлар. Нерв жүйесі дамуының аномалиялары, гидроцефалия	Нейрохирургиялық патологиялар кезінде ес бұзылыстарының жіктемесі. Дислокациялық синдром. Жіті гидроцефалия. Нерв жүйесінің дамуы аномалияларының жіктемесі, анатомиясы, клиникасы, диагностикасы және емі. Ересектердегі әртүрлі формалы гидроцефалия кезіндегі ликвор айналымының патологиясы. Ересектердегі гидроцефалияны диагностикалау және емдеу.
3	Бассүйек-ми және омыртқа-спинальды жарақаттар	Мидың шайқалуы мен соғылуының клиникалық көрінісі. Мидың бассүйекішілік гематомамен басылуы. Мидың шайқалуы мен соғылуының саралау диагностикасы. Жабық бассүйек-ми жарақатымен сырқаттанатын науқастарды консервативті және операциялық жолдармен емдеу. Ашық бассүйек-ми жарақаты, мидың ішіне енген жарақатының клиникалық көрінісі бойынша ерекшеліктері. Ашық бассүйек-ми зақымдарын диагностикалау. Мидың ашық және оқ тиген жарақатын алғашқы хирургиялық өңдеу кезеңдері. Омыртқа-ми жарақатымен сырқаттанатын науқастарды тасымалдау ерекшеліктері. Мидың соғылуы мен басылуының саралау диагностикасы. Операциялық және консервативті жолдармен емдеу. Жұлын зақымдануының асқынулары, олардың профилактикасы мен емі.
4	Орталық нерв жүйесінің ісіктері	ОНЖ ісіктерінің гистологиялық жіктемесі. ОНЖ ісіктерімен зақымдануының клиникалық көрінісі. ОНЖ ісіктерінің диагностикасы. Әртүрлі гистологиялық құрылымды

		және орналасуы бойынша әртүрлі ісіктердің клиникалық, диагностикалық ерекшеліктері және оларды емдеу тәсілі. Ми ісіктерінің статистикасы. Олардың құрылымына, жетілуіне және орналасуына байланысты жіктелімі. Этиопатогенезі, патологиялық анатомиясы. Жалпы ми және ошақты неврологиялық симптомдар - клиникалық көрінісі. Диагностикалау әдістері (неврологиялық статус, рентгенологиялық әдістер – каротидті ангиография, вентрикулография, компьютерлі томография, ЯМРТ және т.б.). Хирургиялық жолдармен емдеу әдістері, адьювантты терапия. Нәтижелері. Жұлын ісіктерінің статистикасы. Олардың құрылымына, жетілуіне, жұлынға қатынасына және орналасу деңгейіне байланысты жіктелімі. Этиопатогенезі, патологиялық анатомиясы. Клиникалық көрінісі. Түбіршектік, сегментарлы және өткізгіштік бұзылыстар. Неврологиялық симптоматикалардың даму сатылары. Операциялық жолдармен емдеу әдістері. Операциядан кейін емдеу. Нәтижелері.
5	Ми мен жұлынның қантамырлық аурулары	Жарақатсыз субарахноидальды қан ұюының жіктелімі, клиникасы, ағымының кезеңдері, диагностикасы мен асқынулары. Ми аневризмасының, мидың геморрагиялық инсульттарының, артерия-веналық мальформациясының, артерия-синустық анастомоздардың жіктелімі және ерекшеліктері. Ми мен жұлынның қан тамыр ауруларының диагностикасы мен емнің негізгі принциптері. Мидың ишемиялық және геморрагиялық инсульттарын хирургиялық жолдармен емдеу мүмкіншіліктері. Емдеудің нәтижелері.
6	Шеткі нерв жүйесінің аурулары және омыртқалардың дегенеративті аурулары	Шеткі нерв жүйесінің хирургиялық аурулары. Шеткі нерв жүйесінің аурулары мен омыртқалардың дегенеративті ауруларының жіктелімі, патогенезі, клиникасы, диагностикасы мен емдеу принциптері. Шеткі нервтердің жарақаттан зақымдануының түрлері. Негізгі шеткі нерв діңгі зақымдануының клиникалық көріністері. Жарақат деңгейін диагностикалау әдістері және операциялық жолдармен емдеу көрсетімдерін анықтау. Операцияның түрлері. Шеткі нервтердің жарақатымен сырқаттанатын науқастарды консервативті жолмен емдеу ауқымы және әдістері. Омыртқа жотасының және омыртқааралық дискінің

4	Удаление околоушной слюнной железы с сохранением ветвей лицевого нерва, в том числе у детей.
5	Восстановительные операции на слезоотводящих путях, в том числе у детей.
6	Устранение тугоподвижности или полной неподвижности нижней челюсти, в том числе у детей.
7	Операции на верхней и нижней челюсти связанные с нарушением прикуса (ортогнатика), совместно с ортодонтическим лечением, в том числе у детей.
8	Костно-пластические операции на лицевом скелете при нарушениях пропорции лица, в том числе у детей.
9	Восстановительные операции при нарушении движения мимических мышц; оперативное лечение при повреждениях лицевого нерва (параличи, парезы различного происхождения) с использованием микрохирургической техники, в том числе у детей.
10	Оперативное лечение синдрома сонного апноэ (остановка дыхания во сне, храп), в том числе у детей.
Итого: 24 часа	

3.2 Примерный тематический план семинаров и практических занятий

№	Тема	Содержание
Хирургия челюстно-лицевая амбулаторно-поликлиническая - 1		
1	Организация амбулаторно-поликлинической службы РК	Организация амбулаторно-поликлинической службы РК. Общие принципы организации оказания стоматологической, челюстно-лицевой хирургической помощи на догоспитальном этапе. Организация отделения челюстно-лицевой хирургии и хирургического стоматологического кабинета поликлиники. Нормативы организации отделения. Количество коек на 10 тыс. населения. Помещения, операционные отделения. Нормативная (учетно-отчетная) документация по хирургической стоматологии. Приказы МЗ РК об организации хирургической службы. Правовые акты по здравоохранению. Оснащение кабинета хирургической стоматологии. Инструменты и оборудование. Варианты оснащения хирургического кабинета районной, областной и городской стоматологической поликлиники. Инструментарий и оборудование для проведения операции удаления зуба, экстренных и плановых амбулаторных операций. Комплектация хирургического стоматологического кабинета медикаментозными препаратами.

12	Стоматологическая имплантация: показания и противопоказания, виды имплантатов. Подготовка пациента к имплантации. Наблюдение за пациентом после стоматологической имплантации, в том числе у детей.
13	Ранние и поздние осложнения, переимплантиты, их лечение, в том числе у детей.
Итого: 24 часа	
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 5	
1	Инновационные методы оперативного лечения. Эндовидеохирургия, телемедицина.
2	Реконструктивно-восстановительные операции при врожденных дефектах и деформациях в области головы и шеи, в том числе у детей.
3	Реконструктивно-восстановительные операции при приобретенных дефектах и деформациях в области головы и шеи, в том числе у детей.
4	Удаление доброкачественных образований черепно-челюстно-лицевой области с одномоментным восстановлением тканей, в том числе у детей.
5	Удаление злокачественных образований черепно-челюстно-лицевой области с одномоментным восстановлением тканей, в том числе у детей.
6	Лечение переломов костей лицевого скелета с использованием современных методов остеосинтеза, в том числе у детей.
7	Восстановительные операции на костях лицевого скелета, устранение посттравматических деформаций черепа, верхней, средней и нижней зон лица с использованием кожно-мышечно-костных лоскутов с донорских зон, в том числе у детей.
8	Восстановление ушных раковин при частичных и полных дефектах, в том числе у детей.
9	Лечение врожденных расщелин верхней губы и неба, в том числе у детей.
10	Восстановление альвеолярного отростка верхней и нижней челюсти, в том числе у детей.
11	Восстановительные операции на верхних и нижних веках с использованием местных тканей (блефаропластика), в том числе у детей.
Итого: 24 часа	
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 6	
1	Устранение обширных дефектов волосистой части головы с использованием близлежащих тканей (ротационными лоскутами), в том числе у детей.
2	Восстановление носа при полных и частичных дефектах, в том числе у детей.
3	Операции по изменению формы носа (ринопластика), в том числе у детей.

		құрылымы. Олардың дегенерациясы. Дорсопатияның жіктелуі. Процесстің биофизикасы, патологиялық анатомиясы мен патогенезі. Процесстің кезеңдеріне байланысты мойын және бел омыртқалары дорсопатиясының клиникалық және диагностикалық ерекшеліктері. Зерттеу әдістері (спондилограмма, КТ және ЯМРТ, миелография, дискография). Хирургиялық және консервативті жолдармен емдеу көрсетімдері. Операциялық әрекеттің техникасы. Операцияның түрлері. Консервативті жолдармен (дәрі-дәрмектермен және физиотерапия) емдеу. Емдеу нәтижелері.
Жиыны: 92 сағат		
Урология		
1	Несеп-жыныс жүйесі ағзаларының функциональды анатомиясы мен клиникалық физиологиясы	Қалыпты және патологиялық жағдайлардағы бүйректің анатомиясы мен физиологиясы, ішперде артындағы кеңістіктегі, құрсақ қуысы және жамбас астауы ағзаларының топографиялық анатомиясы, несеп-жыныс жүйесі ағзаларына операциялық жолдармен ену. Тостақша-түбекше жүйесінің, несепардың, қуықтың және уретраның анатомиясы мен физиологиясы. Патологиялық жағдайда анатомия-физиологиялық факторлардың өзгеруі, клиникалық жағдайларда оларды зерттеу әдістері, урологиялық аурулардың патогенезі. Урологиядағы функциональды-диагностикалық бағыттар. Қуықасты безінің анатомиясы мен физиологиясы, қалыпты және патологиялық жағдайдағы топографиясының ерекшеліктері. Зәр жолдарының несепар-қуық және қуық-уретральды сегменттерінің анатомиясы мен физиологиясы, олардың қалыпты және патологиялық жағдайдағы қызметі.
2	Диагностикалау семиотикасы мен әдістері	Бүйрек және зәр жолдары ауруларының симптомдары, урологиялық аурулардың жалпы және жергілікті көріністері. Ауырсыну, зәр шығарудың бұзылуы, зәр құрамының сандық және сапалық өзгеруі, ағзалар көлемінің және олардың пішінінің өзгеруі, уретраның патологиялық шығындылары, шәуьеттің өзгеруі, жыныс функциясының бұзылыстары (копулятивті және репродуктивті). Бүйрек, зәр жолдары, еркек жыныс ағзаларының аурулары симптомдарының патогенезі. Ағзалар көлемінің және олардың пішінінің өзгеруі. Пальпацияланатын бүйрек, патологиялық қозғалғыштығы, көлемінің үлкеюі,

		орналасуының өзгеруі, беткейі мен консистенциясының өзгеруі, ауырсынуы. Пастернацкий симптомы, Ю.А. Пытель бойынша жіті пиелонефриттің бимануальды симптомы. Қуықасты безі көлемінің өзгеруі және деформациясы, беткейі, консистенциясы, бөлікаралық жүлгенің өзгеруі, ұрықтық көпіршіктің жағдайы. Диафаноскопия симптомы. Бөлінген зәр мөлшерінің өзгеруі: полиурия, олигурия, анурия (аренальды, преренальды, ренальды және постренальды).
3	Қанның, зәрдің, простата секретінің, шәуьеттің зертханалық диагностикасы және оларды зерттеу	Зәр құрамы сапасының өзгеруі. Дәрілердің және жеген тағамның әсерінен зәр түсінің өзгеруі, зәрдің тұнбалы болуының себептері (уратурия мен фосфатурияның саралау диагностикасы), сілемейдің болуы. Пиурия (бактериалық және асептикалық), бактериурия. Протеинурия, Гематурия. Гемоглобинурия, миоглобинурия, хилурия, липурия, пневматурия, глюкозурия, гиперурикемия және урикозурия, сперматурия. Уретраның шығындылары, уретроррагия, простаторея, сперматорея. Қабыну, ісік процесстерінің зертханалық белгілері, бүйрек пен жыныс ағзаларының функциональды жағдайын бағалау. Диагностикадағы, емдеу тәсіліндегі және емдеу тиімділігін бағалаудағы зертханалық зерттеудің мәні.
4	Диагностиканың сәуелік әдістері	Бүйрек пен жоғарғы зәр жолдарының морфологиялық және функциональдык өзгерістерін анықтаудағы УДЗ мүмкіншіліктері. Фармакоультрадыбысты зерттеулер. Бүйрек тамырлары мен бүйректің ультрадыбысты доплерографиясы. Қуық, простата, ұрықтық көпіршік, уретра және сыртқы жыныс ағзаларының ауруларын диагностикалаудағы УДЗ мүмкіншіліктері. Ректальды және вагинальды ультрадыбысты зерттеулер, төменгі зәр жүру жолдарын эхоуродинамикалық зерттеу. Ультрадыбыспен бақылау арқылы жүргізілетін диагностикалық және емдік шаралар. Рентгендік зерттеулер. Шолу түсірімдері, томография, зонография. Рентгеноконтрасты препараттар, жіктемесі, қолданылуы, асқынулары, олардың терапиясы мен профилактикасы. Экскреторлы және инфузиялық урография, фармакоурография. Бүйрек қантамырларын зерттеу (күрсактық аортография, бүйректің селективті ангиографиясы, венографиясы, фармакоартериографиясы мен венографиясы, кавография, субтракциялық ангиография), олардың бүйрек ауруларын диагностикалаудағы, емдеудегі рөлі, жамбастық ангиография, лимфография, нәтижелерін

6	Злокачественные опухоли нижней губы, принципы и методы лечения, профилактика, в том числе у детей.
7	Злокачественные опухоли тканей и органов полости рта, особенности метастазирования, дифференциальная диагностика, принципы и методы лечения, профилактика, в том числе у детей.
8	Злокачественные опухоли слюнных желез, особенности метастазирования, дифференциальная диагностика, принципы и методы лечения, профилактика, в том числе у детей.
9	Злокачественные опухоли челюстей, особенности метастазирования, дифференциальная диагностика, принципы и методы лечения, профилактика, в том числе у детей.
10	Особенности обследования и подготовка больных к реконструктивным операциям в челюстно-лицевой области, в том числе у детей.
11	Принципы планирования местно-пластических операций в челюстно-лицевой области, в том числе у детей.
12	Пластика местными тканями: показания к применению, методы, приемы, в том числе у детей.
13	Восстановительные операции в челюстно-лицевой области с использованием Филатовского стебля: показания к замещению дефектов тканей челюстно-лицевой области, методы заготовки стебля, миграции, тренировки и закрытия дефекта.
Итого: 24 часа	
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 4	
1	Свободная пересадка тканей: виды, показания к их применению, методы.
2	Кожная пластика, виды кожных трансплантатов, показания к их применению.
3	Приобретенные и врожденные дефекты и деформации челюстей, в том числе у детей.
4	Дистракционные и компрессионные методы лечения дефектов и деформаций челюстей, в том числе у детей.
5	Принципы и методы трансплантации, в том числе у детей.
6	Костная пластика: показания, виды костных трансплантатов и их применение, в том числе у детей.
7	Методы трансплантации хрящевых тканей, в том числе у детей.
8	Анкилоз височно-нижнечелюстного сустава, в том числе у детей.
9	Контрактура нижней челюсти, в том числе у детей.
10	Заболевания и повреждения тройничного и лицевого нервов, в том числе у детей.
11	Хирургические методы в комплексном лечении заболеваний и повреждений тройничного и лицевого нервов, в том числе у детей.

Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 1	
1	Организация стоматологической и челюстно-лицевой хирургической службы в РК.
2	Современные принципы асептики и антисептики в челюстно-лицевой хирургии.
3	Хирургическая операция в челюстно-лицевой области, виды.
4	Виды обезболивания и показания к их применению при операциях в челюстно-лицевой области, особенности у детей.
5	Особенности проведения общего обезболивания, особенности у детей.
6	Местное обезболивание в челюстно-лицевой хирургии, особенности у детей.
7	Абсцессы и флегмоны челюстно-лицевой области. Пути распространения гнойной инфекции.
8	Одонтогенные гаймориты. Тактика ведения.
Итого: 24 часа	
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 2	
1	Слюнно-каменная болезнь, в том числе у детей. Тактика ведения.
2	Лимфадениты и аденофлегмоны челюстно - лицевой области и шеи, в том числе у детей.
3	Осложнения при травматических повреждениях челюстно-лицевой области, их лечение и профилактика, в том числе у детей.
4	Доброкачественные и злокачественные опухоли слюнных желез, в том числе у детей.
5	Врожденные и приобретенные дефекты и деформации челюстно-лицевой области.
6	Свободная пересадка костного аутоотрансплантата.
7	Эпидермальная киста щеки. Тактика ведения.
Итого: 24 часа	
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 3	
1	Классификация злокачественных опухолей челюстно-лицевой области. Стадии поражения по системе TNM.
2	Значение ранней диагностики. Онкологическая настороженность. Принципы диспансеризации.
3	Предраковые заболевания кожи лица, красной каймы губ, слизистой оболочки полости рта: классификация, этиология, гистогенез, диагностика, клиника, лечение, профилактика, в том числе у детей.
4	Принципы и методы диспансеризации больных с предраковыми заболеваниями.
5	Злокачественные опухоли кожи лица, дифференциальная диагностика, принципы и методы лечения, профилактика, в том числе у детей.

		талдауды үйрену. Ретроградты және антеградты пиелоуретрография, цисто- және уретрография, генитография, зерттеуді орындауды және оның нәтижелерін талдауды үйрену. Жүргізілген емдік шараларды рентгендік визуализациялау, рентгентелевизиялық тіркеу және зерттеуді видеоға басу, зерттеуді орындауды және оның нәтижелерін түсіндіруді үйрену. Рентгенологиялық диагностикалық зерттеудің реттілігі мен ауқымы. Ішперде арты кеңістігіндегі және жамбастағы ағзалардың рентгенді компьютерлік томографиясы, контрастауды қолдану, несеп-жыныс жүйесі ағзаларының спиральды компьютерлік томографиясы, магнит-резонансты томографиясы, зерттеуді орындауды және оның нәтижелерін талдауды үйрену. Радионуклидті зерттеулер. Нәтижелерін талдауды үйрену. Радиометрия мен радиография принциптері, in vitro зерттеу. Радиофармпрепараттарды диагностикалық мақсатта жүзеге асырудың рөлі, динамикалық нефросцинтиграфия, ангионевросцинтиграфия, функциональдық жүктемені және туберкулинді қолдану. Қуық-несеп ағар рефлюксінің радиоизотопты диагностикасы, радиоизотопты урофлоуметрия.
5	Диагностиканың эндоскопиялық әдістері	Уретроскопия («құрғақ» және ирригационды), цистоскопия. Уретритті, уретра стриктурасын, простата гиперплазиясын және обырын, қуық мойндырығындағы склерозды, операциядан кейін уретраның және қуық мойындырығындағы тыртықты өзгерістерді диагностикалау. Қуықтың банальды және спецификалық қабынбаларын, несеп ағардың терминальды бөлігінің, қуықтың және уретраның конкременттерін, ісіктерін, аномалияларын эндоскопиялық диагностикалау. Қатты және иілгіш эндоскоптарды қолдана отырып жүргізілетін уретеропиелоскопия. Бүйрекке және зәр жолдарына эндоскопиялық іс-әрекеттерді жүргізудегі пункциялық енулер. Бүйрек пен зәр жолдары ауруларын емдеудегі эндоскопияның мүмкіншіліктері. Эндоскопиялық литотрипсия, ісіктерді алып тастау, эндопиелотомия, уретротомия, простатаның трансуретральды аденомэктомиясы және резекциясы.
6	Урологиядағы емдеудің жалпы әдістері	Емдәммен емдеу, бактерияға және қабынуға қарсы терапия, трансфузиология, аутокандарды қолдану. Физио-емдеу, емдік дене шынықтыру, ине шаншу арқылы емдеу. Санаторий мен курортта емдеу.
Жиыны: 32 сағат		

Травматология және ортопедия		
1	Травматология мен ортопедиядағы тексеру әдістері. Травматологияның жалпы мәселелері	Тірек-қимыл аппаратының ауруларымен және зақымдануымен сырқаттанатын зерттеудің негізгі клиникалық әдістері. Сынықтар мен буындардың шығуын анықтау. Аяқ-қол ұзындығын және оның сегменттерін өлшеу. Аяқ-қолдың қысқару түрлері және оларды анықтау. Травматологиядағы зерттеудің рентгенологиялық және радиологиялық әдістері. Травматологиядағы зерттеудің электрофизиологиялық және зертханалық әдістері. Травматологияның терминологиялары мен негізгі ұғымдары. Сынықтар мен буындар шығуының қазіргі жіктелімі, оларды емдеудің қазіргі әдістері, сынықтар мен буындар шығуын консервативті және операциялық жолдармен емдеу кезіндегі асқынулар мен салдары. Сынықтар мен буындар шығуын емдеудің негізгі әдістері. Сүйектерге және жұмсақ тінілерге жасалынатын операциялық әрекеттердің негізгі тәсілдері, тірек-қимыл аппаратының зақымдануымен сырқаттанған науқастарды МСАЖ деңгейінде оңалту.
2	Амбулатория-емханалық травматология	Емханадағы травматологиялық пункттің және травматологиялық кабинеттің жұмыстарын ұйымдастыру және олардың құрылымы. Тірек-қимыл аппаратының зақымдануы кезінде тасымалдау иммобилизациясы. Гипстік таңғыштар және гипстік техника. Гипстік таңғыштардың түрлері. Тірек-қимыл аппаратының зақымдануы кезіндегі анестезияның әдістері. Сүйек сынықтарын орнына келтіру техникасы және шыққан буындарды орнына келтіру тәсілдері.
3	Кеуденің, иық белдеуінің және қолдың травматологиясы	Қабырғаның, төстің, иық белдеуінің және қолдың сынуы, пневмо- және гемоторакс. Жауырын мен бұғананың сынуы. Бұғананың шығып кетуі. Иық буынының шығуы және иық буынының қалта-байлам аппаратының зақымдануы. Кәріжілік-білезік буынының және білезік буынының зақымдануы, білезік, қол басы және саусақтар сүйектерінің сынуы, қол басы мен саусақтардың ашық жарақаттары, сіңірлердің зақымдануы.
4	Аяқ травматологиясы. Жамбас сүйектерінің травматологиясы	Ұршықтың жарақаттан шығуы, сан сүйектерінің сынуы, тізе буынының зақымдануы және тізетобықтың сынуы, сирақ сүйектерінің сынуы. Сирақ-аяқ басы буынының зақымдануы және айдаршықтардың сынуы. Жамбастың сынуы және жамбас ағзаларының зақымдануы.

Общая хирургия	
1	Доказательная медицина в хирургии. Основные вопросы клинической фармакологии и фармакотерапии при хирургических заболеваниях.
2	Организация хирургической службы в РК. Амбулаторная хирургическая служба. Современные принципы асептики и антисептики.
3	Оказание неотложной помощи при острой хирургической патологии.
4	Этиология, патогенез, клиника, диагностика, дифференциальная диагностика, выбор метода хирургического и консервативного лечения наиболее часто встречающихся хирургических заболеваний.
5	Острое нарушение мезентериального кровообращения.
6	Послеоперационное ведение типичных, наиболее часто встречающихся и редких, трудных в диагностическом плане, хирургических заболеваний в условиях стационара.
7	Тактика хирурга при острой хирургической патологии (острый аппендицит, острый панкреатит, острый холецистит, ущемленная грыжа).
8	Тактика хирурга при острой хирургической патологии (острая кишечная непроходимость, желудочно-кишечное кровотечение, осложнения язвенной болезни, открытые и закрытые повреждения живота).
9	Общие принципы организации оказания хирургической помощи на догоспитальном этапе. Стационарные замещающие технологии в современных условиях. Организация работы центра амбулаторной хирургии. Работа хирурга в условиях СВА.
10	Тактика хирурга при острой проктологической патологии (ректальное кровотечение, трещины заднего прохода, острый парапроктит, тромбоз геморроидальных узлов).
11	Инновационные методы оперативного лечения. Эндовидеохирургия, телемедицина.
12	Кровотечение. Современные принципы борьбы с кровотечением и его последствиями. Переливание крови, компонентов и препаратов крови.
13	Лечение ожогов и отморожений. Электротравма.
14	Современные принципы лечения ран.
15	Хирургическая инфекция, профилактика и лечения.
16	Синдром системного воспалительного ответа на инфекцию (SIRS).
17	Лечебная тактика при нозокомиальной, анаэробной инфекции.
18	Диагностика и лечения пороков развития.
19	Основные принципы диагностики и лечения опухолей.
20	Мониторинг за состоянием больных в послеоперационном периоде.
Итого: 36 часов	

9	Тактика врача при ушибах, ранах, укусах животных, отморожениях, ожогах слизистой области рта, носа, глаз, уха, волосистой части головы, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
10	Тактика врача при переломах костей лицевого черепа, верхней и нижней челюсти, суставов, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
11	Тактика врача при травматическом остеомиелите, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
12	Тактика врача при вывихе, привычном вывихе, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
13	Тактика врача при повреждении лицевых нервов, с позиций доказательной медицины.
14	Тактика врача при мышечной врожденной кривошее у детей, с позиций доказательной медицины.
15	Диагностика и удаление поврежденного зуба, имплантатов, инородных тел ротовой полости, глотки, наружного слухового прохода, полости носа, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
16	Тактика врача при травмах органа зрения, гематомы параорбитальные, переломы, переломы носа, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
Итого: 36 часов	
Хирургия челюстно-лицевая амбулаторно-поликлиническая - 2	
1	Переломы костей лицевого черепа.
2	Переломы верхней и нижней челюсти, суставов.
3	Травматический остеомиелит.
4	Вывихи, привычный вывих.
5	Повреждения лицевых нервов.
6	Мышечная кривошея, врожденная.
7	Травмы костей и мягких тканей челюстно-лицевой области у детей.
8	Тактика ведения больных с инородными телами в ротовой полости.
9	Травмы органа зрения, гематомы параорбитальные, переломы, в том числе у детей.
10	Переломы носа, тактика ведения.
11	Диагностика и удаление поврежденного зуба, имплантатов, инородных тел ротовой полости, глотки, в том числе у детей.
12	Диагностика и удаление поврежденного зуба, имплантатов, инородных тел наружного слухового прохода, полости носа, в том числе у детей.
Итого: 36 часов	

5	Омыртқа травматологиясы. Политравма	Омыртқа зақымдануының, мойыномыртқа, кеудеомыртқа және беломыртқа зақымдануының жіктелімі. Омыртқалардың асқынған сынықтары. Политравманың жіктелімі, клиникасы мен диагностикасы, политравманы консервативті және операциялық жолдармен емдеу тәсілдері. Политравма кезіндегі басым зақымданулар, емдеу тәсілі.
6	Балалар травматологиясы	Балалар тірек-қимыл аппаратының анатомиясы мен рентгенанатомиясы. Тірек-қимыл аппаратының туылған кезде зақымдануы және балаларға тән көп кездесетін сынықтар, шынтак буыны аймағындағы сынықтар. Балаларда жасалатын операциялық әрекеттердің және остеосинтездің ерекшеліктері. МСАЗ деңгейінде оңалту.
7	Егде жастағы травматология	Егде жастағы адамдарда кездесетін сүйек-бұлшықет жүйесінің жасқа байланысты ерекшеліктері. Остеопороз. Егде жастағы адамдарда кездесетін сынықтар, сан сүйегінің проксимальды шеттерінде кездесетін сынықтар, егде жастағы адамдарда кездесетін сынықтардың гиподинамикалық және гипостатикалық асқынулары. Егде жастағы адамдарда кездесетін сынықтарды консервативті және операциялық жолдармен емдеу ерекшеліктері. МСАЗ деңгейінде оңалту.
8	Жалпы ортопедия және ортопедияның зерттеу әдістері	Ортопедиядағы терминологиялар мен негізгі ұғымдар. Ортопедиялық ауруларды диагностикалау әдістері, ортопедиялық науқастарды емдеудің қазіргі принциптері, ортопедиядағы емдеудің негізгі әдістері.
9	Туа біткен деформациялар	Мойынның деформациялары және даму аномалиялары, омыртқаның даму аномалиялары. Кеуденің туа біткен деформациялары, мүсінділік ақауы және сколиоз. Қолдың дұрыс дамымауы және туа біткен деформациялары. Жауырынның туа біткен аурулары. Артрогриппоз, ұршықтың туа біткен шығуы, Моделунг және Блаунт аурулары. Санның проксимальды шеттерінің туа біткен патологиясы. Тізе буынының туа біткен аурулары Гофф ауруы, сирақтың туа біткен қисаюы және жалған буындары. Туа біткен маймақтық. Қаңқаның тұқым қуалаған жүйелік аурулары.
10	Жүре пайда болған деформациялар	Аяқ-қолдың жарақаттан кейін деформациялануы, мешелдің салдары, полиомиелиттің салдары. Дюпюитрен және Фолькманн контрактурасы. Остеомиелит салдары. Балаларда мидың салдануы (БМС). Остеохондропатиялар

		Буынның жүре пайда болған аурулары және деформацияланған артроз. Қол-аяқтың күйіктен кейінгі деформациясы. Омыртка остеохондрозы. Аяқ басының деформациясы.
	Жиыны: 68 сағат	
	Анестезиология және реанимация	
1	Анестезиология және реанимация бөлімшелеріндегі аппараттар құрылғысының принциптері	Ингаляциялық наркозға арналған аппараттар құрылғысының принциптері. Қазіргі аппараттардың конструкциясы. Аппараттардың блок-схемасы. Ингаляциялық наркоздарға арналған аппараттарды медициналық газдармен қамтамасыз ету. Өкпені жасанды вентилициялауға (ӨЖВ) арналған аппараттар құрылғысының принциптері. ӨЖВ аппараттарының дем беретін генераторлар құрылғысының ерекшеліктері және әсері. Тыныс алу фазасына қосу ерекшеліктері. Наркоз-тыныстық аппараттарды іске қосу тәртібі. Іске қосылған аппараттар жұмысын бақылау. Ингаляциялық аппараттарды, респираторларды, аспаптар мен қондырғыларды зарарсыздандыру. Жарылудың алдын алу шаралары.
2	Инфузия-трансфузиялық терапия (ИТТ)	ИТТ негізгі мақсаты. Науқас пен донор қанының топтарын анықтау. Қан құю әдістері. Операциялық қан жоғалтудың, асқынулардың көлемін донорлық қанды құюмен азайту тәсілдері. Жіті қан жоғалту кезіндегі трансфузиялық терапия. Инфузиялық терапия. Инфузиялық терапияға арналған препараттар. Дәрілік инфузиялық терапия. Дезинтоксикациялық инфузиялық терапия. Қышқыл-негіз жағдайларын қалпына келтіру. Су-электролит алмасуы бұзылыстарын қалпына келтіру.
3	Парентеральды және энтеральды тамақтандыру	Парентеральды тамақтандыру. Нақты көрсетімдері. Салыстырмалы көрсетімдері. Қарсы көрсетімдері. Парентеральды тамақтандырудың негізгі компоненттері. Көп көлемде глюкозаны енгізу кезінде қолданылатын инсулин мөлшерін есептеу. Қышқыл-негіз тепе-теңдігін, су-электролит балансты қалпына келтіруге арналған препараттар. Дәрумендер, анаболиялық гормондар. Әдістемесі мен техникасы. Асқынулары. Энтеральды тамақтандыру. Әдістемесі, асқынулары.
4	Анестезия және интенсивті терапия кезіндегі мониторинг	Мидың электрлік белсенділігінің мониторингі, анестезия тереңдігі, сапасы, сәйкестілігі, нейровегетативті тежелу деңгейі (НТД), миорелаксанттардың әсері (ЭЭГ, жүрек ырғағын математикалық талдау–МАРС, миография,

Профилирующие смежные дисциплины

Дисциплина	Аудиторные часы			СРР
	всего	лекции	практические занятия	
Клиническая фармакология	36	6	30	18
Лучевая диагностика	36	4	32	18
Нутрициология	36	4	32	18
Нейрохирургия	108	16	92	54
Урология	36	4	32	18
Травматология и ортопедия	72	4	68	36
Анестезиология и реанимация	72	8	64	36
Общее кол-во часов	396	46	350	198

3 Примерный тематический план и содержание профилирующих дисциплин

3.1 Примерный тематический план лекций

№	Тема
Хирургия челюстно-лицевая амбулаторно-поликлиническая - 1	
1	Организация амбулаторно-поликлинической службы РК. Общие принципы организации оказания стоматологической, челюстно-лицевой хирургической помощи на догоспитальном этапе.
2	Стационарзамещающие технологии в современных условиях.
3	Тактика врача при острой хирургической патологии ротовой полости, зубов, десен, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
4	Тактика врача при острой хирургической патологии области мягких тканей лица, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
5	Тактика врача при острой хирургической патологии верхней и нижней челюсти, подбородка, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
6	Тактика врача при острой хирургической патологии шеи, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
7	Тактика врача при острой хирургической патологии околоушной области, в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.
8	Тактика врача при острой хирургической патологии сосудов (острые флеботромбозы и тромбофлебиты, эмболии артерий), в том числе у детей, с позиций доказательной медицины.

- восстановления носа при полных и частичных дефектах, операции по изменению формы носа (ринопластика);
- удаления околоушной слюнной железы с сохранением ветвей лицевого нерва;
- восстановительной операции слезоотводящих путей;
- устранения тугоподвижности или полной неподвижности нижней челюсти;
- операции на верхней и нижней челюсти, связанными с нарушением прикуса (ортогнатика), совместно с ортодонтическим лечением;
- костно-пластической операции на лицевом скелете при нарушениях пропорции лица;
- вскрытия одонтогенных абсцессов, флегмон лица и шеи.

2 Распределение часов дисциплины

Профилирующие дисциплины

Дисциплина	Аудиторные часы			СРР
	всего	лекции	практические занятия	
Хирургия челюстно-лицевая амбулаторно-поликлиническая - 1	396	36	360	198
Хирургия челюстно-лицевая амбулаторно-поликлиническая - 2	396	36	360	198
Общая хирургия	396	36	360	198
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 1	396	24	372	198
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 2	396	24	372	198
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 3	396	24	372	198
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 4	396	24	372	198
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 5	396	24	372	198
Хирургия челюстно-лицевая в стационаре - 6	396	24	372	198
Общее кол-во часов	3564	252	3312	1782

		термометрия, эр сағаттық диурез). Вентиляция мен газалмасу мониторингі. Қанайналым мониторингі.
5	Операция алдындағы кезең	Операция алдындағы дайындық кезеңі: алдын ала дайындық және премедикация. Операция алдындағы кезеңде дайындық міндеттері. Жоспарлы және шұғыл операциялар кезіндегі операция алдындағы дайындық. Науқастарды емдік-профилактикалық шаоаға дайындау. Операцияның нәтижелеріне әсер ететін факторлар. Науқастың жалпы жағдайын бағалау. Операция ауқымын және сипатын бағалау. Анестезия сипатын бағалау. Қауіп-қатер деңгейі. Премедикация міндеттері. Премедикация препараттары. Премедикация тиімділігін бағалау. Қосарласқан аурулармен сырқаттанатын науқастарды операция алдында дайындау ерекшеліктері.
6	Жергілікті анестезия	Жергілікті анестезияның түрлері. Көрсетімдері. Қарсы көрсетімдері. Науқастарды психологиялық дайындау. Терминальды (беткей) анестезия. Вишневский бойынша жасалатын инфильтрациялық анестезия. Өткізгіштік (аймақтық) анестезия. Мойынның вагосимпатикалық анестезиясы. Паранефральды блокада. Жергілікті анестезияның асқынулары. Спинальды (субарахноидальды) анестезия. Орындалу әдістемесі. Асқынулары. Қарсы көрсетімдері. Эпидуральды анестезия. Жергілікті анестетиктерді эпидуральды анестезия кезінде қолдану әдістемесі және олардың фармакологиялық сипаттамасы. Опиодты анальгетиктермен жүргізілетін эпидуральды анестезия. Каудальды анестезия. Асқынулардың алдын алу және емдеу.
7	Ингаляциялық емес жалпы анестезия	Барбитурат қышқылы препараттарымен жүргізілетін наркоз. Кетаминмен жүргізілетін наркоз. Пропрофолмен жүргізілетін наркоз. Гипномидатпен жүргізілетін наркоз. Стероидты наркоз. Натрий оксибутиратымен жүргізілетін наркоз. Наркоз әдістемесі. Наркоздың клиникалық көрінісі. Мониторинг. Асқынулары және жанама әсерлері. Қарсы көрсетімдері.
8	Эндоотрахеальды және эндобронхиальды жалпы анестезия	Эндоотрахеальды анестезияның артықшылықтары мен кемшіліктері. Көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Эндоотрахеальды жалпы анестезияны өткізуді жабдықтау. Жалпы анестезияның эндоотрахеальды әдістері кезіндегі интубация техникасы. Интубация кезіндегі асқынулар. Интубацияның дұрыс орындалу белгілері. Эндоотрахеальды жалпы анестезия, наркоз кезіндегі, операциядан кейінгі

		ерте кезеңдердегі асқынулар мен қауіптер. Эндобронхиальды жалпы анестезия. Әдістемесі, техникасы. Көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Түтіктің орналасуын тексеруге арналған бақылау-диагностикалық сынама-лар. Сау өкпенің эндобронхиальды интубациясы – жалғыз өкпеге жасалатын жалпы анестезия. Әдістемесі, техника-сы. Көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Асқынулары, олардың алдын алу.
9	Ерте және үлкен жастағы балаларға жасалатын анестезия	Ерте және үлкен жастағы балалардағы жүрек-қантамыр жүйесінің, тыныс алу ағзаларының, бауырдың, бүйректің, эндокринді ағзалардың, зат алмасу процессінің анатомия-физиологиялық ерекшеліктері. Психоневрологиялық реакциялар. Баланың жасы мен салмағына байланы-сты препараттардың мөлшерін анықтау. Анестезияға дайындық. Премедикация. Наркозға кіріспе. Аппаратура. Спинальды, эпидуральды және спинальды-эпидуральды анестезия. Ояну кезеңінің ерекшеліктері.
10	Баланы операцияға және анестезияға дайындау	Жалпы анестезияны өткізуге дайындық. Баланы госпита-лизациялау әрекеті және анестезиолог рөлі. Жалпы анесте-зияны өткізуге дайындық. Ата-анасымен сөйлесу. Опера-ция алдында қарап тексеру. Баланың жасына байланысты салмағы мен бойының сәйкес келуі, психомоторлы дамуы, сүйек-бұлшықет жүйесі жағынан болатын бұзылыстар, мінез-құлқы. Орталық нерв жүйесі (ОНЖ) жағынан бо-латын туа пайда болған және сол сияқты жарақаттың нәтижесінен туындайтын жүре пайда болған бұзылыстар немес аурулар. Баланың тыныс алу жолдарының жағдайы, тыныс алу жеткіліксіздігінің сипаты мен деңгейі, сыртқы тыныстың орнын басатын мүмкіншіліктер, өкпенің механикалық қасиеті, өкпеішілік газалмасулар. Өкпенің функциональды жағдайының бұзылыстарын өз уақытында операция алдында диагностикалау және соған сәйкес операция алдындағы кезеңде түзету, оксигено- және ингаляциялық терапия, кеңірдек-бронх тармағын тазарту және бронхолитикалық препараттарды таңғайындау, емдік денешынықтыру және вибрациялық массаж, бактерияға және ісікке қарсы терапия, энергетикалық субстраттар-ды және мембрананы тұрақтандыратын препараттардың көрсеткіштері бойынша тағайындау. Жүрек-қантамыр жүйесінің гемодинамикалық бұзылыстар жағынан қарағандағы жағдайы. Жоспарлы операциялар алдында орындалатын қажетті зертханалық зерттеулердің ауқымы.

- зондирования протоков слюнных желез;
- устранения вывиха нижней челюсти;
- репозиции и фиксации вывихнутых зубов при травме;
- временной иммобилизации челюстных костей при переломах;
- фиксации отломков челюстей проволочными шинами;
- хирургической обработки поверхностных ран челюстно-лицевой области без дефектов мягких тканей;
- гигиенической обработки полости рта при повреждениях челюстно-лицевой области;
- кормления больных с повреждениями челюстно-лицевой области;
- операции кистотомии;
- операции кистэктомии;
- удаления поверхностно расположенных опухолей лица и органов полости рта (папиллома, фиброма), биопсии;
- операции при укороченной уздечке языка и верхней губы;
- восстановительной пластической операции в челюстно-лицевой области с использованием стебельчатого лоскута;
- свободной пересадки тканей в челюстно-лицевой области: свободной переса-дки кости, хряща;
- устранения врожденных и приобретенных дефектов и деформаций челюстей, дистракционные и компрессионные методы;
- стоматологической имплантации: одно- и двухэтапных методов имплантации;
- экстирпации подчелюстной слюнной железы;
- свободной пересадки костного аутоотрансплантата при пластике послеопера-ционного дефекта нижней челюсти;
- удаления эпидермальной кисты щеки;
- трахеостомии;
- вскрытия гнойного лимфаденита и аденофлегмоны челюстно-лицевой области и шеи;
- удаления доброкачественных и злокачественных образований челюстно-лицевой области с одномоментным восстановлением тканей;
- лечения переломов костей лицевого скелета с использованием современных методов остеосинтеза;
- восстановительных операций на костях лицевого скелета: устранения пост-травматических деформаций черепа, верхней, средней и нижних зон лица с ис-пользованием кожно-мышечно-костных лоскутов с донорских зон;
- восстановления ушных раковин при частичных и полных дефектах;
- лечения врожденных расщелин верхней губы и неба;
- восстановления альвеолярного отростка верхней и нижней челюсти;
- восстановительной операции на верхних и нижних веках с использованием местных тканей (блефаропластика);
- устранения обширных дефектов волосистой части головы с использованием близлежащих тканей (ротационными лоскутами);

ваниях и травмах уха, горла и носа, глаза, термических поражениях, острых экзогенных отравлениях, инфекционных заболеваниях, острых заболеваниях и травмах ротовой полости, зубов;

уметь:

- назначить необходимые лабораторные и инструментальные методы обследования больных с челюстно-лицевой патологией согласно протоколам;
- интерпретировать данные эндоскопических, рентгенологических и ультразвуковых методов исследования, МРТ, КТ;
- интерпретировать результаты лабораторных методов исследования;
- проводить дифференциальную диагностику, обоснование клинического диагноза, назначать адекватную терапию согласно протоколам;
- определять объем и последовательность реанимационных мероприятий при повреждениях челюстно-лицевой области, оказать экстренную помощь;
- выявлять экстренные хирургические заболевания у больных с патологией челюстно-лицевой зоны, угрожающие жизни пациента в условиях приемного отделения и на догоспитальном этапе;
- проводить адекватную предоперационную подготовку больных с патологией челюстно-лицевой зоны, послеоперационное ведение;
- определять показания и противопоказания к экстренным оперативным вмешательствам;
- определять показания и противопоказания к гемотрансфузии у челюстно-лицевых больных, правила проведения, симптоматику гемотрансфузионных осложнений и методы их лечения;
- проводить диспансеризацию здоровых и больных заболеваниями челюстно-лицевой зоны;
- проводить все виды местного обезболивания при различных челюстно-лицевых вмешательствах;
- оформлять медицинскую документацию, предусмотренную законодательством по здравоохранению;

владеть навыками:

- всех видов местного обезболивания, в том числе периферической местной анестезии;
- типичной операции удаления зуба;
- атипичной операции удаления зуба;
- операции резекции верхушки корня;
- операции альвеолоэктомии (при экзостозах);
- операции рассечения и иссечения капюшона в области третьего нижнего маляра;
- остановки кровотечения после удаления зуба;
- лечения альвеолита;
- периостотомии (вскрытия поднасткостничного абсцесса);

		Операция алдындағы ашығу. Балада асқазан-ішек рефлюксі арқылы операция алдындағы ашығу режимін сақтау. Ашығу кезеңі. Премедикация. Премедикацияға арналған препараттарды енгізу жолдары. Премедикация кезінде қолданылатын дәрілік препараттар. Антихолинэргиялық препараттар. Барбитураттар. Нейролептиктер. Наркотикалық анальгетиктер. Наркотикалық емес анальгетиктер.
11	Анестезиологияда және қарқынды терапияда қолданылатын анестетиктер мен басқа да дәрілік заттар	Ингаляциялық анестетиктер. Ингаляциялық емес анестетиктер. Жергілікті анестетиктер. Анальгетиктер. Нейролептиктер мен атарактиктер. Бұлшықеттік релаксанттар. Холинолитикалық заттар. Антихолинэстеразды заттар. Анестезия компоненттері. Әсер ету механизмі. Көрсетімдері мен қарсы көрсетімдері. Жанама әсерлері және олардың алдын алу әдістері. Қарапайым (бір компонентті) наркоз. Ингаляциялық наркоз. Ингаляциялық емес наркоз.
12	Құрама (көп компонентті) наркоз	Деполаризациялаушы миорелаксанттармен жүргізілетін наркоз. Деполаризацияламайтын миорелаксанттармен жүргізілетін наркоз. Деполаризациялаушы және деполаризацияламайтын миорелаксанттарды қолдана отырып жүргізілетін наркоз. Нейролептаналгезияларды қолдана отырып жүргізетін наркоз. Атаралгезияны қолдана отырып жүргізетін наркоз.
13	Жергілікті анестезия	Әсер ету механизмі. Жергілікті анестезия тәсілдері. Анестезияның түрлерін талғау.
14	Балаларда қолданылатын анестезияның қауіптілігі мен асқынулары	Тыныс алу ағзалары жағынан болатын асқынулар. Жүрек-қантaмыр жүйесі жағынан болатын асқынулар. Қатерлі гипертермия. Аллергиялық реакциялар. Анестетиктер мөлшерінің асып кетуі. Жергілікті анестезияның асқынулары. Клиникалық көрінісі. Диагностикасы. Өртүрлі асқынулардың алдын алу әдістері.
15	Қарқынды терапиядағы мониторинг	Мониторинг әдістері. Жүрек-қантaмыр жүйесі. Тыныс алу жүйесі. Нерв жүйесі. Нерв-бұлшықет өткізгіштігінің мониторингі. Мониторингтің басқа түрлері. Мониторинг технологиялары.
16	Балалардағы операциядан кейінгі кезеңдегі қарқынды терапия	Операцияға дейінгі және одан кейінгі ерте кезеңде жүргізілетін алдын алу терапиясы. Операциядан кейінгі ерте кезеңдегі негізгі атқаралатын міндеттер. Ауырсыну синдромын алдын алу және емдеу. ҚСЖ және су-электролит балансын қалпына келтіру. Тыныс алу функциясын жақсартуға бағытталған терапия. Энергиялық

	қажеттіліктің орнын толтыру. Кеңірдек-бронх тармағының өткізгіштігін, бронхтың дренаждық функциясын және өкпенің функциональды тіршілік сымдалығын жақсартуға бағытталған тыныс алу жеткіліксіздігін түзету және олардың алдын алу әдістері. Қанның газды құрамын бақылау. Балаларда операциядан кейінгі ерте кезеңде жүрек-қан тамыр жүйесі функциональды жағдайының бұзылу жолдары. Ауырсыну синдромының алдын алу, айналымдағы қанның және сұйықтықтың көлемін толтыру, баланы жылыту. Қышқыл-негіз жағдайын және су-электролит құрамын қалыпты ұстап тұру. Сұйықтықтың, тұздың, көмірсулардың, нәруыздардың, майлардың, калорияның, дәрумендердің және микроэлементтердің қажетті мөлшерімен парентеральды тамақтандыру (үйлестірілген скандинавский сызбанұсқасы).
	Жиыны: 64 сағат

4.3 Резиденттің өзіндік жұмысы (РӨЖ) жоспарының үлгісі

№	РӨЖ мазмұны
Клиникалық фармакология	
1	Нозологиясы бойынша дәрілік формулярларды құрастыру.
2	П-тізімін құрастыру.
3	Дәрілік қызметті клиникалық тексеру.
4	Дәрілік заттардың үйлесімділігі бойынша кесте құрастыру.
	Жиыны: 18 сағат
Сәулелік диагностика	
1	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
2	Визуальды диагностика кабинетінде жұмыс істеу.
3	Диагностикалық жүргізілетін іс-әрекеттерге науқастарды дайындау.
4	Визуальды зерттеу нәтижелерін түсіндіру.
	Жиыны: 18 сағат
Нутрициология	
1	Асудің жұмысын бақылау.
2	Азық-түлік пен дайын тағам сапасын органолептикалық анықтау.
3	Пайдалануға жіберілетін тамақтан зертханалық зерттеуге сынама алу.
4	Тәуліктік және апталық рационды тамақ калориясы мен биологиялық құндылығын анықтау.

Задачи дисциплины:

- закрепить навыки основных медицинских лечебно-диагностических и профилактических вмешательств для оказания помощи населению при наиболее распространенных заболеваниях и неотложных состояниях в челюстно-лицевой хирургии;
- сформировать принципы и методы формирования здорового образа жизни человека и семьи;
- научить соблюдать требования врачебной этики и деонтологии при проведении экспертных, оздоровительных, профилактических, лечебно-диагностических и реабилитационных мероприятий в условиях челюстно-лицевой хирургии;
- научить принимать профессиональные решения на основе принципов доказательной медицины;
- привить соответствующие коммуникативные навыки при общении с населением, взаимодействии с коллегами, сотрудниками социальных служб;
- научить применять принципы менеджмента в организации своей работы;
- привить потребность к непрерывному профессиональному обучению и совершенствованию своих знаний и навыков на протяжении всей профессиональной деятельности;
- привить навыки деонтологии, морально-этической и правовой культуры, необходимые для обслуживания пациентов в условиях ПМСП;
- развить приверженность к профессиональным ценностям, таким как альтруизм, сострадание, сочувствие, ответственность, честность, и соблюдение принципов конфиденциальности;
- закрепить навыки работы в команде и лидерские качества.

Конечные результаты обучения

Резидент должен

знать:

- общие вопросы организации челюстно-лицевой хирургической помощи в республике, работу больнично-поликлинических учреждений, организацию работы скорой неотложной помощи;
- этиологию, патогенез, клиническую симптоматику основных заболеваний, их профилактику, диагностику, принципы лечения, клиническую симптоматику пограничных состояний в челюстно-лицевой хирургической клинике;
- основы диагностики и экстренной помощи при неотложных состояниях, при хирургических заболеваниях, травмах челюстно-лицевой области;
- основы реаниматологии: основные методы реанимации при внезапной остановке кровообращения, острой дыхательной недостаточности, аллергических, коматозных состояниях, при переохлаждении, утоплении, электротравме;
- основы общей и местной анестезии, применяемой на догоспитальном этапе;
- основы диагностики и неотложной помощи при острых заболеваниях и травмах головы, лицевой части черепа, шеи, грудной клетки, органов брюшной полости, опорно-двигательного аппарата, нервной системы, при острых заболе-

1 Пояснительная записка

Введение

Развитие специализированной помощи относится к приоритетным направлениям развития системы здравоохранения Казахстана, что получило свое отражение в основных программных документах (Закон Республики Казахстан «О системе здравоохранения», Государственная программа реформирования и развития здравоохранения Республики Казахстан на 2005-2010 годы).

Неблагоприятные тенденции в состоянии здоровья населения Казахстана, обусловленные снижением качества жизни, акцентированием негосударственного сектора здравоохранения, недостаточным уровнем жизни населения, неудовлетворительной материально-технической базой специализированной медицинской помощи, неполной кадровой обеспеченности специалистами-хирургами, требует дополнительного и углубленного изучения путей оптимизации соответствующих медицинских служб. Данная проблематика показательно отражена в такой ключевой области специализированной хирургической помощи, как челюстно-лицевая хирургия. Эта область, несмотря на многочисленные методические разработки по совершенствованию организации хирургической помощи в целом, остается в стороне от организационно-методического анализа. Причина состоит в том, что челюстно-лицевую хирургию относят одновременно к стоматологическому профилю и оториноларингологической службе.

Количество больных с хирургическими стоматологическими заболеваниями не имеет тенденции к снижению. Переломы костей носа и нижней челюсти среди травм черепа занимают ведущее место. Наблюдается резкое увеличение одонтогенных и других гнойно-воспалительных заболеваний челюстно-лицевой области у детей. Реабилитация больных с обширными дефектами и деформациями челюстно-лицевой области остается одной из ведущих проблем в восстановительной хирургии. Внедрение современных методик оперативного вмешательства требует специальной подготовки хирургов и дорогостоящих высоких технологий, что ведет к увеличению расходов на реабилитацию данной категории больных. Создание сети профильных отделений восстановительной хирургии челюстно-лицевой области с развитием кадров, умеющих оказывать специализированную помощь области челюстно-лицевой хирургии, способствует оптимизации медицинской реабилитации профильных больных.

Цель дисциплины: достижение высокого качества послевузовского медицинского образования, за счет предъявления обязательных требований к уровню подготовки обучающихся в резидентуре по челюстно-лицевой хирургии, и стимулирование самостоятельной учебной и практической деятельности резидентов - стажеров по челюстно-лицевой хирургии в соответствии с современными принципами доказательной медицины.

5	Емдік тамақтандырудың тиімділігін талдау.
Жиыны: 18 сағат	
Нейрохирургия	
1	Науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Визуальды диагностика кабинетінде жұмыс істеу.
4	Диагностикалық жүргізілетін іс-әрекеттерге науқастарды дайындау.
5	Ликвор құрамының анализін бағалау, нейрохирургиялық науқастарға ликвородинамикалық сынама өткізу.
6	Басқа таңғыш салу.
7	Ми мен жұлын жаракатымен сырқаттанған науқастың краниограммасын және спондилограммасын оқу.
8	Ми мен жұлын МРТ/КТ, томограммасын оқу.
Жиыны: 54 сағат.	
Урология	
1	Науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Визуальды диагностика кабинетінде жұмыс істеу.
4	Диагностикалық жүргізілетін іс-әрекеттерге науқастарды дайындау.
5	Амбулаторияда және стационарда емдеу көрсетімдерін анықтау.
6	Шұғыл және жоспарлы операцияларға науқастарды дайындау жоспарын құру.
7	Қан топтары мен сәйкестілігін анықтау.
Жиыны: 18 сағат	
Травматология және ортопедия	
1	Науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Жұмсақ таңғыштарды салу.
4	Шыққан төменгі жақсүйек буынын, иық сүйегінің басын орнына келтіру (оку-клиникалық орталықта).
5	Түтікшелі сүйектің, бұғананың, омыртқаның сынуы кезінде тасымалдау (оку-клиникалық орталықта).
6	Ашық пневмоторакс кезінде берік таңғыштарды салу (оку-клиникалық орталықта).

7	Кернеулі пневмоторакс кезінде плевра қуысына пункция жасау (оқу-клиникалық орталықта).
Жиыны: 36 сағат	
Анестезиология және реанимация	
1	Науқастарды курациялау.
2	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.
3	Ересектерге операция алдында дайындық жүргізу.
4	Инфузиялық терапия.
5	Парентеральды және энтеральды сүңгімен тамақтандыру.
6	Анестезияға арналған аппараттарды қосу және науқастарды қадағалау, өкпені жасанды вентилициялау, негізгі ақауларды танып білу.
7	Жергілікті аппликациялық анестезия.
8	Наркоз-тыныстық және бақылау-диагностикалық аппаратураларды жұмысқа дайындау.
9	ОВҚ өлшеу.
10	Инфузоматтарды қолдану.
11	Шеткі қантамырлардың жағдайын бағалау.
Жиыны: 36 сағат	

5 Оқу және оқыту әдістері

Дәрістер: шолу, проблемалық.

Семинарлар мен практикалық сабақтар: науқастарды курациялау, медициналық құжаттамаларды жүргізу, емдеу-профилактикалық ұйымдардың әртүрлі бөлімшелерінде жұмыс істеу, дәрігерлік палаталарды аралауға қатысу, тақырыптық науқастарды талдау, шағын топтарда жұмыс істеу, пікірталастар, презентациялар, кері байланыс, ғылыми-практикалық конференцияларды ұйымдастыру.

Резиденттің өзіндік жұмысы (РӨЖ): палаталардағы, амбулаториялық қабылдауда болған және үйдегі науқастарды курациялау, емдеу-профилактикалық ұйымдардың әртүрлі бөлімшелерінде жұмыс істеу, ғылыми-оқу әдебиеттерімен және бақылау-өлшеу құралдарымен жұмыс істеу, сырқатнамаларды жазу, презентация дайындау, оқу-клиникалық орталықта фантом мен муляждарда машықтарды бекіту, портфолио қалыптастыру.

СОДЕРЖАНИЕ

1. Пояснительная записка	84
2. Распределение часов дисциплины	88
3. Примерный тематический план и содержание профилирующих дисциплин	89
4. Примерный тематический план и содержание профилирующих смежных дисциплин	134
5. Методы обучения и преподавания	153
6. Оценка знаний	153
7. Клиническая база	154
8. Список рекомендуемой литературы	155

Настоящая типовая программа не может быть тиражирована и распространена без разрешения Министерства здравоохранения Республики Казахстан.

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАНА И ВНЕСЕНА Республиканским центром инновационных технологий медицинского образования и науки.

2 ВВЕДЕНА ВПЕРВЫЕ.

3 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА разработана в соответствии с государственным стандартом образования 2009 г. для резидентуры по специальности «Челюстно-лицевая хирургия».

4 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА утверждена приказом и.о. Министра здравоохранения РК № 916 от 23 ноября 2010 г.

6 Білімді бағалау

Ағымдық және межелік бақылау: білім беретін ұйым анықтайды.

Қорытынды бақылау: тестілеу/әңгімелесу және практикалық машықтарды бағалау енетін емтихан.

7 Клиникалық база

Стоматологиялық амбулаториялық және стационарлық ұйымдар, жақ-бет хирургиясы бөлімшесі, функционалды диагностика бөлімшесі, клиникалық зертхана, стационарлардың қабылдау бөлімі, жедел және шұғыл жәрдем көрсету станциясы.

8 Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Орыс тілінде

негізгі:

1. Тимофеев А.А. Основы челюстно-лицевой хирургии, 2007 г. - 1024 с.
2. Дентальная имплантология. Параскевич. – М.: 2006 - 400 с.
3. Дифференциальная диагностика хирургических заболеваний ЧЛО. Муковозов. – М.: 2002 - 240 с.
4. Заболевания височно-нижнечелюстного сустава Безруков. – М: 2002 - 48 с.
5. Клиническая оперативная челюстно-лицевая хирургия. Балин. – СПб.: 2005-574 с.
6. Краткий курс лекций по хирургической стоматологии и ЧЛХ. Рузин. – Киев. 2006-232 с.

қосымша:

1. Безруков В.М. Амбулаторная хирургическая стоматология. – Москва: 2002-75 с.
2. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии.: 2003 - 416 с.
3. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии. Бернадский. – М.: 2003 - 416 с.
4. Семенов Г.М. Современный хирургический инструментарий. – СПб.: Питер, 2006. - 352 с.
5. Деформации лицевого черепа. Безруков. – М.: 2005-312 с.

Қазақ тілінде

негізгі:

1. Уразалин Ж.Б., Тулеуов К.Т. Хирургиялық стоматология (Учебник на казахском языке). – Алматы, 1998,- С. 368.
2. Құраш А. Ғ. – Бастың және мойынның клиникалық анатомиясы. Оқулық І том. – Қарағанды 2006-277 бет.
3. Сағындықов Х.Л., Ревюк И.С., Айтбаев Ж.Ж. Стоматологиялық тәжірибедегі қауіпті жағдайлар мен бет-жақ аймағының жедел қабыну аурулары және жаракаттары кезінде көрсетілетін жедел көмектер: Оқу әдістемелік нұсқау. – Астана: ФТАО, 2006.-118 бет.
4. Талимов К.К., Атабаев С.А. – Пародонт ауруларын хирургиялық жолмен емдеу тәсілдері.- Оқу әдістемелік нұсқау. – Алматы 2002.
5. Сағындықов Х.Л., Ревюк И.С., Айдаров Ғ.Ж., Кожакөв Б.Б. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде стоматологиялық көмекті ұйымдастыру. Әдістемелік нұсқау. – Алматы 2004.

Министерство здравоохранения Республики Казахстан

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

РЕЗИДЕНТУРА

Специальность:

ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВАЯ ХИРУРГИЯ,

в том числе детская

Астана 2010